

Vzgoja kadrov je dolžnost —

ne pa zgolj samoupravna pravica!

V petek, 17. januarja, je bila v Ljubljani 3. redna razširjena seja okrajnega odbora SZDL, ki jo je vodila predsednica Francka Strmole, udeležili pa so se je razen članov tudi predsedniki občinskih odborov SZDL: med gosti je bila tudi predsednica Glavnega odbora SZDL tovarišica Vida Tomšič, ki je posegla tudi v razpravo. — Na seji je najprej poročal o nekaterih osnovnih družbenopolitičnih problemih gospodarskega in družbenega razvoja v letu 1964 Ludvik Golob, po razpravi o glavni točki pa so rešili tudi več kadrovske spremembe in dopolnitev v okrajnem in izvršnem odboru SZDL.

Tovariš Ludvik Golob je člane odbora najprej seznanil z dosedanjimi uspehi razvoja v ljubljanskem okraju, ki so temelj za nadaljnje povečanje gospodarske rasti na tem področju. Proizvodnja naj bi se letos povečala v okraju za pribl. 12 odst., realna osebna potrošnja za okoli 13 odst. in nalož-

be za 10 — 11 odst. Taka predvidevanja so tudi v skladu z družbenim planom Slovenije za 1964.

Prav gotovo bodo ukrepi, ki bodo sledili v kratkem, še izboljšali pogoje za gospodarjenje. Širše osnove za to nam bo dala npr. uvedba funkcionalne amortizacije, odprava prispevka na izredni dohodek, sproščanje obvezne rezerve in postopno prehanjanje na ekonomske cene v tistih panogah, kjer to doslej zaradi administrativnih omejitev še ni bilo mogoče. Vse to pa bo hkrati ustvarjalo pogoje, da bomo izpopolnili sistem samoupravljanja v delovnih organizacijah. Še bolj kot doslej bo treba konkretno vključevati neposredne proizvajalce v samoupravljanje; izpopolniti bo treba sistem ekonomskih enot.

Čedalje manj imamo v našem gospodarstvu administrativnega usmerjanja; s tem v zvezi pa se spreminja tudi vsebina in oblika družbenih planov. Zdalj družbeni plani niso več osnovni zakon o družbenem razvoju, kateremu bi bili podrejeni vsi drugi zakoni. Plan je — ali pa

ponekod šele postaja — samostojna ocena pogojev gospodarjenja v neki družbeno-politični skupnosti, hkrati pa je ocena namenov, ki jih je mogoče ustvariti na tem področju. Torej postaja plan osnova za sprejemanje ukrepov; po svoji funkciji je torej usklajeno družbeno predvidevanje, pravno pa je to resolucija o našem nadaljnjem razvoju.

S tem v zvezi je nato tov. Golob opozoril na najvažnejše procese: na uva-

janje 42-urnega tednika v gospodarstvu, na še čvrstše vključevanje v mednarodno delitev dela ter na povečevanje življenjske ravni naših ljudi. S temi (Nadaljevanje na 4. strani)

Spominsko slavlje v Cerknem

Okrajna komiteja Zveze komunistov Slovenije v Ljubljani in Kopru vabita na proslavo 20. obletnice partijske šole pri pokrajinskih komitejih za Primorsko in Gorenjsko, ki bo v nedeljo, 26. januarja 1964, v Cerknem. Ob 11. uri bo spominsko slavlje v tovarni ETA, ob 12.30 pa komemoracija pri spomeniku padlim tečajnikom VI. tečaja. Govorila bosta tovariša dr. Aleš Bebler in Ivan Bratko, sodelovali pa bodo Invalidski pevski zbor, godba Ljudske milice iz Ljubljane ter člani dramske SNG.

Druga nagrada Počitniške zveze v Ribnici

Nedavna okrajna skupščina Počitniške zveze, ki se je odlikovala po veliki udeležbi delegatov in gostov, je nakazala pot, po kateri bo šla organizacija v prihodnje, da bo požela še več uspehov. Tako si bodo med drugim vsi občinski odbori PZ prizadevali, da v svoje vrste vključijo čim več novih članov. Vso skrb bodo posvečali tudi kadrovskemu vprašanju in propagandni dejavnosti. Letos bo v ta namen nekaj seminarjev, katerih predavanja bodo zbrana v posebnem biltenu. Da bi delo čim bolj steklo, bodo organizirali tekmovanje med odbori PZ. V minulem tekmovanju, ki se ga je udeležilo 8 občinskih odborov, prve nagrade niso podelili, drugo je dobila Ribnica, tretjo pa Ljubljana-Moste. Ribnica je bila tudi ena izmed štirih občin, ki so bile pohvaljene za delo v preteklem letu. Poleg nje so bili najboljši počitničarji iz novomeške in ljubljanske-mošćanske občine. V 26 občinah ljubljanskega okraja je zdaj

že 148 družin PZ, z nad 7000 člani. Najslabša je metliška občina, ki nima svojega odbora, članov pa le 8 (od 420 mladincev), najboljša pa je ribniška občina s 185 člani med 356 mladinci.

ZAPISKI S SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL V CELJU

Delamo, da bomo boljše živeli

Družbeni plan se spreminja v načrt, s katerim si občani zagotavljajo boljšo in lepšo bodočnost ter višjo življenjsko raven — Letos naj bi posamezne panoge v celjskem okraju povečale svoj brutoprodukt takole: industrija za 14,1, kmetijstvo 12, gozdarstvo 19,2, gradbeništvo 14,4, promet 8,3, trgovina 14,7, gostinstvo in turizem 9,9 in obrt ter komunala za 16,3 odstotka.

Osmutek okrajnega družbenega plana zastavlja gospodarstvu zelo konkretne in obsežne naloge: vrednost družbenega bruto proizvoda naj bi se povečala za 13,9 odstotka, narodni dohodek za 14,8 odst., produktivnost dela za 9 odst., osebni dohodki za 8 do 9 odst., število zaposle-

nih za 5 odst., cene na tržišču in potrošnja pa morata ostati usklajeni s temi nalogami.

Porast osebnih dohodkov je odvisen od produktivnosti

Na plenumu so poudarili, da ostaja krepitev delavske-

ga samoupravljanja še vedno zelo pomembna naloga. K boljšemu delavčevemu občutju in k temu, da se bo raje vključeval v neposredno gospodarjenje in upravljanje, lahko razen ostalega pripomorejo tudi višji osebni dohodki. Zadnje čase je vedno več razprav o kategoriji do 25.000 dinarjev osebnih dohodkov, ki jo je treba odpraviti, pa tudi o prehodu na 42-urni delovni teden se veliko razpravlja. Poudarili so, da je oboje v popolni odvisnosti od večje produktivnosti. Samo v tem, da bomo hkrati z osebnimi dohodki povečevali tudi produktivnost dela, je zagotovilo, da bo potrošnja dobrin ostala v ravnotežju s proizvodnjo.

Storilnosti ne moremo povečevati samo z novimi naložbami v proizvodnji. Tu se spet srečujemo z notranjimi rezervami, ki so že postale dokaj neprijeten izraz. To je zato, ker jih nismo doslej dovolj konkretizirali. Prijajmo torej po komunah posvete predstavnikov posameznih panog in razpravljajmo o tem konkretno.

(Nadaljevanje na 4. strani)

VREME

OD 24. JANUARJA
DO 2. FEBRUARJA

Pričakujemo otoplitev in pogostne padavine, v nižinah na meji med snegom in dežjem.
Dr. V. M.

Prevoz smučarjev in gledalcev v Črmošnjice

Potovalni urad »Gorjanci« bo z avtobusi omogočil smučarjem in gledalcem ogled smučarske prireditve. Prijave sprejemajo do sobote, 25. januarja, pri potovalnem uradu na Novem trgu (nasproti Metropola) ali telefonično na številko 21-123.

Cena prevoza v obe smeri je 400 din. Odhod v Črmošnjice je v nedeljo, 26. januarja, ob 8. uri z avtobusne postaje. Povratek iz Črmošnjic bo določen po dogovoru.

PRIREDTVENI
ODBOR

VODNA SKUPNOST DOLENJSKE NE BO RAZPUŠČENA

V zvezi z novo zakonodajo, ki bo uvedla nov način finansiranja in organizacije vodno gospodarske službe (sprejeta bo, kot je videti, sredi 1964), so se pojavile govorice o tem, da bo Vodna skupnost Dolenjske razpuščena, posebna komisija pa je že pripravljala reorganizacijo. Vest je vznemirila mnoge gospodarstvenike na našem področju, ki so v zadnjih letih z veseljem opazovali tako rast, kot tudi dejavnost te pomembne vodnogospodarske organizacije. Marsikoga je skrbelo, kam bodo odšla sredstva, ki jih je regionalno področje Dolenjske in Spodnjega Posavja z muko in s trudom zbralo. Dobro zastavljena in programsko usmerjena dejavnost Vodne skupnosti Dolenjske je v obstoječi vodni režim našega področja vnesla mnoge razveseljive novosti, zgrajeni so bili mnogi novi objekti, zlasti pa je bilo dejavnost vodne skupnosti čutili zaradi tega, ker je bilo pred tem vodno gospodarstvo omejeno le na najnujnejša varstvena dela, sicer pa domala stihijsko.

O tej zadevi je razpravljala tudi upravni odbor Vodne skupnosti Dolenjske, ki je ustanovil posebno komisijo za reorganizacijo. Ta naj bi razdelila

imovino Vodne skupnosti Dolenjske med Vodno skupnost Ljubljana-Sava iz Ljubljane in VS »Savinja« iz Celja. Takšen sklep je resda lahko sprejeti, mnogo težje pa je bilo zbrati in ustvariti imetje, ki je področju vrsto let dobro služilo. Vznemirjenje v gospodarskih krogih je bilo toliko večje tudi zato, ker je bilo očitno, da obe skupnosti, med katerimi naj bi bila razdeljena premoženje VS Dolenjske, nimata mnogo boljših perspektiv kot naša.

Stanje se je zdaj izpremenilo tako, da je reorganizacija VS Dolenjske odložena dotlej, da bo izdelan načrt za reorganizacijo celotne vodnogospodarske organizacije v SRS. Po predlogu, ki je vsekar zelo umesten, naj bi nato v SRS obstajale 3 vodne skupnosti: ena za povodje Save, ena za povodje Drave in ena za primorsko in obmorsko obdobje. Vodno gospodarstvo zahteva veliko območje, ker je lahko šele tedaj učinkovito, zato je tak predlog nadvse utemeljen in upamo, da bo sprejet. Dotlej je VS Dolenjske zagotovljenih dovolj sredstev za obstoj, nato pa se bo tako vsaj upamo, kot poslovna enota lahko vključila v novo vodno skupnost, ki bo delovala na našem področju.

Po zasneženih obronkih Gač in Črmošnjice je mnogo prelepih smučišč in krajev kot so na zgornji sliki. V nedeljo, 26. januarja, se bodo na V. republiškem smučarskem tekmovanju gozdarjev, lesarjev in lovcev v Črmošnjicah zbrali najboljši smučarji Slovenije in v doslej nedotaknjeno belino zasneženih planjav našega področja zarezali prve smučine. Vsem tekmovalcem, ki se bodo tokrat prvič srečali z našimi belimi poljanami, izrekamo pristrčno dobrodošlico ter jim hkrati želimo kar največ športnega užitka, tekmovalnih uspehov in dober smuk!

Krepiti odgovornost upravljalcev

Zgodi se, da posameznik posluša razpravo o življenjsko važnem vprašanju, ki se tiče širšega kolektiva, ne da bi čutil kakršnokoli odgovornost. Celo ko dvigne roko, kar pomeni, da glasuje za tak ali drugačen predlog, stori to brezbrizno, kakor da se to njega ne tiče. Če pri tem morebiti pomisli, da bo moral delovnim tovarišem poročati, kakšna odločitev je padla, se tolaži z mislijo: se bom že kako skrnil za hrbet kolektivne odgovornosti. Naredil se bo nedolžnega. Skomignil bo z rameni in rekel: Pha, kaj pa jaz morem za to! Sklenil si ...

V ustavi je zapisano, da je vsak občan dolžan vest-

pravljajna, pri katerih je treba videti, ali že imajo potrebno veljavo in ugled.

Sistem neposredne demokracije ima množične temelje. Zato je najbrž narobe, ko pogosto, kadar govorimo o kadrih, mislimo predvsem na ožji krog aktivistov v klasičnem pomenu te besede. Naša kadrovska politika ne sme prezreti tudi množične baze naših kadrov — samoupravljanja. In med kadrovske šole mora šteti tudi množico samoupravnih družbenih organov. Ker pa vsaka šola lahko daje boljše ali slabše kadre, je treba razmisljati tudi o tem, kako narediti te množične šole še uspešnejše.

V organih samoupravljanja je treba ustvariti pogoje, da se bo vsak upravljevalec hkrati tudi usposabljal za delo. Razvijati bi kazalo — na primer v okviru delavskega sveta — take oblike dela, ki bi omogočale večjo neposredno aktivnost posameznikov. Zakaj, denimo, poverjajo izdelavo raznih predlogov predvsem uslužbenecem oziroma strokovnjakom? Mar ne bi bilo bolje, da bi izdelavo prvih predlogov naložili članom delavskega sveta in jih šele nato dali v obdelavo strokovnim službam? Res je, da bi bil predlog, izdelan po članih DS, šele skica, še nič ali pa zelo malo osvetljena s strokovnih aspektov. Toda to bi prispevalo h krepitvi upravljalškega občutka, bolj bi bilo otipljivo, da je usoda podjetja v rokah kolektiva. Kadar pa prihajajo vsi predlogi, vse pobude iz uprave in le redkokdaj iz delavskega sveta, se marsikateremu upravljalcu zdi, da so pravi nosilci odgovornosti za usodo podjetja le posamezniki v upravi, sami pa da so zgolj svetovalci ali samo formalni pritrjevalci, kar seveda ni res.

Narobe je morda tudi to, da se pogosto razprava o kakem važnem vprašanju začne pri direktorju, se potem nadaljuje po vrsti pri računovodji, tehničnem vodji in tako naprej, dokler končno ne

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

no opravljati javno in drugo družbeno funkcijo, ki mu je zaupana, in je za opravljanje funkcije osebno odgovoren. Toda zgradi ti je treba tudi ustrezno tehniko delovanja samoupravnih družbenih organov, ki bo omogočala uredničenje tega ustavnega določila. Odpoklic je vendar zadnja možnost, ki se je moremo poslužiti, če posameznik grobo krši prevzeto družbeno odgovornost.

V naši družbi venomer se naprej razvijamo samoupravljanje in pritegujemo vanj čedalje več ljudi: A vendar: ne gre samo za nadaljnje razvijanje, marveč tudi za poglobljanje samoupravljanja. Spet in spet beremo v zaključkih raznih plenarjev, v resolucijah in programih, da je treba še naprej krepiti samoupravljanje, razvijati ga na nova področja, da bi zajelo vse naše družbeno življenje, in poglobljati ga, da bi bilo po vsebini in oblikah čedalje bogatejše. Ko potem na terenu prevajamo take načelne zaključke v jezik konkretne, vsakodnevnne akcije, včasih pozabljamo, da je treba imeti pred očmi konkretnega človeka in konkretne organe samou-

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Odločitev Francije ali bolje rečeno predsednika de Gaulle, da prizna LR Kitajsko, ni prišla nepričakovano. Kljub temu je bil njen učinek podoben eksploziji bombe, ki je dvignila dosti prahu. To je razumljivo, če upoštevamo, kaj vse pomeni ta korak in kaj vse utegne še povzročiti.

Znano je, da je Francija od prihoda generala de Gaulle na oblast začela ubirati čedalje samostojnejšo pot in da je tako prihajala v navzkrižje z interesi ZDA. Njena »force de frappe« ali atomska udarna sila, ki jo Francija skrbeno »goji«, je tudi razlog za trenja, kakor je razlog za očitke, da Francija ni vzorna članica NATO, da se upira članstvu Velike Britanije v Evropskem skupnem trgu, da skuša odtujiti Zvezno republiko Nemčijo vplivom ZDA itd.

Toda z nobeno potezo ni doslej de Gaulle povzročil tolikšno jezo in razočaranje v Washingtonu kot s svojim sklepom — ki ga bo uradno razglasil konec meseca na svoji orakeljski tiskovni konferenci — da prizna Peking. S to drzno potezo je de Gaulle presekal vzdolž in počez ustaljene vzorce poveljnega sveta, ki jih še vedno tako ljubosumno varuje ameriška diplomacija od tistega dne, ko so ZDA morale oditi s kitajske celine. De Gaulle je s to potezo postavil na glavo že kar cel sistem odnosov na svetu in s tem omogočil — kakor upa Pariz — drugo vrnitev Francije v tiste azijske kraje, kjer je še danes čutili francoski vpliv, predvsem v nekdanjo Indokino. Francija se namreč trudi, da bi dosegla nevtralizacijo nekdanje Indokine: Južnega in Severnega Vietnama, Kambodže in Laosa. S tem bi ponovno zavce-

tela trgovina med temi kraji in Francijo, da ne govorimo med LR Kitajsko in Francijo. Toda to je v navzkrižju s sedanjo ameriško politiko v tem delu sveta.

S francoskim priznanjem, ki gotovo ne bo ostalo osamljeno (računajo, da bo francoskemu zgledu sledilo kakih deset francosko govorečih afriških dežel, Belgija, Luksemburg in celo Italija!), bo LR Kitajska razbila ameriški

Pariz - Peking

obroč, ki jo je doslej kolikor toliko ločil od sveta. Hkrati bo uspešno razbila gospodarsko blokado, ki je po občutnem zmanjšanju sovjetskih dobav in tehnične pomoči postajala že kar nadežna. Prav lahko se zgodi, da se bo na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine OZN v New Yorku razmerje sil že toliko spremenilo, da bo Kitajska dobila potrebno dvotretjinsko večino glasov in bo sprejeta v svetovno organizacijo.

Londonski tednik »Observer« je tako povzel pobude, ki so vodile predsednika de Gaulle do sklepa o priznanju Pekinga: »Zelja, da bi potrdil neodvisnost Francije, da bi obnovil njen vpliv v Aziji, da bi spet dal nauk Američanom in da bi na tiskovni konferenci konec meseca povedal kaj senzacionalnega, če so že vsi drugi načrti v zastoju. Toda to pot ima de Gaulle po naključju popolnoma prav.«

Medeni tedni med Parizom in Pekin-

gom izvirajo seveda iz medsebojnih interesov: Peking odpira Franciji pot v Azijo, Francija Pekingu pot v svet. Zunanje oblike tega zblizevanja niti niso tako zelo pomembne, čeprav bo vsaka izmed njih pomenila vsaj novinarsko in diplomatsko senzacijo. Tako se prav lahko zgodi, da bo kitajski premier, ki je zdaj na obisku v afriških deželah, po uradni razglasitvi priznanja LR Kitajske priletel iz Afrike naravnost v — Pariz.

Tudi v Bonnu ne skrivajo nejevolje zaradi najnovejšega francoskega koraka, ki je prišel »brez predhodnega posvetovanja z zahodnonemško vlado«. Toda de Gaulle je očitno tvegal tudi zamero v Bonnu, posebno po prihodu Erharda na oblast. Zanimivo pa je, da je bsta francoska politika do Sovjetske zveze prav tako nepopustljiva, kakor je bila.

In Peking? V najnovejšem, zelo ostrem kitajskem napadu na sovjetske voditelje je rečeno, da »ti sodelujejo z ameriškim imperializmom, da bi uresničili ameriško-sovjetsko dominacijo nad svetom«. Po sedanji kitajski logiki in propagandi je svetovni sovražnik številka 1 ameriški imperializem, takoj nato pa mu sledi sovjetski, ki mu pomaga. S tema dvema ni mogoče sodelovati. Z vsemi drugimi, vstevši de Gaulle, japonske voditelje, latinskoameriško buržoazijo itd., pa je sodelovanje možno in zaželeno.

Stare fronte v svetu se lomijo in na vidiku so obrisi novih zavezništev in dogovorov. Koliko teh zavezništev bo preživel čas, bomo videli. Toda v prihodnjih letih bo slika zelo zapletena, odnosi med narodi in celinami pa bodo počivali na novih načelih.

pride vrsta tudi na člane delavskega sveta, ki pa so predtem slišali že toliko avtoritativnih mnenj »iz prve roke«, da bi bilo — kot pravijo — preveč nepomembno, karkoli bi še sami povedali. Morda bi bilo bolje, da bi problem, ki ga načenja delavski svet na svojem zasedanju, v grobih obrisih nakazal poročevalec (kajpak iz vrst članov delavskega sveta), nato naj bi razpravljali predvsem člani delavskega sveta in šele kasneje, ko se pokaže potreba za to, naj bi osvetlili strokovnjaki problem ali predlog še s finančnih, pravnih, tehniških in drugih stališč? Na zasedanje naj bodo povabljeni, kadar so potrebni, ne pa, da so že kar po pravilu zmeraj navzoči, kar včasih tudi kviri vzdušje za sproščeno in odkrito razpravo.

Zasedanja organov samoupravljanja so včasih prerodka, zato se od seje

do seje nabere toliko vprašanj, da je pri preobširnem dnevnem redu nemogoča poglobljena in dovolj široka razprava, v kateri bi lahko prišla do izraza odgovornost, s tem pa tudi sposobnost vsakogar. Včasih se izgovarjajo, češ da so pogostejša zasedanja zvezana z večjimi stroški, ki da jih ni mogoče prenesti. V nasprotju s takim mnenjem pa trdijo drugi, da se stroški, četudi bi porasli enkrat ali dvakrat, nikakor ne dajo primerjati z bolj uspešnim delovanjem samoupravnega organa, v katerem pridejo vsi do izraza. V neki občini so izračunali, da znesejo celotni stroški za sejo občinske skupščine vsega 41 tisoč din, več kot toliko pa bi bilo mogoče prihraniti z malo bolj temeljitim nadzorstvom nad obračunavanjem DNEV-NIC nekaterih uslužben-

Občani odlašajo s prijavami

31. januar je zadnji rok, do katerega morajo občani prijaviti svoje dohodke, ki sodijo pod davčno obveznost. Doslej pa so občinske uprave za dohodke na našem področju dobile šele nekaj desetih tisoč prijav. Čeprav se je neobdavčljivi del osebnega dohodka za lansko leto povečal od 700.000 na 900.000 (z upoštevanjem davčnih olajšav — če zavezanec edini preživlja družinske člane, ki nimajo lastnih dohodkov), svetujemo vsem občanom, ki menijo, da bi morali za lansko leto prijaviti svoje dohodke, da se podrobneje seznanijo s tem pri svoji občinski upravi za dohodke. To velja seveda le za tiste, ki dvomijo o tej svoji dolžnosti, medtem ko lahko vsem drugim samo svetujemo, da naj ne zamudijo zakonitega roka za prijavo dohodkov, ki bo potekel 31. januarja 1964.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Predsednik ZDA Johnson je odgovoril na novoletno poslanico Hruščova in med drugim poudaril, da je treba graditi medsebojne odnose na »starih točkah in ne na nesoglasjih«.

● V Ženevi se je po politični prekinitvi nadaljevala konferenca razorožitvenega odbora. Že na prvi seji je ameriški delegat obrazložil pet točk novega razorožitvenega predloga ZDA.

● Po nedavnih krvavih neredih ob Panamskem prekopu so odnosi med ZDA in Panamo občutili na trti točki. Če posredovanje Organizacije ameriških držav ne bo zaleglo, bo Panama spor ponovno predložila Varšovskemu svetu ali pa celo zahtevala sklicanje izrednega zasedanja Generalne skupščine.

● V Katru se je končala konferenca 13 arabskih voditeljev, ki so obravnavali izraelske načrte o iskoristitvi voda reke Jordana, veliko časa pa so posvetili tudi izglajevanju medsebojnih nesoglasij.

● Na otoku Zanzibaru ob vzhodnoafriški obali je prišlo do upora, ki je pometel z dosedanjim vladarjem — sultanom. Uporniki so razglasili ljudsko republiko in izgubili ameriške diplomatske predstavnike.

● Londonska konferenca o Cipru se vleče brez uspeha. Britanci skušajo najti stične točke med Turki in Grki, a vse kaže, da doslej še niso našli nobene. Ciprska vlada pravi, da bo zadevo predložila OZN, če se bo londonska konferenca končala brez uspeha.

● Stiki med uradnimi predstavniki DR Nemčije in zahodnoevropskega senata se nadaljujejo. Po božičnih in novoletnih praznikih se je meja v Berlinu spet zaprla.

● Na Tajvanu (Formozi) sta bila v zadnjih dneh dva huda potresa, ki sta terjala nekaj sto življenj in povzročila velikansko gmotno škodo.

● V Južni Afriki pripravljajo največji tajni proces proti ljudem, ki jih je dala zapreti nastična vlada. V Južnoafriški republiki je zdaj nad 5000 političnih ječnikov.

Na novomeškem sejmu malo prašičev

20. januarja je bil na novomeškem sejnišču običajni sejem za prašiče. Bil je slabo obiskan, saj so kmetovalci pripeljali le 453 pujskov, prodanih pa je bilo 361. Verjetno je bilo zaradi hudega mraza malo prodajalcev in tudi kupcev. Slednji so tokrat prišli predvsem iz oddaljenih krajev in so za pujske plačevali od 7.000 do 11.000 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● Zvezni sekretar za delo Risto Džunov je te dni v razgovoru z novinarji povedal, da so že izdelane teze novega pokojninskega sistema. Hkrati je pripovedoval tudi o nekaterih novostih novega pokojninskega sistema, ki jih bomo na kratko povzeli, prepričani, da vzbujajo prizadevanja za ureditev pokojnin izredno zanimanje ljudi. Sicer pa smo pred časom obljubili, da bomo o tem obširneje pisali, brž ko bo znana vsebina tez.

Teze predvidevajo za polno pokojnino štiridesetletno delo moških in petintridesetletno delo žensk. To dejansko ne bo pomenilo bistvene spremembe, saj so mnogi že sedaj nadaljevali z delom, čeprav so imeli pogoje za pokojnino. Razen tega je treba upoštevati, da se bo po novem zvišala pokojninska osnova. Za 40. oziroma 35-letno delo bo znašala pokojninska osnova 85 odstotkov od osebnih dohodkov zavarovanca. Kdor bo hotel iti v pokoj prej, bo njegova pokojninska osnova za toliko nižja od 85 odstotkov.

Razveseljiva novost, ki bo zanimala tudi ljudi, ki so že upokojeni, je predviden avtomatizem usklajevanja pokojnin z življenjskimi stroški. Ob zvišanju življenjskih stroškov se bodo pokojnine avtomatično zviševale, osnova za to pa bodo uradni statistični podatki, ki jih redno objavlja Zvezni zavod za statistiko.

Pokojnine borcev NOV, zavarovancev iz vojaških ustanov in še nekaterih služb bodo specifično urejene.

● Na petkovi seji izvršnega sveta SRS so obravnavali problematiko v zvezi z upadanjem števila zaposlenih v premogovnikih in probleme v

zvezi z prevozi premoga. Ugotovili so, da upadajo števila zaposlenih negativno vpliva na proizvodnjo. Fluktuacija je zlasti močna v premogovnikih z nižjimi osebnimi dohodki in s perečim stanovanjskim problemom. Nastalih težav pa nikakor ne bi smeli reševati z zanemarjanjem vzdrževalnih del, kar trenutno lahko pomaga, da ostane proizvodnja na predvideni ravni, sicer pa

AVTOMATIČNO POVEČANJE POKOJNIN OB ZVIŠANJU ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

kvarno vpliva na varnost ljudi in stalnost proizvodnje. Izhod iz težav je samo v izpopolnjevanju tehnologije proizvodnega procesa, v uvajanju mehanizacije in v angažiranju strokovnih kadrov.

● Na pristojnem mestu pripravljajo nova pravila zavarovanja premoženja in ljudi. Predvidevajo razširitev vseh vrst zavarovanj ob nespremenjenih premijah. Po novih pravilih bo bržčas možno zavarovanje ljudi tudi proti raznim akutnim boleznim. Gospodinjstva naj bi bilo mogoče zavarovati tudi pred potresom. Zavarovanje naj bi se razširilo tudi na električne aparate, ki bi jih bilo mogoče zavarovati pred poškodbami. Sprememba čaka tudi organizatorje kulturnih in športnih prireditev, ki bodo menda lahko zavarovali tudi prireditve za škodo, nastalo zaradi padavin.

„BEGRAD“: NAPAKE BOMO ODPRAVILI!

V Crnomlju je slišati, da domače gradbeno podjetje spi zimsko spanje in da ga bo treba zbuditi, če bodo hoteli Crnomljarji svoje mesto do praznika občinskega praznika in 29. obletnice I. zasedanja SNOS dostojno

pripraviti. V stavbi na Zadrugi cesti, kjer ima »Begrad« svoje upravne prostore, tudi pisarne niso bile povsem zasedene, direktorja podjetja Blaža Pahuljo pa smo le dobili in je povedal takole:

— Pretekla gradbena sezona je bila ugodna. Z nastopom zime smo obdržali le nekatere skupine delavcev, večina zaposlenih pa je doma in prejema 50-odst. osebnih dohodke. Lani nas je zima veljala 11 milijonov! Če pozimi delamo, imamo izgubo, kar lahko dokažem s primerom: 4 delavci opravljajo notranja dela v stavbi, in ker je mraz, ves dan pošteno gori ogenj. Pokurijo za 3000 din drv na dan, razen tega za vsak primer vmešajo malo več cementa in se ob ognju grejejo. Storitnost je nizka, režijski stroški pa so zelo veliki.

Kar smo doslej zgradili, smo dobro gradili, zaradi tega nas povsod cenijo. Priznam pa, da imamo bolezen; še niti ene gradnje nismo v roku dokončali. Je kar prav, da nam investitorji nalagajo penale. Zato smo se trdno odločili to napako odpraviti. Ne mislim se opravičevati, dolžan pa sem povedati, da pride včasih do zastoja zaradi objektivnih težav. Gradnja se ustavi največkrat pri obrtniških delih, zlasti pri mizarjskih storitvah. Naši mizarji so se preusmerili v proizvode za izvoz in so stavbo mizarstvo opustili. Lani je bilo z njimi še težje, ker so vsi delali za Skopje.

V Crnomlju trenutno gradimo več objektov: 29-stanovanjski blok, lekarno s stanovanjskim blokom in livarski objekt za tovarno LIC. Na vseh naštetih objektih opravljamo notranja dela. Računamo pa tudi na to, da bomo morali v Crnomlju do slavnostnega dne še marsikaj narediti: popraviti fasade in opraviti nekaj adaptacij. Če to bi rad povedal, da smo imeli vsa leta težave s kadri in se nam še zdaj obeta občutno izboljšanje. Vajencev za uk nismo mogli

dobiti, dokler jih niso pritegnili lepi stolpiči sredi Crnomlja. Stipendiramo tudi 2 tehnika, 1 inženirja, ki že dela pri nas, dva imamo v delovodski šoli, tri študente pa na ESS.

V novi gradbeni sezoni si obetamo še ugodnejše poslovanje tudi zaradi peskokopa, ki ga nameravamo odpreti v Dragovanji vasi. Doslej smo dobivali pesek iz Višnje gore po železnici, kar je gradbene stroške precej povečalo. Zaprošili smo za 18 milijonov investicijskega kredita, s katerim bomo peskokop uredili, napeljali električni tok in ga mehanizirali. Razen nas bodo ta pesek lahko dobili tudi zasebni graditelji, precej pa ga bomo potrebovali pri gradnji nove ceste.

Letos nam dela ne bo manjkalo. V dogovoru smo z več investitorji, pogodb pa še nimamo sklenjenih, zato o tem ne bi hotel govoriti.

Crnomljski gradbenice so delali napake, lepo pa je, da jih tako odkrito priznavajo. Ker so pri »Begradu« trdno odločeni dosedanje pomanjkljivosti odpraviti in ker bodo po izjavi direktorja že letos dobili nekaj solanih strokovnjakov, brez katerih danes ne gre več, lahko pričakujemo od kolektiva belokranjskega gradbenega podjetja lepših uspehov.

»... Naše kmetijstvo je naredilo velik korak naprej. Toda treba je vztrajno in pogumno iti dalje. Zlasti bomo morali zvečati živinski fond in zagotoviti prehrano, poskrbeti za rentabilnost proizvodnje in razširiti setvene površine v socialističnem sektorju. Napredek kmetijstva in njegove proizvodnje sta imperativ naše ekonomike. Ta gospodarska panoga se mora razvijati vzporedno z našo industrijjo. Zato moramo še naprej širiti socialistični sektor z odkupovanjem zemlje, organizacijo družbene proizvodnje na opuščeni zemlji in na druge načine. Potrebno bo tudi bolj stimulirati individualne kmete, zlasti tiste, ki lahko proizvajajo tudi za tržišče, ker bo to omogočilo, da se bo proizvajalo več kmetijskih pridelkov za kmečko prebivalstvo, ki ga je še zmeraj blizu 50 odstotkov vseh občanov naše države. Socialistična posestva se morajo usposobiti, da bodo proizvajala tržni presežek ne samo za prehrano ostalega prebivalstva, ampak tudi za tuji trg, kar mora biti tudi smoter kmetijske proizvodnje v našem sedemletnem planu. Sedemletni plan razvoja naše ekonomike se mora uresničevati skladneje in mirneje, da bi tako omogočili stalno rast življenjske ravni naših delovnih ljudi...«

IZ NOVOLETNE POSLANICE
PREDSEDNIKA REPUBLIKE
TOVARISA TITA

Zdaj je treba zagotoviti kakovostne sorte semenskega krompirja!

Zimski čas je najbolj primeren za sklepanje pogodb z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. Kljub vsem prizadevanjem zadrug, da bi krompir vnovčili, imajo pridelovalci še polne kleti neprodanega krompirja merkur. Trgovska podjetja vedno bolj povprašujejo po kakovostnih sortah krompirja, tako tudi letos, ko so kmetijske zadruge lahko prodale vse razpoložljive količine žlahtnih sort krompirja in je povpraševanje še vedno močno. Mnoge zadruge so pred lanskoletno setveno kampanjo opozarjale na ta pojav, a so pri pridelovalcih naleteli na gluha ušesa. Danes potrošnik zahteva le kakovostne sorte krompirja, npr. »vetnik« in druge žlahtne vrste.

V bodoče bodo trgovska podjetja sklepala pogodbe za odkup kakovostnega krompirja po fiksnih cenah, ne pa za »merkur«. Mnogi pridelovalci sedaj krivijo kmetijske zadruge, da niso sposobne najti trg, kar pa ni res. Zato je dolžnost zadrug, da preusmerijo pridelovanje krompirja v zasebnem sektorju kmetijstva, kmetijci pa bodo morali pošteno zavihati rokave, če bodo hoteli imeti uspeh. Poiškati bodo morale dovolj interesentov in pridelovalcev, skleniti trdne obojestranske pogodbe, preskrbeti semenski krompir in prepričati zasebnega proizvajalca za spremembo sorte. Zadruge ne smejo več odlašati, kljub temu, da je še zima. Kmetje imajo zdaj dovolj časa za temeljit pogovor in si ga brez dvoma tudi žele. Kako bodo za druge opravile delo, pa bo pokazala pomladanska setev. H.

Mesarjeva molitev

USTANOVA V NOVEM MESTU razpisuje mesto TAJNICE DIREKTORJA

Pogoj: srednješolska izobrazba in popolno obvladovanje strojepisa. Prednost imajo kandidatke, ki lahko takoj nastopijo delo.

— Plača po dogovoru. Samo pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela v zapečateni kuverti s šifro »NATANCNO DELO« pošljite v posebni kuverti na naslov: Uprava Dolenjskega lista, Novo mesto, p. p. 33 — do 30. januarja 1964.

Doslej najmočnejši motor

V puljski ladjedelnici so skonstruirali doslej najmočnejši Dieslov motor pri nas z 12 tisoč konjskimi močmi. »Uljanika« bo v prihodnje zgradil še 25 takšnih motorjev za naše ladjedelništvo.

»... in da bi kmalu nehali klati plemenske krave, amen!«

Nov uspeh Litostroja

Ljubljanski »Litostroja« je skupaj z znanim švedskim podjetjem »Nohaboma« zmagal na licitaciji za izgradnjo dveh velikih hidrocentral: »Malpasos« v Mehiki in »Niger Dame« v Nigeriji. Ljubljancem je na licitaciji uspelo predvsem zaradi nekaterih velikih uspehov, ki so jih v zadnjem obdobju zabeležili pri izgradnji hidrocentral v Turčiji, Indiji in še nekaterih državah.

»Litostroja« bo izdelal za obe elektrarni celotno turbinsko opremo.

Je v Suhi krajini preveč pitanih volov?

V lanskem oktobru so se zastopniki zveze Gospodarske zbornice za kmetijstvo in živilsko industrijjo, za notranjo in zunanjo trgovino ter Glavne zveze kmetijskih zadrug Jugoslavije dogovarjali o najvišjih cenah za prašiče, govedo in ovce, po katerih najgospodarske organizacije odkupujejo prej naštetu živad od kmetijskih zadrug.

Ze po nekaj meseih odku-

pa se je pokazalo, da je bil prej omenjeni dogovor sklenjen na osnovi premalo temeljitega proučevanja. Ta ugotovitev prav gotovo velja za področje Suhe krajine. Tam nastaja zaradi tega odloka gospodarska škoda, ljudje pa negodujejo. Zaradi očitno preniske cene se je popolnoma ustavil odkup pitanih volov. Reja volov se ne izplača, stalež plemenskih krav pa se hi-

tro zmanjšuje, ker so odkupne cene za te ugodnejše. Pitani volji čakajo v hlevih neprodani, pri kmetih pa pada zanimanje za vzrejo volov, ki so sicer iskano blago.

Odveč je poudarjati, da bomo pri tako hitrem razvoju živinorejskih obratov na družbenih posevstvih potrebovali vedno več krav plemenic, ki bodo dajale pitalskim dovolj telet za vzrejo. To je ena plat zadeve. In druga? Če se bo nerodnost s prenzko odmerjeno odkupno ceno pitanih volov popravila, bodo prizadele kmetijske zadruge morale vnovic pričeti prepričevati kmetovalce, naj pišajo vole. Sprašujemo se: le kdo jim bo še verjel? S. HOTKO

V DELOVNO RAZMERJE SPREJMEMO

več kvalificiranih in priučenih strugarjev in varilcev

Zaposlitev mogoča takoj. — Pismene ponudbe sprejema uprava podjetja

E L A — Novo mesto

Til Doberšek:

Poučen obisk nekaterih družbenih posestev

Prizadevajo si, da zaposlijo čim več domačinov iz okolice, ker s tem rešujejo stanovanjsko vprašanje. Domačini se pa zaposlujejo le, če jim dajo 7 do 8-urni deljeni delovni čas, tako kot v industriji, ker ljudje hočejo biti nekaj ur na dan prosti za zahtovljive lastnih potreb. Pri navedeni industrijski reži živine je tak način zaposlitve možen tudi v kmetijstvu, ki se s tem izenačuje z industrijjo. Tako postaja tudi kmetijstvo za povprečnega delavca vabljivo in kmetijskega dela ne bo več odklanjaj kot doslej.

Povem še to, da je »okolica« pitalska lepo urejena s tlakovanimi cestami, brez blata, nereda in nesnage. Vsi objekti tje na prvi pogled naredijo na človeka ugoden vtis in ti povedo, da tukaj vlada red.

Farma kokoši nesnic v Dupljič ima na enem mestu 12 kurnikov, na drugem mestu, ki je od prvega oddaljen okrog 500 m, pa še nadaljnjih

12 kurnikov. V vsakem kurniku bodo po dograditvi rešili po 4.000 nesnic, to je v 24 kurnikih 96.000 nesnic, pasme leghorn (linijski hibrid bele lažje kokoši). Od vsake kokoši pričakujejo letno 220 jajc. Tako bo farma dajala ob polni zmogljivosti letno okrog 22 milijonov jajc. Strelha kurnikov je aluminijasta, med streho in stropom pa je za izolacijo steklena volna. Krmljenje je samodejno — na tekočem traku. Kokoši prebivajo na rešetkah iz žic. Čiščenje odpadkov je samodejno. Investicije znašajo 700 milijonov din. Pri povprečni ceni 32 din za jajce dosega enoletni brutoprodukt vrednost investicije, iz česar je razvidno, da je investicija donosna. Tudi proizvodnja in odplačevanje kredita za investicije je pri ceni 32 din za jajce donosna.

Poleg kokošje farne gradijo še farmo za refo piščancev za cvrtje (brojlerji), ki je

prav tako osnovana na rentabilnostnem računu.

Pitališče »svinj« v Ihanu je na zunanjo zelo lepo urejeno. Novi hlevi imajo vidno lepo urejenega stanovanjskega naselja. Vse ceste so tlakovane s cementom in asfaltom, ostala zemljišča med potmi in hlevi pa lepo zaraščena s travo in posajena z drevjem.

Preden smo si smeli ogledati

hleve, so nas opremili z belimi plašči in obuli v gumijaste škornje in snežke, da ne bi z obleko in obutvijo zanesli v hleve kalli kužnih boleznih.

V pitalsku so v letu 1963 spetali 30.000 prašičev bele (švedske) pasme. V bodoče bodo zmogljivost pitanja povečali na 50.000 do 60.000 spitanih prašičev letno. Pujske

Vzorni svinjaki v Ihanu (Agrokombinat Ljubljana) za 30.000 prašičev

2 vzreajo sami. Prostori, v katerih so plemenske svinje, imajo posebno napravo, ki svinji ob pravitvi onemogoča gibanje — temu pravijo okleščanje, — da mladičev ne po-
hoči ali poleže. Mlade pujske ogrevajo z velikimi električnimi lučmi (infra žarki). Pozneje nameravajo prostore, kjer so plemenske svinje, centralno ogrevati, ker električne luči z infra žarki po dosedanjih izkušnjah pozimi za ogrevanje ne zadoščajo. Vsaka plemenska svinja prasi povprečno 2,4-krat na leto in ima letno 21 odrejenih pujskov (brez poginov in mrtvorjenih). Pujske odstavijo od svinje že 28. dan po pravitvi. Vseh plemenskih svinj je trenutno 1600. Za vsak pripust svinjo v roku 24 ur dvakrat osemenijo. Osemenitev je naravna in umetna. Umetno osemenjevanje svinj je prav tako uspešno kot naravno. Delavci, ki delajo na obratu, delajo v dveh izmenah. S tem so zmanjšali število delavcev, delavci pa delajo z več volje. En delavec oskrbuje 76 plemenskih svinj s pujski, svinja pa, ki čakajo na pravitve (včasih po odstavitvi pujskov do 10 dni pred pravitvijo)

oskrbuje en delavec okrog 300 glav. Ponoči varuje svinje le nočni čuvaj.

Krmljenje je samodejno. Za krmo uporabljajo 7 različnih mešanec močnih krmil in to 5 zvrsti za pitanje prašičev raznih starosti in dvoje zvrsti za plemenske svinje. Pri pitalcih porabijo 3,38 kg krmil za 1 kg prirastka.

Spodbuda za izboljšave, ki jih uvaja celoten kolektiv Agrokombinata, je med drugim tudi v ustrezem nagrajevanju, ki so ga deležni vsi člani kolektiva, ne le strokovnjaki. Sredstva, ki jih z izboljšavo doseže posamezen obrat ali jih prištedi pri materialu in z zmanjšanjem števila zaposlenih, pustijo kolektivu za nagrado.

Vsekakor uvaja Agrokombinat Ljubljana več novosti v svoji proizvodnji. Med temi posebno izstopa opuščanje krmljenja s silažo, opuščanje detelj in povečanje setve žitaric, preusmeritev reje krav od sivorjave in prehod na jersney pasmo ter velika samostojnost ekonomskih enot, razdeljenih po strokah (poljedelstvo, živinoreja itd.).

Vzgoja kadrov je dolžnost —

ne pa zgolj samoupravna pravica!

(Nadaljevanje s 1. strani)

vprišani so najtesneje združena druga področja naših prizadevanj: delo gospodarske zbornice, strokovnih kadrov in kadrovske politike v delovnih organizacijah in občinah. Gre hkrati za realno povečevanje osebnih dohodkov in dvig življenjske ravni. Omeniti je tudi nujno potrebo, da kmetijstvo hitreje razvijemo; odločneje bo treba uresničevati že sprejete načrte o podružbijskem razvoju, kakor tudi načrtno sodelovati pri razširjanju proizvodno-tehničnega sodelovanja z zasebnimi kmeti.

Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti na pomen družbenih služb, ki vplivajo predvsem na višjo ali nižjo življenjsko raven. Družbeni plan na ta vprašanja opozarja in nudi oporo, da bomo tudi na tem področju šli v korak s časom in potrebami.

Plodna in vsestranska razprava

Ko so člani okrajnega odbora po uvodnem poročilu razpravljali o letošnjih najvažnejših nalozah, ki jih ima v zvezi z našimi problemi Socialistična zveza, so predvsem poudarili, da se bodo morale organizacije SZDL zavzemati za bolj strokovno, študijozno in analitično delo. Le tako bodo kos vedno zahtevnejšim nalogam; oborožene s takim znanjem, s točnimi podatki in pregledi o bistvu problemov bodo lahko tu-

di pomagale pri nadaljnjem razvoju.

Ne bo odveč, če tudi v našem poročilu posvetimo največ skrbi osrednjemu problemu, ki ga je razprava na tej seji najtemeljiteje obdelala. Številni govorniki so opozorili na odgovornost gospodarstva in družbenih služb v okraju do vzgoje novega kadra in s tem v zvezi do štipendiranja. Medtem ko smo v resnici vse naše sile in sposobnosti vpregli v moderen razvoj proizvodnje in skratka vsega življenja, krepko pozabljamo na kadre, ki so temelj vsega dela, razvoja in napredka. S tem pa se resno izpostavljamo nevarnosti, da bomo kljub modernizaciji proizvodnje vendarle začeli zaostajati! Ne razveseljivo je zmanjševanje števila študentov na visokih šolah, saj se je samo od študij leta 1961—62 do letos zmanjšalo število študentov na visokih šolah v naši republici od 9268 na 8503.

V razpravi so udeleženci seje ugotovili, da imajo ustanove kot podjetja nesodoben, lahko bi rekli skoraj mačehovski odnos do štipendiranja. Pri tem pa je skoraj tragično, da sredstev za štipendiranje skoraj nikjer ne manjka, celo več — da so marsikje prav ti skladi neizkoriščeni! Lani je bilo za kadrovske namene porabljenih komaj 70 odst. vseh za to namenjenih finančnih sredstev, ki so bila hkrati tudi na razpolago. To pač potrjuje ugo-

tovidev, da se v delovnih organizacijah vse premalo zavedajo, da je vzgoja novih kadrov nepogrešljiv sestavni del vseh naših investicij in drugih načrtov!

Tovarišica Vida Tomšič o poglobljanju v naloge letošnjega razvoja

Tovarišica Vida Tomšič je v svojem prispevku k razpravi poudarila naloge subjektivnih socialističnih sil pri poglobljanju v vprašanja letošnjega družbenega plana. Letos smo hkrati že v prvem letu sedemletnega plana. Zato se je treba lotevati obravnave planiranega razvoja dovolj studiozno in analitično.

Vida Tomšič je zatem naglasila tudi pomen velike, moderne, na industrijskih osnovah organizirane tržne proizvodnje v kmetijstvu. Vsi načrti za kmetijske obrate pa morajo temeljiti na strokovni ravni in popolni odgovornosti tistih, ki jih pripravljajo. — Se toliko bolj strokovno proučeni pa morajo biti vsi investicijski programi, s katerimi hočemo pospeševati razvoj manj razvitih občin. — Opozorila je tudi na pojav, da se zlasti v družbenih službah prizadevanja za ekonomičnost le težko uveljavljajo. Kot se v proizvodnji včasih še pojavlja mezdana miselnost, tako se v družbenih službah prizadevanja za ekonomičnost le težko uveljavljajo. Kot se v proizvodnji včasih še pojavlja mezdana miselnost, tako se v družbenih službah kaže »proračunska miselnost«.

Ko je govorila Vida Tomšič o pripravah na prehod v 42-urni delovni teden, je med drugim poudarila, da se morajo or-

ganizacije SZDL truditi, da bodo delovni ljudje akcijo za skrajšanje delovnega časa ter napore za zagotovitev minimalnih osebnih dohodkov razumeli kot gospodarsko prizadevanje in ne kot predpisane administrativne ukrepe. Večjo produktivnost, ki je pogoj za uvedbo 42-urnega tednika, ali višje osebne dohodke bo treba seveda prigrisodariti, pri čemer ne gre za socialno akcijo, niti ne moremo teh sredstev dobiti nekje »zgoraj« iz družbenih sredstev.

Na koncu je tov. Tomšičeva poudarila, da zbori volivcev niso forum, kjer bi občane samo informirali, temveč da so organi odločanja. Občani pa morajo biti obveščeni o vsem dogajanju z drugimi sredstvi in na druge načine.

ZAPISKI S SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL V CELJU

Delamo, da bomo boljše živel

(Nadaljevanje s 1. strani)

25.000 dinarjev — spodnja meja osebnega dohodka

Naš sistem delitve še vedno ni dovolj sproščen, to drži, vendar bi bilo napak, če bi se izgovarjali samo nanj. Na plenumu so menili, da sta povečevanje osebnih dohodkov in pripravljane prehode na 42-urni delovni teden zelo pomembni in hkrati tudi dolgoročni nalogi. V vseh občinah naj se obojega lotevajo s temeljitimi analizami. V gospodarskih organizacijah morajo vedeti, da bodo večje osebne dohodke in skrajšani delovni čas lahko dosegli le s porastom produktivnosti, ki bo marsikje zahtevala modernizacijo proizvodnje. Akcija za dvig osebnih dohodkov nad 25 tisočakov kot spodnjo mejo torej ne more biti samo politična, ampak predvsem gospodarska. Z njo bomo lahko dosegli popularizacijo plana, so poudarili na plenumu.

Povečanja produktivnosti ne zagotavljata zgolj modernizacija in investicije!

Ker bosta tako modernizacija kot težnje po povečevanju

Kostanjevič, Cvelbar je vozil iz Novega mesta proti Dobruški vasi. V blagem levem zavoju je zapeljal v desno, odkoder je zdrsnil po 5 m visokem nasipu na cesto III. reda. Skoda na vozilu so ocenili na okrog 800.000 dinarjev. Ranjen ni bil nihče.

Nepredvidno prehitavanje

Voznik tovornjaka s prikolico KP-47-23 Mihael Grum je 14. januarja vozil po avtomobilski cesti proti Novemu mestu. Za njim je poteval tovornjak podjetja AvtoTRANS z Reke in v zavoju pri 776 km prehitel Gruma. Prav tedaj je prišlo naproti neko drugo motorno vozilo, zaradi česar je začel voznik reškega tovornjaka zavirati. Grum je bil prisiljen umakniti se na skrajni desni rob ceste, odkoder je zdrsnil in se prevrnil. Nesreča je povzročila samo gmotno škodo, ki so jo ocenili na 950.000 dinarjev.

»Ko boš to bral, bova že mrtvi...«

13. januarja kasno zvečer je prišel N. N. iz Rudnika pri Kočevju iz vesele pivske družbe domov in našel kratko pisno: »Preden boš to prebral, bova mrtve že mrtvi! Adijo.« Zene in hčerke ni bilo nikjer. Kasneje so ugotovili, da je hotela žena s pismom moža le prestrašiti, sama pa je odšla k sestri in se ne namerava vrniti k možu. Po sredi je družinsko nesoglasje.

nju produktivnosti zahtevali večjih naložb v gospodarstvo, se je nadejati investicijske mrzlice. Družbeni plan predvideva letos za približno 24 odst. večje investicije kot lani. Vsekakor vsega, kar bi želeli zgraditi, ne bomo mogli. Z združevanjem sredstev pri gospodarski banki in komunalnih bankah bo treba zbrati lokalna sredstva, da bi

ralo prispevati za srednje in strokovno šolstvo več kot doslej in nameniti vsa razpoložljiva sredstva prej omenjenim investicijam (v materialne stroške gospodarskih organizacij bo treba vključiti vse, kar je dopustno). Občinski proračuni so doslej prispevali 82, gospodarstvo pa le 18 odst. sredstev, potrebnih za osnovno dejav-

15. januarja so na seji okrajnega odbora SZDL v Celju obravnavali smernice družbenega plana za letoš. Sejo je vodil predsednik Jože Marolt, o osnutku pa sta poročala predsednik okrajne skupščine Peter Sprajc (o gospodarstvu) in podpredsednica Milena Vršnik (o družbenih službah). Na seji sta bila razen drugih gostov in predstavnikov organizacij tudi sekretar GO SZDL Vitja Rode in sekretar okrajnega komiteja ZKS Celje Andrej Marinč.

k investicijskim naložbam pritegnili čimveč zveznih in republiških sredstev. Investirali bomo lahko samo v prioritete, zato naj v kolektivih, ki ne bodo s svojimi investicijskimi predlogi prodrli, ne bodo malodušni.

Po vsem tem se je razprava strnila v sklepu, da v gospodarstvu v zvezi z zahtevami po zvečanju storilnosti in osebnih dohodkov ter s postopnimi pripravami, na skrajšani delovni čas pripravljamo kvaliteten skok. Letos ne bo šlo več samo za proizvodnjo, ampak za to, kako in za kakšno ceno proizvodimo. Posvemo razumljivo je, da se moramo pri tem vprašati, ali je delo delavca, ki zasluži manj kot 25.000, ki mesece, toliko produktivno, da predstavlja ustvarjanje družbenega bogastva.

Dva pomembna okrajna centra

Tudi za kulturno-prosvetno dejavnost ne bo sredstev na pretek. Kulturno-prosvetnim organizacijam bo treba zagotoviti vsaj za toliko večje dotacije, za kolikor se bodo povečali proračuni, tako dodeljena sredstva pa kar najbolj gospodarno uporabljati. Povsod naj poskrbijo predvsem za vzdrževanje kulturnih domov in dvoran.

V zdravstvu je treba osnovati okrajni zdravstveni center in zavod za zdravstveno varstvo, ker je nevarno, da dejavnost obojega opravljata zdravstveni dom v Celju. Zobozdravstvena služba je najmanj razvita, zato dodeljimo štipendije predvsem bodočim stomatologom! Ker je socialna politika zelo nenotna, bi kazalo ustanoviti center za socialno varstvo, ki bi to pomanjkljivost odpravil. Bolj kot doslej bo treba skrbeti za šolanje duševno zaostalih otrok, sicer brez tega, ko dorastejo, veljajo družbo preveč sredstev. S socialnimi problemi se bodo morale krajavne skupnosti resneje ukvarjati, kot so se stanovnjaške.

Za strokovno in srednje šolstvo je dolžno prispevati tudi gospodarstvo

Skladno z gospodarstvom se morajo razvijati tudi negospodarske dejavnosti. Šolstvo je že zaostalo. Osemletke ne nudijo učencem toliko znanja, da bi lahko uspešno nadaljevali šolanje na drugi stopnji. Vzroki so: slabo opremljene šole in improvizirani pouk zaradi pomanjkanja predmetnih učiteljev. Poleg tega že nastaja problem, kako zagotoviti naglo rastočemu številu absolventov osemletik prostor v srednjih in strokovnih šolah. Brežiška in celjska gimnazija nimata pogojev za verifikacijo, tehniška srednja šola v Celju vpíše po novi stavbi, tehniška srednja šola v Krškem nujno potrebuje opremo, pa tudi metalurški center v Celju je treba razvijati. Za vse to je potrebnih 400 milijonov investicij. Ker vsrka gospodarstvo pretežni del absolventov tovrstnih šol, bo mo-

V sklepni besedi so ugotovili, da je glavna naloga organizacij Socialistične zveze izvesti razpravo o osnutku družbenega plana na zborih občanov na novi način. Zbori naj ne bodo referat o indeksih, odstotkih in številkah, ki jih vsebuje plan, pač pa živa razprava o tem, kaj s planom želimo doseči. Vse gradivo je treba občanom posredovati tako, da se bodo čutili kot ustvarjalci postavk družbenega plana in da bodo razumeli, da je od njih in od njihovih naporov odvisna uresničitev nalog, ki pomenijo za vsakega člana družbe boljše življenje. M. J.

Splošno gradbeno podjetje „PIONIR“

NOVO MESTO — Kettejev drevored šte. 37

Želi zaradi razširitve proizvodnih nalog pridobiti naslednje sodelavce:

VEČ GRADBENIH INŽENIRJEV

— za upravo podjetja, projektivni biro in gradbišča

VEČ GRADBENIH TEHNIKOV

— za upravo podjetja, projektivni biro in gradbišča

VEČ GRADBENIH DELOVODIJ

1 OBRATOVODJO mizarskega obrata

— pogoj: lesni tehnik s prakso

1 FINANČNEGA KNJIGOVODJO

— pogoj: ESS s prakso

2 MATERIALNA KNJIGOVODJA

— pogoj: ESS s prakso

1 ADMINISTRATORJA(-KO)

— za komercialo; pogoj: administrativna šola s prakso

Nastop službe mogoč takoj ali po dogovoru. — Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Samsko stanovanje za moške pri-skrbljeno. — Prehrana možna v restavraciji podjetja oziroma menzi gradbišča.

Ostali pogoji po dogovoru.

Osebnih ali pisemnih ponudb sprejema

KADROVSKI ODDELEK PODJETJA.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

NESREČE

Trčenje v Brežicah zaradi vožnje po levi

Franc Čanžar z Velikega Obreža je 13. januarja peljal z vprešnim vozom iz Dobove proti Brežicam po levi strani ceste. Pri kopalšču v Brežicah mu je pripeljal nasproti osebni avtomobil; vozil ga je Ivan Hrgar iz Senkoveca na Hrvaškem. Čanžar se je hotel umakniti v desno, na ledeni cesti pa mu to ni uspelo. Zadnji del voza je zaneslo v avtomobil. Skoda na avtomobilu je ocenjena na 30.000 dinarjev.

Nesreča pri prehitovanju

15. januarja se je dogodila prometna nesreča na avtomobilski cesti pri Čatežu. Dušan Mihajlovič (1924) iz subotičkega okraja je vozil tovorni avtomobil proti Zagrebu. Ko je v čateškem klancu prehitel tovornjak s prikolicco, je hiteval tovornjak s osebnim avtomobilom Giuseppe Metesi (1942) iz Zagreba. Z veliko hitrostjo se je zaletel v prednji lev del tovrnega avtomobila. Skoda na osebnem avtomobilu je bilo za 250.000 dinarjev, na tovornjaku pa za 10.000 dinarjev. Lastnik osebnega avtomobila je bil na delu v Nemčiji in se je ta dan vračal domov.

Zaletela sta se na nepreglednem ovinku

Voznik tovornega avtomobila TAM Mirko Zabkar (1931) iz Artič je 17. januarja ob 17.10 vozil po občinski cesti proti Veliki Dolini. Na ostrem in nepreglednem ovinku mu je pripeljal naproti Ivan Vegalj (1934) iz Skopje s osebnim avtomobilom Opel Record. Prišlo je do trčenja, kar je povzročilo na osebnem avtomobilu za 40.000 dinarjev škodo, na tovornem avtomobilu pa le za 4.000 dinarjev.

Tovornjak zdrnil s ceste

14. januarja ob 19. uri je pri Ruhnji vasi iz nepojasnjenih vzrokov zdrnil s avtomobilske ceste in se poškodovani tovornjak CE-34-11, ki ga je vozil Ivan Cvelbar iz Malene pri

Sami preganjani smo preganjali sovražnika

Narodni heroj Jože Boldan-Silni pripoveduje

Kot pravljica se nam zdi pripovedovanje starejših tovarišev o času vojne in revolucije, morij, požigov, strahot, o poteh in pohodih skozi mračne, hladne, toda domače in ljube gozdove ter skozi zasnežene poljane, polne nevarnosti, grozodejstev in smrti. Kot pravljica o dobrem in zlem, o času, ki je ljudi spreminjal v zver, nikdar site krvi, na drugi strani pa je preproste ljudi dvigal iz brezimnosti, iz množice in porajal iz njih junake...

Čas ni poznal usmiljenja, ne prijaznega nasmeha, ne veselosti. Ni poznal prešernega vriska in petja vasovalcev v zvezdnati pomladanski noči, ni poznal petja deklet in cvrkutanja ptičev. Zelezne pošasti so bljuvale ogenj in smrt, smrt je pršela izpod oblakov, se dvigala iz globin zemlje, šklepetala in neusmiljeno kosila po brezmejnih širjavah oceanov. Čas, v katerem je bil boj edina alternativa in sta bila kri in življenje manj vredna kot kdajkoli doslej. To je bil čas sovraštva in pričakovanja. Pričakovanja dni, ki so jih vsi slutili, vedeli, da nekoč morajo priti, nihče pa ni vedel, kdaj bo to in če jih bo sploh dočakal.

Eden mnogih, ki so se dvignili iz brezimne množice, sledeč klicu revolucije in zasužnjene domovine, je tudi narodni heroj JOŽE BOLDAN-SILNI iz Kočevja, nekdanji komandant drugega bataljona Tomšičeve brigade in kasneje komandant Šercerjeve brigade.

Z Jožetom sediva v njegovi topli pisarni na Rudniku v Kočevju in kramljava. Ob peči, v kateri veselo prasketa ogenj, lehuje njegov zvesti pesnik, ki ga vsak dan spremlja v službo ali pa kasneje pride tja sam. Včasih se

zna zaneseni gospodarjev pogled, ko zre skozi okno in vidi dogodke izpred dvajsetih in več let...

Vsak razgovor s Silnim me obogati za nova spoznanja, mi odpira oči in omogoča nove poglede na najslavnije dni naše zgodovine. Je kot živ leksikon, čeprav so minila že leta in je marsikaj utonilo v pozabo. Sicer nerad govori o tistih letih, kadar pa prične, je njegova beseda preprosta, a živa in silovita. Govori o vojni kot o največjem zločinu nad človeštvom ter o strahotnih naporih, ki so jih prestajali naši ljudje v borbi za osvoboditev. Govori o bojih enot 14. divizije, o junaštvi posameznih tovarišev, nerad pa govori o sebi in svojem pogumu. V partizanskem načinu bojevanja, pravi, navadno o uspehu ni odločala vojaška strategija, vojaško, kasarniško znanje, ampak iznajdljivost in pogum. Hrabrost pa je — meni — občutek, da nisi sam, da so okrog tebe še drugi. In pa, seveda, nikoli ne smeš pomisliti na smrt.

Te dni, 6. januarja, je bil z mnogimi v Beli krajini pri gostoljubnih ljudeh, od koder je Štirinajsta točno pred dvajsetimi leti krenila na dolgo, legendarno pot na Štajersko. Srečanje je bilo čudovito, s tamkajšnjimi prebivalci in z borci, ki

so tedaj krenili na to zmagovito pot. In v njegovi pripovedi spet oživi pohod, o katerem je tovariš Edvard Kardelj dejal: »Proboj 14. divizije predstavlja eno najslavnijih strani herojske borbe narodnoosvobodilne vojske v Sloveniji.«

Po dvajsetih letih slediva Štirinajsti skozi snežne zamete in sovražne obroče, mimo bunkerjev, prek železniških tirov in cest. Slediva ji iz borbe v borbo, od zmage do zmage. Oživi neverjetno trpljenje borcev, ki so mrli od mraza, kljub temu pa neustrašeno nadaljevali pot proti cilju — Štajerski...

»Po kapitulaciji Italije,« pripoveduje Silni, »se je

Jože Boldan-Silni živi zdaj v Kočevju in rad obudi spomine na slavna leta naše revolucije

moč partizanske vojske povečala. Svobodna pesem je preletela vse do tedaj zasužnjeno ozemlje. Padle so plavogardistične Grčarice, padel je beli Turjak. Štirinajsta je korakala... V nemški ofenzivi smo se umaknili v gozdove, kmalu pa smo bili nazaj. Tedaj, ko je sovražnik govoril, da partizanov ni več, je padlo Grahovo, padle so Lašče, in že smo bili pred Kočevjem. Čeprav Kočevja tedaj nismo do kraja zavzeli, lahko imenujemo to našo veliko zmago. Bili smo ponosni in vztrajni in šli bitvudi do Ljubljane...

V borbi za Kočevje je padel komandant Štirinajste Mirko Bračič, padlo je veliko drugih, toda Štirinajsta je spet korakala, močnejša in številnejša kot kdaj prej.

Tako smo bili določeni za zimski pohod na Štajersko, kjer so Nemci z neverjetnim grozodejstvom onemogočili razmah osvobodilne borbe. Tistih časov se nerad spominjam, saj kar ne morem verjeti in si ponovno zamisliti vse trpljenje, ki smo ga prestajali. Živali so nam od naporov in mraza poginile, ljudje pa so vzdržali, korakali naprej in se borili.

To ni bil pohod, to je bila ena sama borba, ki se je vlekla iz dneva v dan, ko smo se tolkli za življenje v snegu, najhujšem mrazu, lačni in bos, na smrt utrujeni, ko smo se tolkli s premočnim sovražnikom, oboroženim do zob... To je bil lov izmučene divjadi, toda od začrtane poti nas ni moglo nič odvigniti, niti tanki in letala, tisoči vojakov in vsa moderna vojaška tehnika. Šli smo naprej, se prebijali in — preganjani — sami preganjali sovražnika.

V tem veličastnem potu so padli naši najboljši borci in voditelji: Ronko, Lim, Kotar, Jakša, Duško, Remih, pesnik Kajuh itd.

Končno — uspeh. Ne le, da je bila sovražnikova sila premagana (premagalo jo je partizansko orožje, še bolj pa njihova trdoživost), strta je bila tudi sovražnikova protipartizanska propaganda. Ljudje so spoznali cilj borbe in partizanske vrste so se pričele množiti...

XIV. DIVIZIJA SPET NA SUHORJU Harmonika in ples sta bila stalna spremljevalca partizanov. Ko so potihnil strelji in ko je ponehal boj, je harmonikaš kaj kmalu začel raztegovati meh, borci pa so se veselo zavrteli z dekleti. Seveda ni šlo brez plesa tudi ob tem srečanju. Celu Pušičeva mama iz Bušinj vasi, ki je trdila, da ne zna plesati, se je zavrtela in še celo tako, da je kar krepkega soplesalca spravila na tla...

»Se morda spominjaš najhujšega trenutka med pohodom?«

»Težko bi govoril o najtežjem trenutku, ker je bilo ves čas strašno, vseeno pa je bilo najhujše morda tedaj, ko nas je pod Graško goro obklopile okoli 10 tisoč Nemcev. Če ne bi z naglim sunkom prebili štirih obročev, bi bilo po diviziji. Jurišal je ves komandni kader. No, po dve do tri-urni borbi nam je uspelo. Padlo je veliko Nemcev, pa tudi naših. Od 3. čete 2. bataljona Tomšičeve, ki je krila proboj, jih je ostalo živih morda le šest ali sedem...«

Takih in morda še težjih trenutkov je bilo še več; vsak dan, vsako uro...«

»Kako si dobil ime Silni in kdaj si si priboril naslov narodni heroj?«

»Ko sem prišel v partizane, sem si moral izbrati ilegalno ime. Meni je bilo to všeč. Ko sem povedal komandirju, da bom Silni, je dejal: »Dobro, pa bodi Silni, ampak glej, da boš res SILNI!«

Na Paškem Kozjaku na Štajerskem sem, kakor

pravijo drugi, rešil pri nekem proboju čez zasedeno cesto divizijo. Na cesti nemški tanki, prehod pa je bil nujen. Ko se je Efenka s tomšičevci prebil, se je prehod zaprl, tedaj pa smo bili že skoraj obklojeni. Na, potem so mi naročili, naj zadržim zasedo za našim hrbtom, kar sem tudi storil. To je morda tedaj rešilo divizijo...

Tak je bil Jože Boldan-Silni. Preprost tovariški, kakor je bil v vojni, kjer je postal pojem dobrega, hrabrega borca in voditelja. Tak je tudi še danes, po dvajsetih letih, pošten, vedno pripravljen pomagati tovarišu. Skratka: Jože Boldan-Silni.

FRANCE GRIVEO

664 novih motornih vozil

Preteklo leto je bilo v kočevski občini na novo registriranih 644 motornih vozil, od tega 303 avtomobilov, 341 pa je bilo motornih koles. Avtomobilov so, razen 32, vsi zasebna last.

Vlado Mišica-Miha:

Zavzetje Ribnice na Pohorju

Točno ob določeni uri je I. bataljon napadel s pohorske strani. V prvem jurišnem naletu je presečen wehrmann prenal iz bunkerjev. Le-ti so se v začetku iz nekaterih bunkerjev zagrizeno upirali, zlasti še iz bunkerja, v katerem so imeli težko strojnico. Takoj so bili poslani v napad bombaši, ki so pod močnim in točnim zaščitnim ognjem opravili z branitelji ter zaplenili strojnico. V tem času je II. bataljon v veliki naglici (spredaj v strelcih obo-roženi, za njimi neoboroženi, ki so takoj odvzeli mali sovražnikovo orožje ali celo brez orožja obracunavali s sovražniki) vdrl z druge strani že v sredino vasi ter začel ob-

koljevati utrjeno orožniško postojanko. Wehrmanni so se tako brezglavo in jadno umikali proti orožniški postojanki, da je eden našel smrt v vaški luži, hkrati pa so padli v križni ogenj obeh bataljonov. Le malokateri je od nesel celo kožo! Večja skupina (44 po številu) se jih je predala, ostali pa so, kolikor niso padli, izkoristili temno noč in dobro poznavanje kraja ter se izvlili iz obroča.

Preostalo nam je še uničiti orožniško postajo. Tu se je poleg šestnajstih orožnikov branilo še okrog 15 najbolj zagrizenih wehrmannov. Ker je obklojena posadka dvonadstropne utrjene orožniške postaje

pozivom na predajo odgovarjala samo s še hujšim ogajem iz vsega razpoložljivega orožja, smo sklenili stavbo minirati. Na sovražnikove strelne line smo namerili močan in precizen ogenj, da so se minerci lahko stavbi nemoteno približali. Po prvi mini, ki je napravila odprtino v stavbi, so borci II. bataljona vdrli v stavbo, da bi jo postopno zavzeli. Toda sovražniki so se še nadalje zagrizeno borili. Sklenili smo stavbo ponovno minirati, in to znotraj. Minerec je na dovolj velikem kolu prinesel eksploziv, da bi ga postavil pod strop; vsi borci, razen komandirja Miklavža, so se umaknili iz stavbe...

3

V trenutku se je začela strašna eksplozija. Medtem ko se je minerec pripravil, da bi prižgal vrvi- co, je neki Nemec vrgel bombo naravnost na eksploziv. Nastala je predčasna eksplozija, ki je razen Svabov v svojih ruševinah pokopala tudi minerca, komandirja Miklavža pa, ki se je ravnokar umikal skozi luknjo, je zidovje stisnilo in strlo. Tovariši so mu takoj priskočili na pomoč, pa je bil že mrtev.

Tako je bila postojanka Ribnica uničena v pičlih treh urah. Plan je bil velik, veliko pa ga je ostalo še v razvalinah orožniške postaje. Solo, v kateri so bili nastanjeni wehrmanni, smo zažgali, da bi tako onemogočili ponovno vzpostavitev postojanke v vasi. Ob bataljona sta slavila zmago. Vaščani so ji ma priredili imenitno gostiljo, zjutraj pa so jim borci gostoljubje poplačali z mitingom.

Ob svitu so iz vasi Brezno hiteli napadeni posadki v Ribnico, ki je bila že zdavnaj uničena, na pomoč Nemci na 3 kamionih in na 1 avtobusu. S temi je obračunal III. bataljon. Na bojišču je obležalo 35 mrtvih (med njimi 2 hauptmana in 1 lajtnant), vse njihovo orožje, kakor tudi vozila (kamioni in avtobus).

O akciji na Ribnico je štab Tomšičeve brigade poslal štabu XIV. divizije naslednjo kratko poročilo: »V noči 22./23. avgusta 1944 je brigada napadla postojanko wehrmannov in orožnikov v Ribnici na Pohorju in jo uničila. Istočasno je III. bataljon v bližini Brezna potokel 4 avtomobile policije, ki je poizkušala priti napadeni postojanki na pomoč. Sovražne izgube: 61 mrtvih, 15 ranjenih in 44 ujetih. Zaplenjeno: 1 težki mitraljez, 2 lahka mitraljeza s 4 rezervnimi cevmi, 73

pušk, 1 lahki minomet, 20 pištol, 3 signalne pištole, 2 tromblonski cevi, 110 tromblonskih bomb, 3 brozostrelke, 12.700 kosov municije itd. Uničeno: 3 kamioni, 1 osebni avto, 2 kretnici, orožniška postaja in šola. Naše izgube: 5 mrtvih, 4 ranjeni.«

Tako je poročilo, ki smo ga sestavili na osnovi bataljonskih poročil (citiramo povprečne poročila). Pripominjam, da bataljonska poročila — zlasti glede zaplenjenega orožja — niso vedno kazala dejanskega stanja, ker so se v bataljonihi bali, da bodo morali del zaplenjenega orožja oddati slabše oboroženim enotam. Razen tega so v poročilu navedeni samo na bojišču najdeni mrtvi sovražniki.

To je samo en primer, kako je Tomšičeva brigada izvrševala dobljena po-

Nerešeno cigansko vprašanje

je eden izmed vzrokov za zadnji krvavi dogodek v Prečni pri Novem mestu, ki svari, da bo treba tudi ta problem rešiti tako, kot terjajo to od nas čas in socialistična načela – Problem Ciganov na Dolenjskem pa je stvar vseh dolenjskih občin in tudi širše družbene skupnosti – Predlog za ustanovitev posebnega sklada za reševanje ciganskega vprašanja

Sredi zime, ko smo začeli šteti prve dni novega leta, je bil pri Podgori v kraju, ki mu pravijo Marof, storjen gnusen zločin. Dva Cigana sta v poznih popoldanskih urah na cesti ustavila 19-letnega Bogdana Kreseta, ki se je vračal domov s kolesom, ga napadla in umorila. Morilec 26-letni Valentin Brajdič in njegov mlajši brat ter pomagač Edo sta trenutno v preiskovalnem zaporu, kjer čakata na sodno razpravo. Cigansko naselje na vzhodnem in južnem obronku manjšega hriba nad nekdanjim grajskim hlevom blizu Prečne je bilo kmalu izpraznjeno. Cigani so se sami umaknili v Žabjek pred razdraženimi kmeti in delavci tamkajšnjih naselij, ki zahtevajo nujne ukrepe.

Vest o uboju mladega Bogdana Kreseta je žalostno odjeknila po vsej Dolenjski in vlila v srca občanov zvrhano mero strahu, sovraštva in zaskrbljenosti. V teh dneh se skoraj nista sestala dva občana, da ne bi v pomenku omenila tudi tragičnega uboja pri Podgori. Opaziti je bilo, da je obraze ljudi prekrila tančica bojazni, pod katero se je skrivalo neizrečeno vprašanje: kaj bo, če tudi umor ne bo spodbudil odgovornih organov, da bodo naposled le nekaj odločnega ukrenili?

Najbolj potrjeni, prizadeti, preplašeni in hkrati razsrjeni so bili in so še vedno kmetje in delavci iz Prečne ter Podgore, kjer je postal žrtev neurejenih ciganskih razmer Bogdan Krese. V znak vsega tega in v opomin vsakomur, ki ga pot zanese v te kraje, visi na občestni prometni tabli v neposredni bližini morišča venec. Domačini so ga obesili tudi zato, da bi javno povedali, da bodo s »Cigani uređili že sami, če bo oblast neodločna«. Tega, da so se odločili, ne skrivajo pred nikomer. Prečna in Podgora sta dobili hudo pekoča tla, na katerih kurijo ostre protestne ognje zlasti nekateri posamezniki. Ti takole predlagajo: »Kaj, razgnati bi jih bilo treba, to sodrigo, daleč, da bi tudi smrad izginil za njimi.« Druga stran je razsodnejša in predlaga miroljubno rešitev: ciganske družine je treba razseliti po vaseh, toda na Marofu ne sme ostati nobena več. Na vsak način je treba vprašanje rešiti.

Nasilje Ciganov se je zlasti povečalo v zadnjem času. O tem so povedali nekateri prečenski gospodarji, ki imajo od umora sem vsak dan neuradne in organizirane sestanke.

● Prvi: »Cigani kradejo ponoči in podnevi, kadar smo doma in kadar nas ni. Nič ne zaleže, nobena beseda. Navadili smo se že, da z molkom prenašamo vse njihovo početje.«

● Drugi: »Nekega dne je Cigan iz Brajdičeve družine odnesel tri kokoši. Ko sem mu hotel to preprečiti, mi je zagrozil, naj ga pustim, če hočem še imeti celo kožo.«

● Tretji: »Videl sem, kako je Cigan šel za otrokom, ki ga je neki domačin poslal v zidnico v Novo goro po vino. Cigan je imel s seboj nož. Ne vem, kaj bi se pripetilo fantu, če ne bi ustregel Ciganovi želji in mu dal piti.«

● Četrty: »Prava huda ura je, kadar Cigani pridejo v gostilno. Navadno je to okrog prvega, oziroma ko dobijo plačo. Zla-

pouku. Sošolcem kradejo malico. Predlagal bi, da bi se vsi odselili. Toda kako to doseči? Nihče si več ne upa javno ugovarjati proti nasilju in tatvinam, ker

Na tem mestu je izdihnil pod ciganskim nožem Bogdan Krese – Vaščani so na prometno tablo poleg morišča obesili venec kot opomin in protest zaradi neurejenih ciganskih razmer

mu Cigani takoj zagroze s smrtjo. V tem so složni kot le kaj.«

● Sedmi: »Cigani so se na Marof priselili brez odločb oblasti. Nasilni so kmalu postali. Začeli smo se pritoževati, ne vem pa, kam so romale naše prošnje in pritožbe, ki smo jih pošiljali bivšemu OLO in ObLO. Nič se ni napravilo. Zdaj pa imamo: na eni strani »krasne ciganske vikend hišice« kot okras turizmu, ki se razvija hkrati s prečenskim letališčem, na drugi strani pa umor. Kdor trezno presoja vse te stvari, ki so se z leti slabšale, namesto da bi se izboljševale, bo spoznal, da je do tragedije slej ko prej moralo priti, v taki ali drugače navadili nositi nože kgačni obliki. Kresetov fant

Hitro so zmetali na borne vozičke nekaj cunj in drugih skromnih predmetov osebne uporabe – pa hajdi drugam! Tokrat: v Žabjek, pred jezo kmetov in sosedov...

je bil žrtev neurejenih razmer. To pa bi lahko doletelo vsakogar izmed nas.«

Sedem izjav (lahko bi jih bilo še več) dovolj prepričevalno govori o neznosnem problemu neurejenih ciganskih zadev. Govori tudi o slabem posluhu pristojnih organov, ki so vprašanje največkrat jemali premalo resno. In še govori o tem, kako je življenje v teh krajih nezdržno, osebna varnost pa iz dneva v dan na tehnični Cigani so v tem kraju prezrli vsa družbe-

na moralna načela, šli na vzkriz z vsemi zakoni, pravili in odloki, ki veljajo za ostale občane. V ilustraciji navajamo, da imajo nekateri Cigani celo strelno orožje, s katerim grozijo prebivalstvu. Zato ni čudno, da so se odnosi izostrili do take mere, da utegnejo postati hudo nevarni pri vsem nadaljnjem reševanju ciganskega vprašanja. Kaj menijo o tem Cigani?

»Cigani so dobri in slabi«

Ana Hudorovac, 63, iz Podgore pri Prečni, ki živi že 6 let v tem kraju: »Veste, kakšni smo Cigani: nekateri dobri, nekateri slabi. Ne vem, zakaj bi morali vsi nositi posledice manjšega števila divjakov, ki morijo nedolžne mladeniče. Verjemite mi, da je vsemu, kar se je napravilo, kriva Nandetova družina. Jaz sem jih večkrat opozarjala, pa moja ni nikjer zalegla. Rekli so mi: »Kaj boš ti, baba! Tiho bodi!« Brajdiči so tu v večini. Včasih se skregamo, pa se spet poravnamo. Drugače smo taki, da delamo vsak za sebe, zato ne vem, kaj bi preganjali tudi mene, ki nisem lasu skrivila nikomur! Smrt tega fanta me je prizadela nič manj, kot če bi ubili mojega sina. To ni prav, morilce obsojam. Morda bomo zdaj bolje živeli, ker sta razgrajata prijeta. Ne

Minulo nedeljo je bila v Novem mestu občinska konferenca ZMS. Obravnavala je pereča vprašanja izobraževanja, štipendiranja in kadrovanja mladih. Med več kot 120 delegati in gosti so v razpravi s svojimi prispevki sodelovali: JOŽE KUKIČ (PTT Novo mesto), ERIKA LEVIČAR (FARMIS — »KRKA«), FRANC KRSTINC (Novoteks), BORIS KUŽELJ (IMV), RUDI VERLIČ (SGP Pionir), FRANC SEPEČ (IMV), JURE PERKO (učiteljske), SLAVKO SKRINJAR (JLA), IVAN ZIVKOVIČ (obč. odbor za telesno kulturo), PETER IVANETIČ (Zavod za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela), SLAVKO DOKL (predsednik ObO SZDL), FRANC KOTNIK (sekretar ObK ZKS), MITJA ROJOVNIK (predstavnik OK ZMS Ljubljana) in drugi. Za novega predsednika občinskega komiteja ZMS Novo mesto je bil ponovno izvoljen VALENTIN HUMAR.

Uvodni referat (poročila niso brali) je med drugim omenil, da posveča novomeška občina skladno z gospodarskim in družbenim razvojem precejšnjo pozornost skrbi za kadre. Po številu študentov na vrsti srednjih in visokih šol je novomeška občina z 292 študenti trenutno na drugem mestu v okraju. Toda drugo je, koliko študentov v občini res ostane, ko dokončajo šole. Delegati so na konferenci zasrklijoče spraševali, kje so vzroki, da ostane v delovnih organizacijah tako malo

lah. Za to so posebno zavzeti v IMV, kjer so mladi proizvajalci vpisani v večernih srednjih šolah. Podjetje posveča temu veliko skrb in je v zadnjem letu celo povečalo študentski sklad. Na splošno pa bo treba urediti tudi vprašanje vajencev in priučenih delavcev, zlasti kar zadeva njihovo pridobivanje kvalifikacij. Delegat iz IMV je opozoril na problem na podlagi izkušenj v svojem podjetju in predlagal, naj bi se take stvari vnesle v statut delovne organizacije. Tudi statut delovne orga-

Izobraževanje mladih na potezi

študentov. Ugotovili so, da na to med drugim vplivajo neurejeni odnosi med študenti in študenti, pri čemer manjka živih osebnih stikov. V »Krkia«, kjer kadra ne manjka (vsaj v proizvodnji ne), pa so pokazali precej slab posluh ob spodbudi, ki je prišla od neke članice kolektiva. Ta je predlagala, naj bi ji podjetje omogočilo študij na višji šoli za socialne delavce, ker »Krkia« ustreznega strokovnjaka še nima. Njena prošnja je bila zavrnjena z utemeljitvijo, da bi morali predolgo čakati, da bi doštudirala (šola traja dve leti). Od te »utemeljitve« je minilo že leto dni, socialnega delavca pa podjetje še vedno nima.

Precejšnjo skrb bo treba v prihodnje posvetiti tudi izobraževanju izven šolanja na ustreznih zavodih. V Novoteksu, »Krkia«, IMV in še kje je organizirana posebna oblika izobraževanja v delavskih izobraževalnih centrih. O nujnosti teh govorijo med drugim tudi dosedanje izkušnje v Novoteksu, kjer je izobraževalni center dober mentor in usmerjevalec v delo na določenem delovnem mestu. Člani delovnih kolektivov si prizadevajo, da bi se izobraževali tudi na večernih šo-

lari. Za to so posebno zavzeti v IMV, kjer so mladi proizvajalci vpisani v večernih srednjih šolah. Podjetje posveča temu veliko skrb in je v zadnjem letu celo povečalo študentski sklad. Na splošno pa bo treba urediti tudi vprašanje vajencev in priučenih delavcev, zlasti kar zadeva njihovo pridobivanje kvalifikacij. Delegat iz IMV je opozoril na problem na podlagi izkušenj v svojem podjetju in predlagal, naj bi se take stvari vnesle v statut delovne organizacije. Tudi statut delovne orga-

nizacije naj ima dovolj prostora za probleme mladih, so menili. Mladina čuti potrebo, da se vsestransko izobražuje. Pogosto pri tem naleti na težave, ki jih ne more sama odpraviti. Vzrokov za to je več, med drugim deljen delovni čas v dopoldanskih in popoldanskih urah, kar najbolj čuti v PTT.

Posebne pogoje ima šolska mladina, kateri pomeni samouprava pomembnejši vzgib pri uspešnosti celotnega izobraževalnega procesa. Osnovnošolska in srednješolska mladina je začutila pomanjkljivosti in jih začela odpravljati. Vidne uspehe je npr. dosegla na okrajnem tekmovanju za izboljšanje učnega uspeha (učiteljske). Tudi v prihodnje bo to vprašanje na tapeti, v osnovnih šolah pa bo v ta namen razpisano posebno tekmovanje.

Poleg teh (osrednjih) vprašanj so delegati in gostje obravnavali še vrsto ostalih (n. pr. o stanovanjih), ki jih bo treba rešiti. Konferenca je nedvomno precej posegla v področje mladinske problematike in s predlogi nakazala rešitve. Če upoštevamo še množično udeležbo, je bila res ena najuspešnejših v zadnjih letih.

Pred združitvijo terenskih in krajevnih odborov ZB NOV

16. januarja se je zbralo lepo število članov ZB s III. terena v Novem mestu na zaključni sestanki, ker se bodo v Novem mestu združili odbori ZB prvega, drugega in tretjega terena. Predsedstvo občinskega odbora ZB predvideva namesto sedanjih 34 odborov le 23 za 4000 članov. Potreba po združitvi se je pokazala zaradi tega, ker vsako leto umre precej članov te organizacije, razen tega pa bo delo uspešnejše s številnim članstvom, posebno v večjih akcijah. Računajo, da bodo v novih, združenih odborih lahko več naredili za svoje člane tako glede stanovanj, kot tudi prenašanja borbenih tradicij na mladi rod.

Na tem občnem zboru so bili izvoljeni delegati, ki bodo prisostvovali ustanovnemu občnemu zboru združenih terenskih organizacij, ki

bo 6. februarja v vajenski šoli; izbrani so bili kandidati za novi zadržni odbor; izvoljen je bil tudi delegat v občinsko skupščino ZB in v terenski pododbor, ki bo še naprej delal med članstvom.

Marjan Tratar

Iz dela KO SZDL na Dvoru

V preteklih dveh mesecih je imel odbor krajevnih organizacij SZDL na Dvoru dve razširjeni seji. Na decembrski seji so pregledali delo organizacije v minulim letu in razpravljali o delovnem načrtu za leto 1964. Razen tega so sprejeli priporočilo organizacijam in društvom za izdelavo delovnih programov za letošnje leto. Med drugim so sprejeli nalogo, da bodo v letu 1964 razširili članstvo vsaj na 70 odst. vseh volivcev.

Na zadnji seji, ki je bila januarja, so obravnavali predlog družbenega plana občine za leto 1964 ter se pogovorili o pripravah na zborni volivcev. O osnutku statuta občine bodo razpravljali na sekciji za notranje politična vprašanja, plan kmetijstva pa bodo pretresali člani kmetijske sekcije.

V zadnjem času so sprejeli v organizacijo 8 novih članov, z mnogimi pa se še dogovarjajo za sprejem.

M. S.

vem. Rada bi živela v miru. Kar je mlajših, naj bi se zaposlili. Nekaj jih je že zaposlenih, ne znajo pa koristno porabiti denarja. Samo popivajo. Seveda niso vsi taki, saj sem rekla, da so med nami dobri in slabi. Slabi so tudi tisti, ki imajo orožje, čeprav vedo, da ga ne bi smeli imeti. Vem, da imajo v našem taborišču spravljene dve puški ali pa pištoli. Kadar se napijejo, streljajo, da dolgo ne moremo zaspali. Kako bo v prihodnje, mi je vseeno. Šla bom, kjer mi bodo odkazali prostor, v tej ali oni vasi. Vseeno mi je, ker bi rada živela v miru. Za svojo vnučko bom že skrbela, da ljudje ne bodo kazali s prstom za njo, češ: Takaka je.»

Kdor krade, tudi laže. Cigani kradejo, torej tudi lažejo. Vendar ne vsi, ker so med njimi dobri in slabi. Izjavo Ane Hudorovic bi mogli imeti za resnično, saj je o ljudeh svoje vrste govorila zelo nepristransko. Verjamemo ji in smo prepričani, da je še kdo med Cigani, ki tako misli kot ona. Če bi bili vsi taki, bi bilo drugače, tako kot na primer v Premurju, kjer se Cigani od ostalega prebivalstva ne razlikujejo tako očitno kot pri nas. V Prekmurju živijo Cigani v vaseh, obdelujejo polja, so zaposleni in imajo celo svoj časopis, prvi te vrste v naši državi. Se pravi, da je njihova kulturna stopnja znatno višja kot pri naših Ciganih. Civilizacija jih je iz nomadov napravila za državljane, ki vedo tako za svoje pravice kakor za svoje dolžnosti. Izjem ni. Pri nas smo v teh rečeh na dnu. Zima na prosvetnem področju Ciganov je tu večna. Zakaj? Kratak odgovor: nihče si ni resno prizadeval, da bi dosegel napredek.

Zamujeno moramo rešiti vsaj zdaj!

Cigansko vprašanje je že večkrat prišlo na dnevni red sedaj najvišjih organov bivšega OLO, o njem je razpravljala bivša ObLO, družbene in politične organizacije, zavodi, ustanove, krajevni predstavniki in drugi. Prizadevanja teh so bila največje usmerjena pretežno v statistično poročanje o življenju in početju Ciganov in niso obrabila sadov. Zdi se, da so se različni organi vse preveč

ukvarjali s tem, koliko kokoši je Cigan odnesel temu in temu gospodarju, premalo pa s tem, kaj bi bilo treba napraviti, da Cigan ne bi bil več družbi v breme, ampak njen graditelj, enakopraven z milijoni občanov v naši državi.

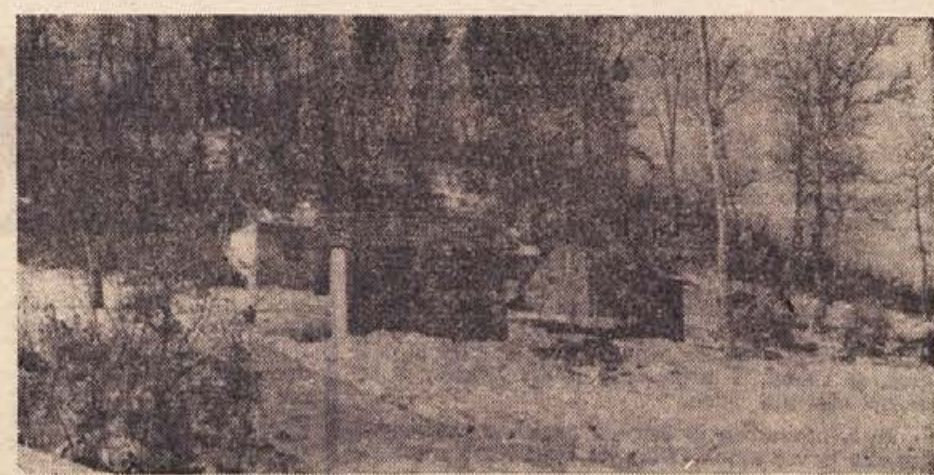
Šele tragedija pri Prečni je spodbudila širši krog oblastnih organov, da so začeli v cigansko vprašanje ponovno drezati. Komisija za ciganska vprašanja pri svetu za splošne in notranje zadeve skupščine novomeške občine je že v preteklem letu pripravila osnutek predlogov, po katerem bi postopoma civilizirali ciganske naseljence in jih preselili na posebej odredene lokacije. Na podlagi podatkov in predlogov te komisije in Centra za socialno delo je bil pred kratkim pri predsedniku skupščine Novo mesto sestanek, na katerem so se razjasnila nekatera vprašanja glede naglega in pametnega ukrepanja v zvezi s ciganskim vprašanjem.

Za uvod v razpravo in odločitve je služilo statistično poročilo o problematiki Ciganov v novomeški občini, ki ga je izdelal Center za socialno delo v Novem mestu. Čeprav so nekateri podatki že malce zastareli, se da ven-

in načinu življenja. Cigan živi v naravi, navadno blizu domačij. Prebiva v šotorih in je najbolj srečen, če je sam svoj gospodar. Živi tako, kot je živel njegov ded in prednik tega deda. Visoke starosti navadno ne dočaka. Če jo, je to poseben praznik zanj. V boju z naravo premaguje vrsto težav, čisto jim podleže. Sprt je z vsemi zakoni civilizacije, sprt tudi z vsem dobrim, kar bi mu ta prinesla. Tako živi v prostoru, ki je navzkriž s predpisi o zdravih življenjskih pogojih. Zato rakaste in tuberkulozne bolezni pri Ciganih niso redki pojavi. Zato doživijo povprečno le 45 let.

Cigan je doma povsod in nikjer. Naseli se tam, kjer mu godi, in gre, kadar hoče. Nikjer nima stalnega bivališča (razen nekaterih izjem). Je nomad brez oaze. S civilizacijo ima malo skupnega, zvest pa je svojim navadam. Zelo težko ga je pripraviti na tir normalnih občanov in živeti življenje v okviru skupnosti.

Na sestanku so ugotovili, da prej, preden Cigan ne bo imel svojega doma, ne bo spoštoval veljavnih zakonov in izpolnjeval svojih dolžnosti do skupnosti. Zelo tanek posluh pa ima Cigan za pravice in ugodnosti, ki jih

Pogled na ciganske hišice in barake na Marofu pri prečenski Podgori. Takih bivališč je zdaj v tem kraju že 14. Brez načrta, kanalizacije in drugih sanitarnih naprav, seveda. In verjetno tudi brez vsakega dovoljenja pristojnih oblastvenih organov

veda z občasnimi pregoni ali manjšimi socialnimi podporami in drugimi uslugami tega ne bo moči nikdar doseči. Potrebno je več, prizadevati si načrtno. Vendar brez sredstev Ciganom osnovnih življenjskih pogojev ne bo možno nuditi. Zelo dober je predlog, da bi ustanovili poseben sklad za reševanje ciganskega vprašanja. Za ta način rešitve so se ogreli tudi prečenski domačini, ki so pripravljeni prispevati sredstva v sklad. Iz sklada bodo Cigani lahko najemali posojila, gradili hiše in jih opremljali. Prostor jim je treba določiti z določbami blizu krajev, kjer so dani vsi pogoji za življenje, zlasti blizu šole, vodovoda, elektrike itd.

Cigansko vprašanje bodo v novomeški občini reševali postopoma v več fazah. Najprej: ciganske družine je treba razseliti po občini. V ta namen je komisija za cigansko vprašanje že obiskala posamezne vasi in ugotovila, da bi prišli za naselitev Ciganov v poštev predvsem kraji, ki imajo zemljišča splošnega ljudskega premoženja in pogoje, da se bodo Cigani lahko redno zaposlili. V naslednji fazi bi Ciganom dali zemljišča v obdelovanje, kasneje pa bi jih ob možnosti zaposlitve navajali na zmerno življenje, kot ga živijo vsi ostali občani. Prav gotovo je, da se bo treba pred prvimi ukrepi pogovoriti s prebivalci omenjenih vasi, ki so nedvomno prve zainteresirane, kdo bo njihov sovaščan.

Ob takih in drugačnih predlogih za ureditev ciganskega vprašanja se velja bežno ozreti v nekaj let nazaj, ko je bila ta problematika že na dnev-

nem redu in ji je tudi naš tednik posvečal precej prostora in opozarjal na možnost take ali drugačne rešitve. Če primerjamo stanje izpred dveh ali treh let z današnjim, ugotovimo, da se do danes ni nič spremenilo na bolje,

na slabše pa precej. V opomin vsem, ki so kakorkoli dolžni reševati cigansko vprašanje, naj bo nedavni dogodek v Podgori, ki je nedvomno odsev neurejenih razmer v tem kraju.

I. Z.

Nesrečen primer Franca Keka

Na cesti I. reda v Gotni vasi je minulo nedeljo, 19. januarja, ob 17.30 osebni avtomobil NM-21-46, ki ga je vozil Franc Kovačič iz Novoga mesta, podri novomeškega čevljarja Franca Keka. Kek je zaradi hudih poškodb med prevozom v bolnišnico umrl.

Do nesreče je prišlo, ko je hotel Franc Kovačič z avtomobilom prehiteti Franca Keka in njegovo ženo Frančiško, ki sta šla po desni strani ceste peš proti Novemu mestu. Ko je bil Kovačič od njih oddaljen le še nekaj metrov, je Kek, ki je šel poleg svoje žene na levi, nenadoma omahnil proti sredici ceste, kar pa je bilo zanj usodno. Kovačič nesreče ni mogel več preprečiti, ampak je trčil ob Keka in ga zbil na tla. Potem je vozilo ustavil in se pripravil, da bi ponesrečencu pomagal. Medtem so policajci rešili avtomobil, Kek, ki je bil hudo ranjen na glavi in drugod po telesu, je umrl med prevozom v bolnišnico.

Ob tej nesreči naj ponovno

opozorimo, da se precejkrat posledic, ki jih utegne prinesiti taka ali drugačna okoliščina (četudi nesrečen slučaj), dostikrat premalo zavedamo. Predvsem se moramo zavedati, da je cesta namenjena vsestranskemu prometu in da sta avtomobilist in pešec popolnoma enakopravna. Seveda moramo ob vsem tem upoštevati prednost tega ali onega. Vsi pa moramo biti previdni zlasti pozimi, ko sta prometnih nesrečam čisto vzrok sneg in led na cesti.

Preveč se mu je »zdelo«

14. januarja je A. K., delavec v obratu »Novoles« v Strazi, prijavil »napad«, češ da sta ga dan prej v gozdu med Meniško vasjo in Dolenjskim Toplicami ustavila in preiskavala dva moška. Dodal je še, da mu nista nič vzela, ker ni imel nič takega pri sebi. Prisilila pa sta ga, da se vrnil po poti proti domu v Meniški vasi, sarna pa sta izgnala neznanega kam. »Napad« naj bi se bil zgodil v času, ko je šel A. K. na delo.

Varnostni organi so zadevo hitro raziskali in ugotovili, da gre za lažno prijavo. A. K. je mislil, da se mu bo posrečilo ob tej ovadbi prepričati upravo podjetja, ki naj bi mu dovolila delo v dnevni izmeni. Seveda bi to lahko dosegel, če bi izbral drug način.

O podobni lažni ovadbi smo pred kratkim že pisali. Tokrat znova poudarjamo, da je lažna ovadba kaznivno dejanje, ki lahko krivca spravi na zatožni klopi in najmanj za tri mesece v zapor. O tem se bo prepričal tudi A. K. in drugi, če ga bodo posnemali.

Ogenj - nevarna otroška igra

16. januarja ob 12. uri je izbruhnil požar v stanovanjski hiši, ki je last Antona Gregoriča iz Rakovnika 29 pri Sentrupertu. Tik preden je začelo goreti, je z doma odšla gospodarjeva stara mati, tako da so doma ostali le otroci. Ti so našli vžigalce in v svinjaku zažgali koruzno ližje. Ogenj je kmalu zajel ostrežje stanovanjske hiše. Požar so kmalu opazili uslužbeni KPĐ Dob in preprečili, da bi ogenj upepelil zgradbo. Zgorelo je samo ostrežje Gregoričeve hiše, na kateri so ocenili za 250.000 dinarjev škode.

- Po podatkih iz julija 1963 živi zdaj v novomeški občini približno 50 ciganskih družin z 251 člani. V redni zaposlitvi je bilo takrat 33 Ciganov (od tega 8 žensk), vsi drugi za delo sposobni Cigani (teh je bilo 102) pa so se preživljali z občasnimi zaposlitvami, s prosjačenjem in tatvinami. Solo je obiskovalo samo 23 otrok, čeprav je bilo kar 138 do 15 let starih ciganskih otrok! V času popisa so ciganske družine živele v 30 šotorih, 10 barakah, 9 hišah in ena družina v vagonu.
- Ciganska taborišča: v Žabjaku (5 družin),
 - Podgori (9 družin), Kačjih ridah (8 družin),
 - na Rupercem vrhu (5 družin), v Šmihelu (5 družin), v Otočcu (2 družini), v Šentjerneju (1 družina), v Mihovici in Draškovicu (5 družin), na šentjernejski gmajni (7 družin) in v Srebrničah (5 družin).

darle dobiti glavni obris predela, na katerem žive Cigani (glej podatke v okviru).

Cigan živi po svoje

Cigan je Cigan, kamorkoli ga vtakneš. Tako pravijo in je v tem precej resnice. Zato, ker je v Ciganov nomadska kri. Ta pa ne dovoli, da bi se kar čez noč odrekal navadam

ima kot občan. Kadar gre za njegovo korist, se obdrži na nogah na najbolj spolzkih tleh.

Tudi nomadska kri se bo umirila na naših tleh

S pametnimi ukrepi pa bi lahko tudi iz Ciganov napravili (če tako rečemo) koristne občane. Se-

Grad stoji na hribu. Proti Krškemu se razprostira planjava, na drugih straneh pak ga je obdajal tačas, še bolj ko današnje dni, velik gozd.

Sestdeset let pred našo povestjo že so bili uporni kmetje vdrli v ta grad in hudo gospodarili v njem.

Da se ne bi kaj takega več povrnilo, sezidal je bil šrajbarski graščak debelo in široko obzidje in na vsakem oglu postavil močen stolp, od koder se je pozneje lahko branil ne samo nepokornim kmetom, ampak tudi še hujšim sovražnikom tedanje naše dežele Turkom.

V ta grad smo videli jezdit i menitnega plemeni-taša barona Jošta Turna, premagovalca in sodnika kmečkega cesarja Ilija. Bil je gospodarju v šrajbarskem turnu nekaj v rodu in hodil ga je skoro vsako leto enkrat obiskat.

Jesensko sonce je poslednje žarke upiralo v goste vrhove velikanskega bukova šrajbarskega turna v grajskem gozdu, kjer sta dva kmeta ravno sekire po tleh pometala in se drug za drugim uselila na ravno okleščeno deblo, nekoliko da bi se počila od dnevnega dela, nekoliko da bi se prav v miru kako pomenila.

»Zdaj menda ne bo gozdarja več klek prinesel, le sediva. Kruha sva si že zaslužila, če je božja volja,« pravi starejši.

»Saj gospod ni vse leto in dan toliko storil ko midva danes,« odgovori mlajši.

»Kaj hočemo, ker je tako, že mora biti,« pravi mlajši in jeza mu zardi obraz. »Mi smo sami krivi, da nas tako imajo, kakor da bi duše ne imeli, da moramo drugim delati pred ko sebi in nam še to iz rok iztrgajo, kar z žulji pridobimo. Jaz sem že dostikrat premišljal: če je bog zajca ustvaril, ustvaril ga je ravno tako zame kakor za graščaka. Drva rastó na božji zemlji zanj tako kakor za nas, in ven-

dar moramo mi slabe vrhove in brstino pobirati, graščaka pa čaka debelina, katere si še sam posekati noče. Mi smo neumni. E, Kosomana je bilo treba poslušati.

Pri tem imenu starejši kmet naglo pokonci skoči in se ozre okrog in okrog ter prst na usta dene, šepetaje: »Tiho, tiho! Kaj, ko bi te kdo slisal, da se meniš o Kosomanu!«

»Ti si strahopet. In ravno zato, ker je bilo lansko leto preveč takih, kakršen si ti, nista Ilija in Kosoman nič opravila. Ko bi bili vsi vile in sekire poprijeli in z nami in s Kosomanom šli, kje bi bile zdaj graščine!«

»Boga zahvali in mater božjo, da ne vedó, da si bil pri Kosomanu, in tiho bodi. Ko bi kdo slisal, zapro te ali pa še obesijo, kakor so druge.«

»Ali me boš ti izdal?«

»O, bog obvaruj!«

»Jaz ti povem, da ko bi zdajle Kosoman, ki pravi-jo, da je v gori in da bo še enkrat vojsko vzdignil, ko bi zdajle prišel in rekel: pojdemo! jaz grem precej z njim.«

»Lepo te prosim, Martin, tiho bodi. Ti si neumen. Kaj sta nam Ilija in njegov sin pomagala? Nič. Ene-ga so umorili, enega pa še bodo.«

»Bog ve, kako pride. Boš videl, Kosoman je pravi, on jim bo še katero zagodel, jaz vem.«

»Jaz grem domov,« pravi starejši in dene sekiro na ramo. »Ti, Martin, pa pojdi v grad, laglje hodiš ko jaz, in povej, da sva posekala, kar je bil nam odkazal.«

Oba se napotita, starejši kmet po eni, Martin po drugi stezi.

Poslednji ni bil še streljaj daleč, ko mu iz gošče mož nasproti stopi in v roko seže. Martin se oveseli in ustraši, ko spozna Kosomana. Nehote se ozre okrog, potem pa vpraša: »Kaj delaš tukaj? Ravno sem o tebi govoril.«

»Slišal sem. Ali je resnica, kar si govoril?«

»To se ve, da. Jaz zmerom pravim, da si ti mož, in tvoj oče je bil pošten mož, bog mu daj nebesa.«

»Ti si rek, da greš z menoj, če je treba,« pravi Kosoman. »Ne z menoj. Sam pojdi v grad, kamor si namenjen. Tam pozvedi, kdo je danes prišel. Videl boš, če je res tisti, ki mu pravijo Jošt Turen, če ima sina s seboj. Skusi zvedeti, koliko časa tu ostane, kdaj misli oditi in kar še moreš. Vse to mi boš jutri opoldne tukajle povedal. Čakal te bom. Ali mi boš storil to?«

»Vse, vse, kar hočeš. Natanko bom zvedel, če le more kdo.«

»Ne pravi nikomur tega; tudi ne, da si me videl. Jutri se zmeniva kaj več,« pravi Kosoman.

Martin še za njim vpije: »Pazi, da te kdo ne spozna in da v sitnosti ne prideš. Pridi k meni spat.«

Kosoman prikima in koj potem ga Martin že ni videl.

IV. STRIC

Noč se je storila. Tema je bilo, da človek ni ped zemlje pred seboj videl. Dež je začel liti, veter je žvižgal. V takem času človeku dobro dé, če preskrbljen sedi pod streho v go ki sobici in posluša, kako sapa debele kaplje v zaprto okno zaganja.

Po preimenovanju je bataljon dobil precejšnje število starejših letnikov iz razpuščenih zalednih enot, večinoma Belokranjcev.

Medtem ko je 1. bataljon hodil po svoji poti, je 3. bataljon spremljal 13. proletarsko in vojni-partizansko bolnico Zumberak do železnice Zagreb-Karlovac. Skupno z naštetimi enotami je predanal v redkem gozdičku med železnico in cesto, zvečer pa se je vrnil v Zumberak. 2. in 4. bataljon sta imela manjše praske z Nemci na robu gričevja. Nemci največkrat niso niti poskušali prodirati v hribe. Tako je npr. v Drage prišel samo en nemški vojak z brzo-strelko streljat kokoši. Ko je videl v okolici naše borce, je zbežal. V hribovskih vaseh Nemcev v tej ofenzivi niso niti videli.

Ze 2. novembra je brigada prešla v protinapad. Napadla je več avtomobilov na cesti Novo mesto — Metlika, ki so vozili hrano in drugo v postojanki v Metliki in Crnomlju. Komandir čete Zupancič — Crnomaljec je izza kupa gramoza s puškomitraljezom uničil nemški osebni avto, pobil posadko in zaplenil vse orožje in opremo. Od 2. do 6. novembra, ko so Nemci v naglici zapustili Metliko, je 15. brigada samo na 2-kilometerskem odseku med Lokvicami in Bušinjno vasjo uničila 16 avtomobilov. Pri tem so sodelovale tudi nekatere skupine VOS. V enem izmed avtomobilov je bilo zaplenjenih več milijonov kun NDH, nekaj kovčkov ur in dragocenosti, ujetih je bilo 8 belogardistov, ki so bili še pred kratkim borci v brigadi itd. Ujet je bil tudi Rupnikov občinski tajnik, namenjen v Metliko »oblast ustanavljata«, kot je sam rekel. 7. novembra so Nemci zapustili še Crnomelj. Bela krajina je bila zopet svobodna.

Do odhoda v Kordun 16. novembra se je brigada notranje reorganizirala. Borci so se nahranili in odpočili.

16. novembra sta 2. in 3. bataljon odšla proti Viniči, tam prečkala Kolpo in se napotila v Slunj po sol in tobak. Zraven je šlo čez 150 mul s konjevodci iz vsega 7. korpusa. Patrole so prispele že do Ličkega Petrovega sela nad Plaškim. Kolona je v Perjasici prešla sol in tobak ter se nato vrnila. Pri mostu čez reko Mrežnico je kolona razbila izpad iz neke bližnje postojanke. Ob tej priliki sta oba bataljona prvič uporabila manevrsko taktiko. En bataljon je ostal na položaju, drugi pa je obšel sovražnika na krilu in ga tako pognal v beg. Na bojišču je ostalo čez 20 mrtvih sovražnikov, zaplenjeno je bilo nekaj pušk, brzo-strelka in nemški puškomitraljez »šarec« ter precej municije in opreme. Točno število mrtvih sovražnikov se ni dalo ugotoviti, ker so posamezne skupine Nemecev bredle Mrežnico in potonile. Most je bil namreč že pred zaseden od delov 3. bataljona. 27. novembra se je brigada zbrala pri Stari in Novi Lipi v Beli krajini. Tako je bila 15. brigada prva večja slovenska enota, ki je prišla tako daleč na hrvaško ozemlje.

11. decembra 1943 se je brigada premaknila v okolico ustaškodomobranske postojanke v Ozlju. Posamezni bataljoni so taborili v vaseh Vrhovci, Gradnič brijeg, Ferencići, Marinčiči in Novaki. 22. decembra

RUDI PUŠENJAK - URAGAN: 3

„Belokranjska brigada“

je odbila močnejši izpad iz postojanke brez lastnih izgub. Rudi Pušenjak pa je proti večeru, ko je vsa brigada izvršila protinapad na izgubljeno ozemlje okoli vasi Vrhovci, ujel domobranskega pomočnika puškomitraljezca. 25. decembra se je brigada vrnila v Slovenijo oziroma Zumberak. Stab in 2. bataljon sta ostala v Vivodini. Do 1. januarja 1944 je vsa brigada počivala, oziroma imela vojaške vaje in se politično izobraževala.

1. januarja 1944 je brigada krenila po cesti skozi Metliko v Krasinec in se 2. januarja ponoči z majhnim čolnom prepeljala čez Kolpo na Hrvaško. Nastanila se je v vaseh Sraček in Preloka. 3. januarja zvečer pa je bil izvršen napad na domobransko-orožniško postojanko v vasi Netretič pri Karlovcu. Napad se je začel okoli 22. ure. Po podatkih naše obveščevalne službe je bilo v postojanki navadno le okoli 30 domobrancev in orožnikov. Neposredno pred napadom 15. brigade pa je prispel v vas šibkejši, toda dobro izvežban in oborožen elitni ustaški bataljon iz Karlovca. Po vsej verjetnosti je sovražnik zvedel za koncentracije naših enot ali pa je opazil prehod 15. brigade čez Kolpo. Karlovački odred je demonstrativno napadel postojanko Stative v neposredni bližini Karlovca in s tem branil smer pred ustaško intervencijo.

V prvem poletu je 15. brigada osvojila nekaj hiš, med njimi gostilno, kjer so se ustaši zabavali. Potem pa so se ustaši poskrili vsepovsod po hišah in gospodarskih poslopih ter se ogorčeno branili. Borci NOV in ustaši so si bili tako blizu, da so se lahko pogovarjali. Ležal je nekaj centimetrov debel sneg. Od minometalskega topovskega ognja se je vnelo nekaj hiš in postalo je svetlo kot podnevi. 16. hrvaška omladinska brigada je namreč 15. brigadi posodila gorski top. Skoraj nihče ni imel maskirne halje, tako da so se siluete borcev jasno očitavale v snegu. Zato ni čudno, če napad ni uspel in da je 15. brigada imela 8 mrtvih in 20 ranjenih. Tudi nasprotnik je moral imeti precejšnje izgube, kar se vidi po tem, da je takoj po odhodu 15. brigade zapustil postojanko in se tudi pozneje ni več nastanil v vasi. Največje izgube so ustašem zadali najbrž topovi in minometalci. Proti jutru je prišlo obvestilo, da je Karlovački odred opustil napad na Stative. Zato se je tudi 15. brigada umaknila v hribe vzhodno od ceste, naslednjo noč pa prekoračila Kolpo.

PROF. JANKO JARC:

Pred sto leti v Novem mestu

2. obrtniki in manjši trgovci in meščani kmetski posestniki ter 3. drobno ljudstvo, ki je živelo od dnevnega zaslužka, skromnih najemnin, svojih vrtičkov in podobnega. Ker je bilo takrat še veliko meščanov, ki so imeli, še svoja polja, je bilo v mestu še polno gospodarskih poslopij in polno domačih živali in živine. Saj še seznam iz l. 1893 našteva, da je bilo takrat v mestu 102 gospodarjev, ki so redili 175 prašičev, 89 konj, 44 krav, 7 volov in po 8

njegove »altarje« pa je šteli prošijo s kolegiatnim kapiteljem in frančiškanski samostan. V malih, večinoma lesenih in le za silo ometanih hišicah, zlasti na Bregu in za samostanom ter gimnazijo in nad mestnim mlinom so ob svojih vrtičkih in skromnih najemninah životarile dijaške mamice, dninarji, postrežnice in podobno drobno ljudstvo.

V enoličnost skromnega življenja so zanašale nekaj živahnosti le predpustne veselice številnih krč-

Novo mesto leta 1865: Glavni trg s trgovino knjigarja in tiskarja C. Tandlerja

telet in telic, da ne omenjamo perutnine in drugih domačih živali. Zato je tudi še za čas pred sto leti precej veljala Vrhovčeva ugotovitev, mišljena za kako stoletje pred tem: če so iz mesta šli kmetje na njive, v mestu skoraj ni bilo več pravih meščanov. In zato ni bilo tudi nič čudnega, če se je kdaj pa kdaj po mestnih ulicah in tudi po Glavnem trgu v potočkih pretakala — gnojnica.

Kakega posebnega reda se meščani — kmetski gospodarji niso držali. Čez noč so vozove radi puščali kar na ulicah. Obrtnikov raznih strok in različne premožnosti oziroma revnosti je bilo še kar dovolj, čeprav ne več toliko, kot jih za leto 1792 našteva Breckerfeldt, ko je bilo v mestu kar 72 raznih obrti. Videti je, da so se od vseh še najbolj čvrsto držali krčmarji, saj jih seznam iz leta 1856 našteva kar — trideset. Pa še takrat je bila izdana gostilniška koncesija meščanu in bajnofškemu graščaku Francu Germu, kar seveda ostalim krčmarjem ni bilo po godu. Protestirati pa sta se proti novi koncesiji upala le dva, od katerih je gostilničar Anton Hodevar celo pribil, da je že itak tretjina gostiln odveč. Poleg tega so takrat in še mnogo kasneje smeli tudi nekateri trgovci poleg druge robe prodajati še žgane pijače, posebej kimlovec in znamenito rozoljo, ki so jo menda kar sami fabricirali. Onstran Krke ležečo Kandijo pa je Janez Trdina imenoval »s krčmami blagoslovljena«.

Boljši sloj meščanstva so poleg premožnejših trgovcev in obrtnikov sestavljali še uradniki raznih uradov in njihove družine, vanj pa je treba prišteti seveda tudi oficirje male mestne garnizije. Med uradi so bili predvsem okrožno in mestno delegirano sodišče ter okrajno glavarstvo. To so bili oni Trdinovi »cesarski orli«, med

gnezd pri nas in drugod, preživljali svoj ljubi dan v svojih malih skrbeh in zvedavem ter včasih škodljivem kukanju v sosedov lonec in sosedovo družinsko skrivnost. O tem so si vsako jutro na vse zgodaj prišepetavale služkinje ob vodnjaku, kamor so hodile po vodo, da so vse to zopet prenašale na uho gospe, ki so potem vse premele v družinskem krogu in na popoldanskih obiskih, možje pa zvečer pri kozarcu marvinca (= vino iz marke, t. j. Slovenske marke ali Dolenjske), v številnih novomeških krčmah. Nad vsoto boguvidano in v dolžnem spoštovanju do cesarskih orlov in božjih altarjev živečo srenjo so bdeli štirje vrhovi novomeške družbe: župan Toussaint Jemsek vitez Fichtenau, okrajni glavar Ekel, predsednik okrožnega sodišča Jožef pl. Scheuchenstuel, mož Primičeve Julije, znan po svoji trdi roki v uradu, družbi in družini, ter prošt Jernej Arko, znanec Franceta Prešerna in prijatelj slikarja Mateja Langusa, ki je v portretu ohranil mladi Julijin obraz.

Spričo takega sestava takratne novomeške družbe in splošnega položaja malih narodov v habsburški Avstriji, kjer je bila nemščina uradni jezik in šolah, je razumljivo, da je bila nemščina tudi občevalni jezik v vseh tako imenovanih boljnih družinah. Narodna zavest prebivalstva v mestih, če še tako majhnih in globoko med slovensko kmetsko okolico ležečih, je bila neznansko majhna, kolikor je je sploh kaj bilo. Zato je v občevalnem jeziku preprostega meščana pa tudi tržana bila v rabi neka čudna spakedrana govorica, ki ni bila ne nemška ne slovenska, uporabljali so jo pa le vsi, ki so hoteli veljati za boljše in bolj mestjanske. Saj se je v spominu starejših Novomeščanov prav v naše dni ohranila v taki spakedranščini govorjena žalostna tožba uboge krčmarice, ki je nenadno smrt svojega moža — v kleti ga je pri natakanju vina zadela kap — tako opisovala: »Majnman, keler gangen, štigen štajgen vajn ajnšenken, kri zalila, beg var ere (moj mož, v klet je šel, po stopnicah je stopal, vino je natakal, ga kri zalila, preč je bil).«

Zato so si narodni buditelji tistega časa postavili za prvo nalogo, z narodnimi društvi — čitalnicami — prebuditi narodno zavest meščanov in tržanov in jim dati možnost

izobraževanja in zabave v domačem, slovenskem jeziku, kot je bilo v politiki njihov cilj priboriti slovensčini enakopravnost z nemščino v šoli in uradih. Takšno je vsaj v nekaterih glavnih potezah bilo Novo mesto v začetku šestega desetletja prejšnjega stoletja, ko je pričakovalo svojo petstoletnico.

Prva opozorila na petstoletnico in predlogi

V novembru leta 1862 so lekarnar Dominik Rizzoli, trgovec in občinski odbornik Sigmund pl. Pilbach in sodni avskultant Franc Zorko izdali na Novomeščane oklic v vabilom na čim številnejše soprodpisovanje priložene vloge občinskemu odboru, v kateri opozarjajo na bližajočo se poltisočletni jubilej ustanovitve Novega mesta in predlagajo občinskemu odboru, da naj stori vse potrebno, da slavnostni dan ne bo praznovan samo s primernimi svečanostmi, ampak da »deloma zgrade duhu in zahtevam napredujočega časa ustrezajoče zavode, katerih humaniteta, splošna koristnost in potrebnost je izven doma, že obstoječim pa preskrbe razvoj in izpopolnitev, kot so npr. bolnišnica, dozidava gimnazijskega poslopja, pomnožitev in dopolnitev učnih moči za proste predmete, razširjenje mestne hiše itd. itd.« Poleg tega predlagajo, da bi se tudi ustanovitelju postavil viden spomenik, bodisi kip ali slika. »Ker pa Novo mesto že notorično le z zelo skromnimi sredstvi razpolaga in bi mu pri najboljši volji za še tako humanitaren namen ali zgraditve spomenika manjkalo materialnih moči in ker bi te bilo mogoče zbrati edino s priveditvijo dobrodelne loterije, od najvišjega mesta dovoljene, zato si podpisani dovoljujejo staviti sledeče predloge:

- 1) da občinski odbor sam nujno prevzame izvedbo jubilejne svečanosti in izprosi po posebni deputaciji na najvišjem mestu dovoljenje za dobrodelno loterijo;
- 2) da v ta namen najpreje sestavi posebni odbor, katerega delovanje preneha šele po popolnoma končanih slavnostih;
- 3) da ta odbor pooblasti, da takoj sklepa o loterijskem načrtu, o najboljši uporabi dobička in o tem, kaj naj bi bilo treba še v prošnji po deputaciji navesti, in končno sklepa o priveditvi slavnostnih dni samih, in

Friderik baron Rechbach in p. Oton Škola (detajl)

Kipar France Vodnik - devetdesetletnik

V skromni hišici v Novem mestu živi v visoki starosti 90 let naš jubilar France Vodnik, kipar, rezbar in konservator. Kljub prirojeni skromnosti pa je znan ne samo v Novem mestu, marveč po vsej Sloveniji kot odličen podobar, rezbar in restavrador. Poleg svojega običajnega dela je namreč prenovil nad 300 oltarjev, starih tudi po več sto let in tako rešil marsikatero ljudsko umetnino propada.

Ceravno ima mož že tako častljivo starost, je še vedno delaven. Ko sem ga obiskal, je imel pred seboj že skoraj dogotovljeno levo glavo. Njegova delavnica je še vedno

šel je v Celovec, od tu pa v München. Kasneje pa ga srečamo na Dunaju pri mojstru Zajcu, ki je prav tedaj modeliral kip Franceta Prešerna, ki stoji še danes ob ljubljanskem Tromostovju. V tujini je mladi Vodnik srkal vase vsa novosti svoje stroke, to je rezbarstva in kiparstva, in jih s pridom uporabljal kasneje kot samostojen mojster. Z budnim očesom je opazoval življenje okoli sebe ter si tako pridobil dragocentih življenjskih izkušenj, na podlagi katerih si je zarisal svojo življenjsko pot.

Leta 1907. se je naselil v Novem mestu ter si kupil skromno hišico in si v njej uredil podobarsko delavnico. V tem letu se je tudi poročil. V zakonu se mu je rodilo šestero otrok. Življenje in skrb za družino sta terjala od jubilara zelo trdo delo. Ker te vrste obrt v naših krajih še ni bila toliko poznana in pa zaradi tuje konkurence, je bilo treba mnogo naporov in trdega dela, da se je prebil skozi vse zapreke in dal svoji družini vse potrebno za življenje, zlasti potreben študij svojim peterim otrokom (eden mu je umrl v rani mladosti). Z varčnostjo je zmožal tudi to. Njegovi otroci so že zdavnaj preskrbljeni, hčerke so srečno poročene, starejši sin France je profesor v Ljubljani, mlajši pa je spoštovan zdravnik v Novem mestu.

V borbi za življenjski obstoj je mojster Vodnik moral v mlajših letih vsako poletje na deželo, kjer je po cerkvah in gradovih renoviral oltarje in druga starinske dragocenosti, na zimo pa je prišel spet domov, nabavil za družino ozimnico in delal naprej v svoji delavnici naročila, ki so se medtem nabrala. Leta 1937 je bil med soustanovitelji kina v Novem mestu.

Mojster Vodnik je še vedno zelo živahen, rad se pošali, bere in dela še kar brez očal. Poleti se rad zadržuje v svoji delavnici, pozimi pa je njegov najljubši prostorček ob oknu v starinski kuhinji, kjer bere ali pa kaj malega rezbari. Njegova gospodinja Albinca pridno skrbi, da mu ničesar ne manjka.

Cestitkam, ki jih je naš mojster ob svojem visokem jubileju prejel, se pridružujemo tudi mi in mu iz vsega srca želimo dočakati vsaj še nadaljnjih deset let.

polna vseh mogočih kipov, rezbarij, podob, okraskov, svečnikov in raznih drugih detajlov te umetne obrti. Iz tega orodja je videti, da je mojster še vedno aktiven.

Naš jubilar, rojen dne 27. januarja 1874. v Polhovem gradu, izvira iz delavske družine, saj mu je bil oče zidar, ki pa se je v prostem času rad bavil z rezbarijami in je izdeloval lesene krožnike in skodele in druge drobnarije. Bil je — kakor pravi oče Vodnik — nekakšen »Vseznanla«. Ta njegova lastnost pa je menda prešla tudi na njegovega sina, kajti ko je skočil osnovno šolo v Polhovem gradu, se je šel učiti k rezbarju Jerneju Trnovcu, kjer je veliko slikal končnice na čebelje panje. Zato mu je mojster priporočal, naj bi se vpisal na šolo za umetno obrt, ki se je prav takrat osnovala v Ljubljani in ki jo je vodil prof. Ivan Subic.

Po končanem uku se je Vodnik res vpisal v to šolo in jo po treh letih končal. Kmalu potem pa se je vključil v tedaj največje kamnoseško podjetje Feliks Toman v Ljubljani, kjer si je pridobil veliko veščin v obdelavi kamna. Vendar pa ni dolgo ostal tam, kajti hrepenenje po specializaciji ga je gnalo v svet. Od

Maksim Gorki v 100 milijonih izvodov

Moskovski list »Literatura i žizn« piše, da so dela Maksima Gorkoga od oktobrske revolucije do danes v Sovjetski zvezi natisnili v več kot sto milijonih izvodih. Pri tem gre za dela v izvirniku in prevodih v jezike raznih sovjetskih narodov. Med najbolj brani deli tega pisatelja je roman »Matie«, ki je v zadnjih 45 letih v SZ doživel 189 izdaj. Ta roman je med najbolj znanimi in brani deli Gorkoga tudi izven Sovjetske zveze.

V avli Študijske knjižnice Mirana Jarca je odprta razstava keramičnih izdelkov. Upravnik Bogo Komelj je z razumevanjem in željo, da se nam odpre del likovnega sveta, pripomogel k otvoritvi razstave.

Na razstavi nam govori glina, žgana v keramiko. Srečujemo jo vedno drugačno. Vsak od treh ustvarjalcev je na svojem izdelku pustil čar individualne, notranje sile. Umetnost je vselej neka zmaga nad problemi, materijo, ustvarjalnim procesom in tudi radosten trenutek oddiha ne samo za ustvarjalca, temveč tudi za ogledovalca.

Razstavljavec Milan Kičin je našel svoj likovni izraz izključno v dekorativnem oblikovanju. Njegova keramika je kot ustvarjena, da pričara v prostor, kamor jo postavi.

Razstava keramike

viš, razgibanost in lepoto. Za svoje stvaritve je prejel diplomo na Dunaju in zlato medaljo v Pragi.

Majda Kumar iz Ljubljane je razstavljala že doma in v inozemstvu. Ona si je izbrala za izpoved svojega oblikovanja drobno keramiko. V pisnem mozaiku njenih izdelkov najdemo čustveno razgibanost ustvarjalca.

Ivo Durovič z Reke je po poklicu profesor matematike. Šele pred nekaj leti je poiskal pot med ustvarjalce uporabne umetnosti. Njegovi izdelki so odraz sodobnega oblikovanja gline. On zastopa gladke industrijske oblike. Te nam dajo slutiti težnjo po enostavni lepoti keramike, ki nam s svojimi umirjenimi linijami dopušča, da se sprostim, in želimo, da bi jo še gledali.

Boža Podergajs

JOŽA GORJUP: VENERA (iz Gorjupove galerije v Kostanjevici na Krki)

Pogoj za verifikacijo gimnazije v Brežicah - novi prostori

V začetku šolskega leta 1963/64 je gimnazija v Brežicah na osnovi predloženih učnih načrtov, predmetnika, seznama kvalifikacije učnega osebja in opisa organizacije vzgojno-izobraževalnega dela prešla odločbo republiškega sekretariata za šolstvo v pogojni verifikaciji. To pomeni, da mora gimnazija v Brežicah do določenega roka — to je 1. september 1965 — izpolniti vse pogoje, ki so v odločbi navedeni, da bo lahko izdajala veljavna spričevala.

Kako bi gimnazija v Brežicah zadostila vsem pogojem, ki jih odločba zahteva? Kakšne so naloge učno-vzgojnega osebja in organov upravljanja, na kakšne sile in možnosti se le-ti organi morejo opreti pri izpolnjevanju nalog, ki morajo biti opravljene v razmeroma kratkem roku?

Vzgojno-izobraževalne naloge, ki jih ima reformirana gimnazija, so mnogo širše in zahtevnejše, kot so bile v starem sistemu. Naloge gimnazije niso samo v tem, da dijake seznanja s kulturnimi vrednotami in zakonitostmi narave in družbe. Poleg družbeno-jezikovnega področja, ki so mu dodane sociologija in osnove umetnostne vzgoje, in naravoslovnematematičnega področja, ki se mu pridružuje še astronomija, je uvedena tudi tehnična vzgoja s proizvodnim delom, ki naj razvija delovne navade in čut odgovornosti pri delu ter seznanja učence s proizvodnimi in tehnološkimi procesi.

Brez visoko kvalificiranih moči in prostorov ne bo šlo!

Gimnazija naj dijakom razvija tudi zavest o potrebi sodelovanja pri družbenem upravljanju v šoli in jih navaja na aktivno sodelovanje v življenju družbene skupnosti, da bi se tako z raznimi svobodnimi aktivnostmi vključili v to življenje in prispevali k njegovemu razvoju. Svobodne aktivnosti naj tudi izven šole postanejo potreba in last mladine, ki bo na ta način dosegla zdrav telesni razvoj in si bogatila čustveno življenje

ter se vzgajala v vsestransko razvito socialistično osebnost.

Končno naj gimnazija posreduje učencem tudi praktične predmete, da bi tako tisti dijaki, ki se ne bi vpisali na univerzo, dobili vsaj osnove znanja, ki ga ob vstopu v razne službe v gospodarskih organizacijah in javnih službah nujno potrebujejo.

Vse te naloge pa niso niti majhne niti lahke. Zahtevajo temeljito izčiščene in dobro preiščene učne načrte za vse predmete, zlasti še za novo uvedena področja, kot je na primer tehnična vzgoja s proizvodnim delom; te naloge zahtevajo tudi smotno izbran predmetnik. Prvo in drugo nalogo pa bo mogoče izpolniti le visokokvalificirano učno osebje, in to za vse predmete, ter primerni prostori.

Napredek dosega že v sedanjih težkih pogojih za delo

Učni kolektiv je izdelal predmetnik* in učne načrte. V šolskem letu 1963/64 že delata po novih učnih načrtih prvi in drugi razred. Učno-vzgojno osebje se trudi, da bi v okviru možnosti, ki jih nudijo izredno tesni in maloštevilni prostori v sedanji stavbi kljub preselitvi osnovne šole iz nje uporabljajo sodobne učne metode. Zato uvaja skupinske oblike pouka, zahteva samostojno delo učencev, organizira ekskurzijski način pouka ter seminarske ure pri nekaterih predmetih. Res je, da gimnazija še nima toliko sredstev, da bi lahko dijakom omogočila ekskurzije brez finančne pomoči staršev; zaveda pa se, da je dolžna dati dijakom širšo razgledanost, ki jo najlepše posreduje prav na ta način. V letošnjem šolskem letu je na primer gimnazija iz lastnih sredstev kupila petdesetim socialno najsišibkejšim dijakom po šest vstopnic

za abonma za šest predstavljen letno v ljubljanski Drami. Zal še ni bilo mogoče organizirati laboratorijskega načina dela, ker za tak način pouka manjka še večje število prostorov. Občinska skupščina je kljub zelo skromnim sredstvom, ki jih je imela na razpolago, nudila, največ kar je mogla, da je gimnazija lahko nabavila avdiovizualna sredstva, učila za fiziko in kemijo in druge nujne pripomočke za sodoben pouk.

Tretja točka drugega dela odločbe o pogojni verifikaciji gimnazije v Brežicah zahteva zaradi pravilne organizacije vzgojno-izobraževalnega dela ustrezne laboratorije (kemijski, fizikalni, biološki), opremo zanje in učila. Prav tako zahteva tudi vse drugo, kar je potrebno za nemoteno vzgojno-izobraževalno delo na šoli. Do prvega septembra 1965 morajo biti po odločbi vse te zahteve izpolnjene. Prav tako mora gimnazija do istega roka urediti šolske delavnice z vso opremo, orodjem in stroji.

Dijakov bo iz leta v leto več iz vseh krajev Spodnjega Posavja

Zahteve te točke odločbe so težke in obsežne. Občinska skupščina, ki kaže izreden interes za rešitev vprašanj v zvezi z verifikacijo gimnazije, je ustanovila posebno komisijo za ugotovitev stanja in potreb za verifikacijo. Ta komisija si je ogledala tudi najboljšo slovensko verifikirano gimnazijo v Ravnanah na Koroškem in sklenila, da bo predlagala občinski skupščini, naj se takoj prične dograditev in adaptacija sedanje zgradbe za potrebe najbolj sodobnega kabinetnega načina pouka. Ta komisija je ugotovila tudi porast števila dijakov v naslednjih dveh desetletjih in sklenila zaprostiti izvršni svet SRS za dolgoročno investicijsko posojilo, ker občinska skupščina tako velikih sredstev, kot bi bila potrebna, sama ne bi zmogla v tako kratkem času. Izdelana je bila tudi idejna skica, ki predvideva v prvi fazi dograditev najnujnejših prostorov, in sicer kovinske in lesne delavnice, prostorov za umetnostno vzgojo, predavalnice, laboratorija in kabineta za fiziko, prav enaki prostori za kemijo, kabineta, praktikuma in predavalnice za biologijo ter predavalnice in kabineta za matematiko. Vsi ti predmeti bodo imeli v novem traktu tudi prostore za pripravo.

V drugi fazi je predvidena dograditev telovadnice s pripadajočimi prostori, v tretji fazi pa preureditev starih prostorov za potrebe modernega pouka.

Prav v zadnjem času so bili napori za pridobitev sredstev za dograditev izredno intenzivni. Pristojni faktorji pri občinski skupščini so prepričani, da bodo sredstva za prvo fazo v začetku letošnjega leta na razpolago.

Eno je gotovo: če hočemo doseči verifikacijo gimnazije do določenega roka, morajo pri tem pomagati vsi, tudi gospodarske organizacije in vsak posameznik. Reformirana gimnazija v Brežicah je naš skupen interes, zato smo vsi odgovorni za njegovo rešitev.

Izobraževanje naj bo dostopno vsakomur

(Iz skupščinskega ekspozija Janeza Vipotnika o šolstvu) (2)

Precejšen del ekspozija je sekretar za prosveto in kulturo posvetil samoupravljanju izobraževalnih institucij. Med drugim je dejal, da se pri obravnavanju teh vprašanj izhaja na eni strani od enotnega tretiranja delovnih organizacij s področja izobraževanja z delovnimi organizacijami v proizvodnji, da pa se z druge strani poudarja tudi njihov posebni karakter, to je dejavnost posebnega interesa za družbeno skupnost. Govor je torej o dveh vidikih samoupravnosti: prvi izhaja iz individualnega interesa delovnega človeka do nagrajevanja po delu na osnovi načela, ki ga je sprejela družba, o delitvi po delu, drugi pa iz skupnega interesa ljudi, da rešujejo svoje skupne probleme in probleme posameznika področij javnega življenja v okviru druž-

beno-političnih skupnosti. Tu di družbeno-politična skupnost si pridržuje pravico, da utrjuje in dimenzionira razvoj področij skupnega interesa, kjer so zajeti tudi problemi izobraževanja. Tov. Vipotnik je poudaril: zdi se, da ni nobena druga stvar bolj ovirala razvoja samoupravljanja na področju izobraževanja, kot ga je oviralo nerazumevanje take njegove vsebinske osnove. Če se samoupravnost in samostojnost izobraževalnih institucij ne postavljata v odnos s celotno strukturo družbenega samoupravljanja, pride lahko do tega, da se samostojnost in samoupravnost zamenjujeta z avtonomijo in zapiranjem vase. Takta stališča ne morejo biti sprejemljiva. Odpiranje izobraževalnih institucij nasproti družbi je življenjskega po-

mena predvsem za same te institucije.

Nadaljnje diskusije bi torej morale razčistiti vprašanje notranje organizacije organov samoupravljanja, področje in odgovornost organov družbenega samoupravljanja, pravice delovnih enot, delovne in druge notranje odnose, mehanizem samoupravljanja, status učencev, dijakov in študentov. Treba je najti rešitve, v katerih se bodo prepletale samoupravne pravice kolektiva, učnega kadra, drugega osebja v teh institucijah, učencev in študentov ter zunanjih članov v družbenem samoupravljanju v takih razmerjih, ki bodo stimulirala i ene i druge k čim večjemu angažiranju v razvijanju izobraževalnih institucij na višjo raven.

Ko je govoril o materialnih

problemih na področju izobraževanja, je med drugim dejal: če nadalje proučujemo izobraževanje z vidika njegovega vpliva na razvoj proizvodnje, na obvladanje novih tehnoloških procesov, na uvajanje bolj dovršene organizacije dela in podobno, potem bi bilo treba za dejavnost izobraževalnih institucij, ki usposabljajo kadre za takšno delo, zagotoviti sredstva iz tistih virov, kot se zagotavljajo sredstva za investicijsko izgradnjo — za gospodarski in družbeni razvoj države.

Sredstva za izobraževanje kadrov, ki jih zahtevajo proizvodne kapacitete in ki vplivajo na gospodarski razvoj, bi morali planirati tako, kakor je potrebno, da se morejo izvrševati določene proizvodne in gospodarske naloge, torej v odnosu na to, kaj želimo doseči na področju proizvodnje.

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

Spet si je nataknil monokel in stopil naprej. Počakal sem, da je šel Setzler mimo mene, in tako gredeč sem ga nalahno udaril po rami. Pred vrati nas je že čakal Kellnerjev avto. Setzler je sedel zraven šoferja, jaz pa na zadnji sedež na Kellnerjevo levo stran. Zaitavi in zagatni smrad je postal bolj hujši in hujši. Avto je peljal proti gozdiču, nad katerim so se sukli črni oblaki dima. Kellner je šoferju zaklical, naj ustavi. Pred nami se je odprla prijazna gozdna jasa. Na koncu jase se je iz zemlje v dolžini kakih petdeset metrov dvigal gost dim. Sredi dima se je premikalo nekaj osebov in jetnikov, ki sem jih komaj razločil. Včasih so iz tal švignili tudi plameni in takrat so sence ljudi postale rdeče. Smrad je bil neznošen.

Dantejev pekel: le igračka...

Stopili smo bliže. Dim in plameni so se dvigali iz širokega jarka, v katerem so goreli kupi trupel obeh spolov. Sredi plamenov so se trupla zvijala in sunkoma poskakovala, ko da bi oživljala. V zraku je viselo nenehno cvrčanje, v ušesa je udarjalo silovito prasketanje in pokanje. Visoki in črni plameni so kdaj pa kdaj zažareli v živo rdečem sijaju, ko da bi kdo prižgal bengalski ogenj. Na robu jarka so se vrstili v enakomernih razdaljah kupi golih trupel, s katerimi so bili zaposleni jetniki iz Sonderkomanda. Dim je zakrival večino njihovih gibov, toda kdaj pa kdaj so na obeh straneh in po vsej dolžini jarka poletela v zrak gola trupla, v hipu zažarela in padla v ogenj.

Deset metrov od mene je stal neki kapo. Obracal je glavo na vse strani in širooma odpiral usta. Verjetno je vpil kakšna povelja, a nič nisem slišal, tako nezasičeno je bilo cvrčanje in prasketanje v jarku. Kellnerjev obraz je bil rdeč od ognja. Na nos si je prikladal robc.

»Fridite!« je zavpil in z usti se je moral skoraj pripelpti na moje uho, da sem ga slišal. Stopil sem za njim. Odpeljal me je na konec jarka. Približno tri metre pod mano je bil med stenami jarka narejen zbiralnik, v katerem je vrela neka gosta tekočina. Površina te goste tekočine se je nenehno tresla, brbotala vsa v mehurčkih, ki so se vzdigovali na vrhu in pokali. Iz tega pošastnega kotla se je dvigala smrdeča sopara. Neki jetnik je spuščal v zbiralnik vedro, navezano na vrv, zajemal in tekočino dvigal.

»Masčoha!« mi je Kellner zavpil na uho. Od tam, kjer smo stali, sem lahko z enim pogledom zajel vso dolžino jarka. Jetniki okrog nas so hodili in mahali z rokami kakor blazneži. Pod očmi so imeli privezan robc, ki jim je zakrival nos in usta, tako da so bili videti kakor brez obraza. Malo dalje pa so se izginjali v oblakih dima, in gola trupla, ki so jih metali v jarek, so bila, kot da bi jih dvigala nevidna sila. Trupla so nenehno letela z leve in desne strani jarka, v zraku opletala kakor lutke, za hip jih je od spodaj osvetlila zračna svetloba, potem so padla in zajeli so jih plameni, kot bi jih hoteli skriti vase.

Spet je prišel neki jetnik z vedrom: vrv mu je stekla med rokami in vedro se je potopilo v tekočino. Ušesa so mi že glušela od silnega prasketanja. »Gremo!« mi je Kellner zavpil na uho. Vrnila sva se k avtu. Setzler se je naslanjal na vrata avtomobila in čakal. Ko me je zagledal, se je zvravnal.

»Oprostite,« je rekel, »izgubil sem vaju v dimu.« Posedli smo v avto. Nič mi ni nič spregovoril. Kellner je sedel nepremično. Držal se je pokonci, njegov popolni profil se je zrcalil na šipi avtomobila.

Poštasti v človeških podobah

»Kakor vidite,« je rekel, ko je spet sedel za svojo pisalno mizo, »je proces zelo preprost... vendar smo morali dolgo tipati in preizkušati, preden smo ga izpopolnili... Predvsem, jarek mora imeti... kako bi rekel?... optimalne dimenzije.«

Privzdignil je desno obrv, monokel je padel in v zraku ga je ujel. Potem je z njim nihal med palecem in kazalec.

»Napoved sem ugotovil, da mora biti prvi jarek petdeset metrov dolg, šest metrov širok in tri metre globok.«

In privzdignil je roko, v kateri je držal monokel: »Drugo poglavje: razporeditev butar in trupel. Ta reč mi je delala veliko preglavico. Vedeti morate, da ne kaže kar na stepe nametati v jarek eno in drugo. Glejte, moj postopek je tak: na dno jarka najprej položim plast butar. Na to plast zložim kakšnih sto trupel, ampak — tole je najvažnejša podrobnost, Sturmhaufföhre! — med vsakim truplom mora biti po ena butara. Napovedil zažgem butare s curjami, namočenimi v petroleju, in šele potem, ko se ogenj dobro razvoga, da šele potem dodam še butare in namečim nova trupla...«

Na kratko je zamahnil z roko. »In tako dalje...« Privzdignil je monokel: »Tretje poglavje: masčoha.« Pozorno me je pogledal. »Vedeti morate,« je nadaljeval, »da je izgorevanje spočetka ovirala velika količina masčobe, ki se je natekla od trupel. Iskal sem rešitev...« Nasmešnil se je drobno in prijazno.

Njegovih 40 albumov

Dopolnilne pravni referent gradbenega podjetja »Zidars«, popoldne od 17. ure upravnik doma TVD Partizan, sicer pa od volitev sem odbornik občinske skupščine ter predsednik sveta za kulturo in telesno vzgojo! To je ANDREJ ARKO, v Kočevju živeči Ribničan, ki je 21. novembra azabunkale (kot prvi sam) svojih 58 let. Nasel sem ga v njegovi delovni so-

»Zdaj skrbim predvsem za organizacijska vprašanja...« nam je dejal tovariš Arko

bi v domu TVD Partizan, ko je pravkar delal izkaznice navdušenim mladim in najmlajšim kočevskim namiznoteniskim igralcem, ki so prišli na trening.

Šolski komplet instrumentov

Večina naših srednjih in strokovnih šol za nazoren praktični pouk elektrotehnike nima na razpolago najnovejšega merilnega instrumentarja. Nekatere šole so sicer po vojni pridobile nekaj instrumentov, vendar večji del ne ustreza namenu šol. Poleg osnovne težave glede uvoza, ker je večina teh instrumentov inozemskega porekla, zahteva nabava osnovnega kompleta tudi milijonske vsote, šole pa jih spričo skromnih finančnih sredstev ponekod nimajo na razpolago. Zato se je podjetje »Iskra« utrdila ideja, da bi izdelali šolski komplet merilnih instrumentov, ki bi bili dovolj točni za potrebe šol in hkrati uporabni za servise, posebej pa, da bi bili instrumenti res poceni.

V začetku prihodnjega leta bo podjetje dalo na tržišče prvo serijo takega kompleta, ki vsebuje deset instrumentov, s katerimi je možno izmeriti vse električne vrednosti ali zgraditi na podlagi

»Kje vse ste živeli, preden ste se odločili za Kočevje?«

»Rodil sem se v Ribnici. Od tam me je življenje zaneslo na Koroško, kjer sem bil najprej zaposlen pri Holimutu, ki je delal v sklopu mežiskega rudnika. Nato sem bil tajnik prevaljskega okruga, do leta 1949 pa v Dravogradu, odkoder sem prišel v Kočevje. Tu zdaj živim in delam.«

»Zakaj so vas pred leti imenovali srečnik?«

»Prvi v Kočevju sem imel televizor. Takrat se o domačem programu še govorilo ni. Vedel sem, da mi bo kdaj je prav prišla ta čudna stvar. »NOVICE« so celo pisale, da sem prvi srečnik v Kočevju. No, danes po sedmih letih je takih srečnikov, ki imajo televizorje, v Kočevju že čez 300.«

»Znano je tudi, da ste najstarejši telesnovzgojilec v Kočevju!«

»Novembra je minilo 45 let, kar se ukvarjam s telesno vzgojo. Ko sem bil mlad, sem gojil nekaj športov, zdaj pa se bolj posvečam organizaciji.«

»Za kaj si prizadevate kot odbornik?«

»Priljubljenim se menim tistih, ki pravijo, da bi mo-

rali dejavnosti v sklopu sveta za kulturo in telesno vzgojo obravnavati ločeno. Menim, da so pogoj za ti dve dejavnosti med seboj zelo različni, sami dejavnosti tako specifični, da jih ne gre obravnavati združeno.«

»S čim se privatno bavate?«

»Že od šolskih let sem navdušen filatelist. Doslej sem napolnil z znamkami nad 40 albumov. Najprej sem jih zbiral po klasičnem skematu, zdaj pa bolj po vrsteh (rastline skupaj, živalce skupaj, pomembne može skupaj itd.), torej bolj po vsebini. Kot filatelista sem bil v Palermo, Londonu in drugih krajih, kjer imajo poštne muzeje in svetovne filatelistične razstave. Rad bi obiskal tudi carigradske razstave, ki je bila nedavno, pa nisem utegnil.«

»Imate kot filatelista veliko posnemovalcev in učencev?«

»Dovolj. V Kočevju imamo filatelistično društvo, ki ima 32 članov in okrog 20 pionirjev in mladincev začetrkov. Tem svetujem in jim pomagam. Tudi nekatere starejše zbiralce znamk sem spodbudil, da so se ponovno navdušili za filatelijo.«

»Radi berete?«

»Zelo rad. Najraje zgodovinske in potopisne stvari. Zgodovinske predvsem tiste, ki popisujejo dedišče, ki se jih sam spominjam bodisi iz otroških ali kasnejših let.«

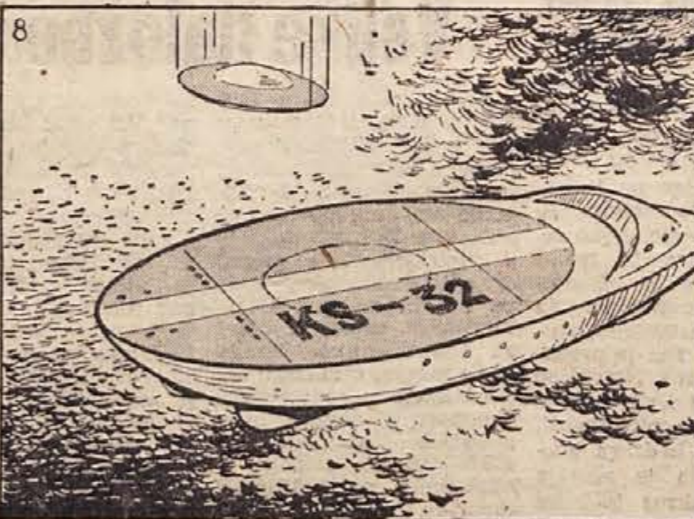
IVAN ZORAN

DEČEK DUB V VESOLJU

Zvonko Veljavec

7. Nenadoma se je v kabini oglašil radijski sprejemnik. — »Kontrolna postaja KS32 na ladji »Poseidon« letecu krožniku LT5! Ze dajset sekund vas opazujemo na radarju. Kaj je narobe?« — Pilot je odgovoril: »Nekaj bo napak v reaktorju. Teško varujemo ravnotežje. Padamo!« — »Tako, kaj vam bomo posli Brž ko boste prišli iz oblakov, jo boste videli.« — »Hvala!« je zaklical pilot v mikrofon.

8. Dub je bil prvi, ki je opazil jajačasto obliko letče ploščadi. Približevala se jim je z večjo hitrostjo, kot je bila njihova. »Prihaja!« je veselo vzklinal Dub. — Leteča ploščad je bila v bistvu leteti krožnik, le večji kot njihov. Na njej so lahko pristali trije zračni taksiji in je bila tako nekakšno majhno prometno letališče. Prileta je natanko podnje. Dubu se je zdelo, da oba krožnika mirujeta. Potem pa se je zavedel, da že varno letijo na »hrbtu« nenavadnega letališča.

9. Spustili so se v veliko razsvetljeno dvorano. »Prosim, prestopite v drugi krožnik, ki vas bo odpeljal v New York. Ta ne more nadaljevati poti.« — Potniki so prestopili in odleteli proti New Yorku, ploščad pa se je vrnila na svojo matično ladjo »Poseidon«. »Sreča, da nismo padli v morje,« je menila starejša potnica. »Prav gotovo bi utonili.« — »To pa ne,« jo je pomiril pilot. »Leteti krožnik ne more potoniti.«

PIONIR uspešno startal v republiški ligi

V soboto in nedeljo je uspešno startala kepliška ekipa Pionirja v republiški kepliški ligi 4 x 200 metrov. V tej ligi nastopa najboljših dvajset ekip Slovenije. To je še stalno tekmovalje, kjer Pionir sodeluje že četrto leto.

V nedeljo je Pionir nastopil v prvem kolu na kepliški Maksi Perca v Ljubljani. Pomenil se je z Lokomotivo (Maribor) ter je premagal na 56 keplov. Obesem je dosegel dober povpreček 826 keplov. Najboljše rezultate so dosegli: Legiša (847), Murn (841) in Filipčič (837).

Skupno nastopila na istem kepliški turnirju ekipa Pionirja iz Ljubljane. Ekipa Ljubljane je odlično realizirala bilanje predvsem po zaslugi odličnega trenerja, ki je dosegel nov državni rekord 976 keplov. Tudi ekipa se je pomalo, da trenira na novo kepliški terenu v Poljanah. V splošni razvrstitvi je prva gimnazija s 175 točkami, kepliška šola in učiteljske imata po 37,5 točke, osnovna šola pa 26 točk. Ekonomska šola je brez točke.

Po prvi disciplini vodi gimnazija

Pred kratkim se je začelo srednjoškolsko športno prvenstvo Novega mesta, v katerem tekmujejo: ESS, učiteljske, kmetijska šola, osnovna šola in gimnazija. Preteklo nedeljo je bilo na sporedu tekmovalje v šahu. Tekmovalje je šest moštev iz štirih šol. Vrstni red: gimnazija I 15 točk, gimnazija II 12,5 kmetijska šola in učiteljske 10,5, osnovna šola I 7,5 in osnovna šola II 4 točke. Zmagovalno moštvo je tekmovalo v teje sestavi: Gavoda, Pitek, Šporar in Špilhal. V splošni razvrstitvi je prva gimnazija s 175 točkami, kmetijska šola in učiteljske imata po 37,5 točke, osnovna šola pa 26 točk. Ekonomska šola je brez točke.

V NEDELJO: »krst« smučarske skakalnice na Mirni!

Navadeni smo, da slišimo pri nas o smučarskih prireditvah na Gorenjskem. Tokrat pa bodo na Dolenskem, na Mirni. Tam bo namreč v nedeljo, 26. januarja, otvoritev 46-metrskih skakalnic. Krvati bo medobčinsko tekmovalje v skokih. Sodelovali bodo mlajši mladinci in člani iz vse Slovenije. Skakalnice je v celjara precej denarja. Prispevala so ga podjetja, zlasti tista z Mirne, organizacije, domačini, občinska skupščina in nekateri njeni člani posebej, ki so pokazali izredno razumevanje za ta ob-

Francoski kuhar je prišel v London na obisk, a ni bil nič kaj zadovoljen. Rekel je: »Toliko ver in samo ena omaka. Mi imamo samo eno vero, zato pa na stotine raznih omak. Zivela Francijak!«

Na trditve, da so davčni uradniki edini, ki podpirajo državo, odgovarjajo Francozi takole: »Oni podpirajo državo kot vrv obešenca.«

Tudi Francozi imajo smisel za ameriški način reklame, sicer ne bi v nekem njihovem časopisu brali:

»Danes jutraj je poklical Zvečlar zlatarja Ilmaga iz njegove trgovine na drugi svet. Podpisana vdova bo s hčerama Haido in Emo jokala jutri na njegovem grobu: prva je poročena, Ema pa bi ženitni ponudbi tudi ne bila nenaklonjena. Neutolažljiva vdova.«

P. S.: Za žalostni dogodek naše trgovine ne bo prekinil, samo trgovski lokal bomo spremenili, iz ulice A gremo v ulico B, ker nam je naš lakomni gospodar zvisal najemino.«

SMEH STOLETIJ

Francoz pride v Argentino, kjer sreča imovitega rojaka, ki je prišel v to deželo že pred tridesetimi leti.

»Povejte mi,« ga vpraša prišlec, »zakaj ste pravzaprav zapustili svojo domovino?«

»Da bi pozabili,« je odgovoril izseljenec.

»Kaj pa ste hoteli pozabiti?«

»Sem pozabil.«

Prijetna mlada dama pravkar sede za volan v svojem avtomobilu, ko stopi k njej stražnik: »Gospodična, rdečih lučk nimate.«

»Saj jih imam,« se izgovarja ona, »samo prizgane niso.«

»Gospodična,« pravi stražnik resno, »meni bi bilo ljubše, če jih ne bi imeli, pa bi bile prizgane.«

Starejši mož je bil nezamansko zaljubljen v lutkovne predstave in je je malokdaj manjkal. Poznal je tudi lutkarja in večkrat govoril z njim. Nekeč ga je vprašal, kako med igro ustvarja smehilen zvok, kot bi igral na trobento. Mož mu je takoj pokazal majhno napravo, ne večjo od gumba. Navdušeni ljubitelj lutke je hotel glasbilo preizkusiti in ga je dal v usta.

»Toda,« je dejal po preizkusu, »saj ni nevarnosti, da bi ga požrl!«

»Sveveda je! Jaz sem ga požrl že najmanj dvajsetkrat, a se še ni pokvarilo!«

General je imel zelo ljubko ženo. Ko je nekega jutra stopil v svojo pisarno, polno mladih oficirjev, je vzklinal: »Fantje, nočaj sem vam pa vsem nataknil rogovel! Ker oficirji niso razumeli, je pojasnil: »Veste, nočaj sem spal s svojo ženo.«

— Pravzaprav imate res prav: ko ste prišli, ste imeli čevlje na nogah...«

G. Simenon: MAIGRETOV MRTVEC

»Zelo sem previden.«
»In če se ti izmuzne med prsti?«
»To bi mi bilo vseeno ljubše, kot če bi mi ubil koga od mojih ljudi.«
Cemu bi pravzaprav pustili Chevreria in njegovo ženo v bistrju na Charentonskem nabrežju? Hotel jima je že telefonirati. Ampak najbrž spita. Maigret se je nasmešnil, skomignil z rameni. Kdo ve? Nad to malo maskarado sta najbrž kar navdušena in čemu bi ne igrala še nekaj ur krčmarja in krčmarico.
»Halo... Načelnik?... Pravkar sta prišla v Florence.«
V imenitno nočno zabavišče na Montmartru. Kjer si dolžan naročiti šampanjec. Gotovo ima Francine Latour novo obleko ali nov dragulj in se hoče pokazati.
»Pojdimo!« se je naenkrat odločil Maigret. Vzel je iz predala v pisalni mizi revolver, pogledal, ali je nabit, in Colombani ga je pri tem z nasmehom opazoval.
»Me vzbameš s seboj?«
V tem je bil Maigret velkodušen. Stvar se je godila na njegovem področju. Pikardijski tolpo je izsledil on. Lahko bi vse opravke prihranil zase in za svoje moče in tako bi Zlatarski nabrežje znova imelo eno točko več proti Ulitari des Saussaies.
»Imaš pištolo?«
»Zmerom jo imam v žepu.«
Maigret je ne. Poredko.
Ko sta šla čez dvorišče, je Colombani pokazal na enega od policijskih avtomobilov.

»Nel Rajši vzemiva taksi. To je manj očitno.«
Skrbno si je izbral taksi z vozačem, ki ga je poznal. Sveveda so ga poznali skoraj vsi vozači taksijev.
»Ulica de Longchamp. Po vsej ulici peljite počasi.«

Hiša, v kateri je stanovala Francine Latour, je stala precej daleč v ulici, blizu neke restavracije, v kateri si je komisar že nekajkrat privoščil dobro kosilo, kot se je spomnil. Vse je bilo zaprto. Ura je bila dve jutraj. Morali so poiskati mesto, kjer bi se avto ustavil, in Maigret je bil resnoben, godrnjav, molčeč.

»Obrnite nazaj. Ustavili se boste, ko vam bom rekel. Prižgane pustite samo luči, kot da čakate na stranko.«

Bili so manj kot deset metrov od hiše. Uganili so, da se v temini nekih vežnih vrat skriva inspektor. Nekje je moral biti še eden in zgoraj v stanovanju sta ves čas v temi čakala Janvier in njegov tovariš.

Maigret je naglo vlekil iz pipe. Ob svojem ramenu je čutil Colombanijevo ramo. Poprej se je predsedal na tisto stran, kjer je bil pločnik.

Tako so ostali petinštirideset minut in mimo so vozili le redki taksiji, nekaj ljudi se je vračalo domov nekaj hiš naprej, slednjic se je pred vrati ustavil taksi in na pločnik je skočil vitez mlad mož, se sklonil v avto, da bi prijateljeli pomagali izstopiti.

»Le!...« je samo rekel Maigret.
Preračunal je vsak gib. Že dolgo je imel avtomobilska vrata priprta in si je z eno roko pokrival drugo, ki je bila stisnjena v pest. Planil je naprej tako gibčno, kot bi od njega nihče ne pričakoval, skočil na moža natanko v trenutku, ko je za segel z roko v žep smokinga, da bi vzel listnico, in se sklonil, da je pogledal na taksimeter.

Mlada ženska je zavpila. Maigret je držal moža od zad za ramena in ga s svojo težo potegnil na tla, oba sta se zavalila po pločniku.

Komisar, ki je dobil sunek v brado, je skušal ujeti roko Bronskega, ker se je bal, da bi ta ne pograbil svojega avta. Colombani pa je že bil tu in je hladnokrvno mirno brcnil Čeha v obraz.

Francine Latour je kar naprej vpila na pomoč, zletela je k vratom, vsa iz sebe zvonila. Zdjaj sta prikletala inšpektorja in otepanje je trajalo še nekaj trenutkov, Maigret se je vzdignil zadnji, ker je bil spodal.

»Nihče ranjen?«
»Ni od avtomobila je lahko opazil kri na svoji se je okrog sebe in videl, da Bronskemu roki, ki kri iz nosu. Mož je imel roke za hrbtno liscami, zaradi česar se je sklanjal malo za obrazu mu je bilo videti divji bes.
»Naj policajski!...« je bruhnil.
»Ker mu je eden od inspektorjev hotel poplajati v brcu v polnice, je Maigret rekel in čakal po žepu pipo: pri tem mu je prišla na glavo, naj se izpljuva. To je edina pravica, ki ostala.«
»Sveveda so pozabili na Janvierja in njegovega tovariša, kjer bi sicer vsekar ostala zvesto po navodilu na preži prav do jutra.«

DESETO POGAVLJE

Najprej je sporočil ravnateljju Sodne policije, kar Comédouvo! Zdjaj pa mi napravite to veselje in pojedite sate. Ostalo bomo opravili jutri. Naj povabimo načelnika,« je rekel ravnatelj.
Naredil načelnika železniške postaje Goderville in načelnika postaje Moucher, ki bi morala moža imenovati; prvi ga je videl 19. januarja izstopiti iz vlaka, drugi pa, kako je nekaj ur pozneje vstopil v vlak.
»Kaj je poiskal Colombani. Sta že na poti.«
Jean Bronsky je bil pri njih v pisarni in je sedel na stolcu.

Tudi Francine Latour je bila tu. Sama je po vsi sili hotela iti z njimi, ker je bila trdno prepričana, da se je poljica zmotila. Potem ji je Maigret pomnil mapo s spisi o Bronskem, kot damo otroku slikanico zato, da bo ostal pri miru, in zdaj je bila zatopljena v branje, včasih pa se je prepadena ozrla na svojega ljubimca.

»Kaj počnete?« je vprašal Colombani.

»Telefoniram gospodu sodniku in bom šel spat.«

»Te lahko popeljem jaz?«

»Hvala, Cemu bi te le še zadrževal.«

Maigret je spet slepil, Colombani je to vedel. Glasno je povedal vozaču naslov na Bulvarju Richard-Lenoir, malo pozneje pa je potrkal na šipo.

»Peljite ob Sémi. V smeri proti Corbeilu.«
Tako je videl, kako se je danilo. Videl je prve ribiče s trnki, ki so prihajali na bregove reke, s katerimi se je vzdigovala lahna meglica, videl je, kako so se prve ladje zbirale pred zapornicami in kako se je iz hiš začnelo kaditi v bisernato nebo.

»Poiskali boste nekdo gostilno nekje ob reki še malo navzgor,« je naznanil, potem ko sta pustila Corbeil za seboj.

Gostilno sta našla. Senčata terasa pred njo je gledala na Seino in okrog hiše so stale ute, v katerih se je ob nedeljah najbrž gnetlo ljudstvo. Gospodar, možak z dolgimi rdečkastimi brki, je ravno črpal vodo iz čolna in na ploski ladjici so bile razpete ribiške mreže.

Po ravnakar prebiti noči je bilo prijetno stopiti po rosnati travi, vohati duh po zemlji, po drevih, ki so gorela v peč, videti dekle, kako se nepočesana hodi sem in tja po kuhinji.

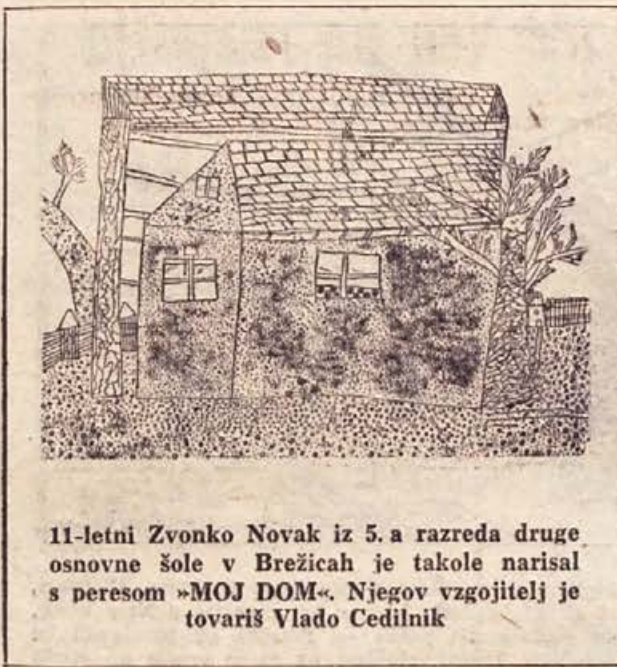
»Imate kavo?«

»Čez nekaj minut. Pravzaprav še ni odprto.«

»Ali gospa, ki stanuje pri vas, po navadi zgoda prihaja iz sobe?«

»Že nekaj časa jo slišim hoditi. Poslušajte.«

Res sta zasišala korake nad stropom iz debelih vidnih brun.

11-letni Zvonko Novak iz 5. a razreda druge osnovne šole v Brežicah je takole narisal s peresom »MOJ DOM«. Njegov vzgojitelj je tovariš Vlado Cedilnik

KRŠKA VAS: še kar ugoden odkup

Odkupna postaja v Krški vasi je lani dobro ustregla nabiralcem gob. Odkupila je okrog 800 kg suhih gob, razen tega pa je vse leto odjemala žitarice, fižol, laneno seme, oljno repico, sončnice in nekaj zdravilnih zelišč. Kmetovalce in kooperante je oskrbel z različnimi umetnimi gnojili. Teh je prodala več kot 1962. Največ so ljudje potrebovali Thomasovo žlindro, nitrofoskal, nitromonkal in druga gnojila. Kmetom je postaja zamenjala okrog 5000 kg semenske pšenice. Na odkupno postajo v Krški vasi so vezani predvsem kooperanti, ki jih je na tem območju čez 100.

Velike naložbe v kmetijstvo

Kmetijska zadruga Brežice je imela lani za milijardo 250 milijonov prometa, z letošnjim planom pa ga povečuje na 1 milijardo 646 milijonov, ali za 31,7 odst. Brutoprodukt je v preteklem letu znašal 589.250.000 dinarjev, letos pa naj bi se povečal na 791.232.000 dinarjev, torej za 13,3 odstotka. Seveda bi se morale realizirati vse predvidene investicije. Vrednost planiranih investicijskih vlaganj je 405.370.000 din. Sredstev je odobrenih za 218.676.000 dinarjev, razlika pa bo treba še zagotoviti. Namen investicijskih naložb, ki jih namerava letos uresničiti zadruga v Brežicah, je zelo raznovrsten. Izgradnja živinorejskega obrata v Globokem in hlevov v Trnju in Cerkljah bo veljala 134 milijonov 570 tisoč dinarjev. Za ta denar bo napravljeno 600 stajišč za teleta in 642 stajišč za odraslo živino. Razen tega namerava zadruga razširiti vrtnarski obrat na Catežu, čemur je namenila 120 milijonov. Za ureditev hmeljišča na 15 hektarih površine je določila 27 milijonov. Do mešalnice močnih krmil bodo letos speljali industrijski tir za 50 milijonov. Predvidene agromeliioracije na površini 200

ha bodo veljale 12 milijonov 800 tisoč dinarjev, za nabavo mehanizacije bodo porabili 26 milijonov, za nakup 100 ha zemlje pa 20 milijonov. Plan kmetijske zadruge Bizeljsko predvideva za letos 430 milijonov celotnega dohodka in je v primerjavi z letom 1963 povečan le za 12 odstotkov. Lanska realizacija znaša 400 milijonov ali 25 odstotkov več, kot je bilo planirano. To jim je uspelo predvsem zaradi prometa z živino. Letos na bistveno povečanje ne računajo, ker se bodo lotili obnove vinogradov. Za obnovo 30 ha vinogradov so namenili 43 milijonov 676 tisoč dinarjev. Pomagali si bodo s posojilom, ki je že odobreno, in z lastno udeležbo. V tem letu bodo odkupili 88 ha zemlje, in jo bodo vključili v obnovo. Za odkup imajo predvidenih 17 milijonov 600 tisoč dinarjev. Obnovili bodo tudi 8 ha sadnih nasadov za 9 milijonov 600 tisoč dinarjev. Deset milijonov so namenili ureditvi ribnika, ki se bo raztezal na površini 40 hektarov. In za zaključek še podatek o osebnih dohodkih. Kmetijska zadruga Bizeljsko jih bo povečala za 18 odstotkov, kmetijska za-

druga Brežice pa za 17 odstotkov. Sedanji najnižji dohodek v brežiški zadrugi je 20.000 dinarjev, s predvidenim povečanjem pa se bo stanje spet precej izboljšalo.

ODBORNIKI SE IZOBRAŽUJEJO

V Brežicah se prične danes dvodnevni seminar za odbornike občinske skupščine. Udeleženci se bodo na njem seznanili z nalagami skupščine, z delom in pristojnostmi občinske uprave, predvsem pa z delom svetov in drugih organov samoupravljanja v občini. Seminar organizira občinska skupščina v sodelovanju z delavsko univerzo.

Pionirji na snegu

Polletne počitnice bodo učenci brežiških šol izkoristili za smučanje. Na Catežu je te dni zelo živahno. V začetnem smučarskem tečaju so se zbrali najbolj navdušeni športniki z vseh šol v občini Brežice. Vreme za smuko je kot naročeno. Učenci z okoliških šol so nastanjeni v internatu. V tečaju se počutijo odlično in bi svoje bivanje na snegu najraje podaljšali.

Prisluhnimo vedno obem stranem!

O zimskih težavah v avtobusnem prometu - Pritožbe naj bodo vedno tudi dokumentirane, da podjetje lahko ukrepa!

Na zadnji seji občinske skupščine v Brežicah je bilo silnati precej pritožb na račun avtobusnega prometa. Oglasili so se odborniki iz Globokega, iz Cerklj, Obrežja in Sromelja. Po njihovem mnenju so se prevozne usluge poslabšale, odkar je SAP prevzel avtobusni promet v Brežicah. Naj naštejemo nekaj pripomb.

- Pred prazniki in nedeljami sprevodniki ne jemljejo na avtobus šolskih otrok.
- Jutranji avtobus na progi Bregana-Brežice se ne vrača po ljudi, ki ostanejo tam.
- Nekateri sprevodniki zadnje čase nevljudno ravnajo s

potniki.

- Na progi Ljubljana-Brežice zjutraj v Cerkljah vedno ostane veliko ljudi, ki morajo potem čakati na prvo naslednjo zvezo. Zakaj ne bi vskočil celjski avtobus, ki prevažata delavce v tovarno celuloze.
- Avtobus, ki prevažata otroke iz Sromelja v Arčice, redkokdaj pripelje točno in včasih zamudi po celo uro.
- Prebivalci z Obrežja, Jesenice in Velike doline želijo, da bi avtobusi ustavljali na odcepu Mokrice oz. da bi progo Ljubljana-Brežice podaljšali do Mokrice.

V prometni pisarni v Brežicah je tovariš Juršič na vse pripombe odgovoril takole:

»Šolarje iz Zupeleca in Kapel vozil vsako jutro poseben avtobus v Dobovo oz. Brežice deset minut pred odhodom rednega avtobusa. Dogaja se, da šolski otroci včasih namenoma ne gredo na prvi avtobus, ampak čakajo na drugega. Tako res marsikateri ostane na cesti in mu ni treba v šolo. Tudi za povratek otrok iz šole je v redu poskrbljeno. Ob 12.30 odpelje avtobus iz Brežic in v Dobovi naloži vse šolarje iz Kapel, Zupeleca in drugih vasi.

Zamudne avtobusa, ki zjutraj pripelje v Sromelje, nastajajo zaradi snežnih ovir. Cesta je slabo zorana, ni posuta in srečevanje je izredno težko. Pred dnevi je avtobus moral obstati za četrte ure, da se je umaknil tovarnjaku. Zamrznjeni sneg na cestišču je pri srečevanjih treba večkrat prekopavati. Pa tudi v boljsem vremenu je ta cesta zelo slaba. Treba bi jo bilo bolje vzdrževati.

Avtobus, ki vozi zjutraj iz smeri Novo mesto proti Brežicam, ni naš, ampak last podjetja GORJANCI iz N. m. Od Cerklj do Brežice je res zelo natrpan, zato smo mu nekaj časa dajali pomoč. Tega pa podjetje ne dovoli, ker se ne izplača. Najhujiši naval je bil takrat, kadar je zapadel sneg. Zda se mnogi delavci in uslužbenici že spet vozijo na delo s kolesi.

Jutranji avtobus Bregana-Brežice, ki je po pomoti enkrat res izostal in se drugič ni vrnil po čakajoče potnike, se zdaj vsako jutro vrača, če prvi ne odpelje vseh ljudi. Glede podaljšanja večerne proge do Mokrice se bo treba dogovoriti. Če občani zahtevajo, bomo to progo uvedli, vendar mora biti donosna. Avtobus, ki odpelje ob 11. uri iz Novega mesta, ima še zvezo do Mokrice, za kasneje se pa lahko dogovorimo.

In zdaj še glede pripomb, da sprevodniki niso več tako vljudni kot prej. Skoda, da nihče ne pove, kdaj se je ta ali ona nepravilnost pripetila. Če bi to zvedeli, bi tudi ukrepali. V prihodnje želimo, da bi bila vsaka pritožba konkretna, ker s splošnimi izjavami o nevljudnosti prizadenemo tudi tiste, ki svojo službo v redu opravljajo. Težave v tej zvezi so morda nastale zaradi reorganizacije podjetja. Nekaj ljudi smo zgubili, nekaj pa jih je prišlo na novo in se niso takoj najboljši znašli. O teh stvareh smo govorili že na sindikalnem sestanku in upam, da odslej ne bo več povoda za pritožbe.«

Novo obrtno podjetje v Brežicah

Delo svetov pri občinski skupščini v Brežicah je bilo v tednu pred občinsko sejo zelo živahno. Svet za industrijo in obrt se je sestel v četrtek, 19. decembra. Med drugim je razpravljalo o ustanovitvi novega obrtnega podjetja, ki bi združevalo tele stroke: tapetništvo in dekoraterstvo, žago in mizarstvo, avto tapetništvo, avto likarstvo ter sedlarstvo in jermenarstvo.

Za ustanovitev samostojnega obrtnega podjetja govori več razlogov, predvsem pa ta, da tapetniški obrat pri stanovanjski skupnosti spriču svojega proizvodnega značaja ne sodi več v njen okvir. Prerasel je naše servise dejavnosti in ima vse pogoje za osamosvojitve. To nam dokazuje letošnja realizacija, ki znaša že 33 milijonov dinarjev. Največ naročil je imel obrat za Tovarno pohištva (v vrednosti 19 milijonov dinarjev) in za trgovski podjetji Krka in Ljudska potrošnja (8 milijonov dinarjev). Obe trgovski podjetji se želita prihodnje leto popolnoma navezati na omenjeni obrat in tako bo skupna vrednost njihovih naročil dosegla 60 milijonov dinarjev. Celotna realizacija tapetniškega obrata pa bo po podatkih finančnega plana za 1964. leto narasla na 78 milijonov dinarjev, torej za več kot sto odstotkov.

V novo obrtno podjetje bosta vključena tudi žaga in mizarški obrat na Črncu. Do sedaj sta bila sestavni del Tovarne pohištva. Oba objekta daje tovarna na razpolago občini, ker ji po rekon-

strukciji ne bosta več potrebna. Na žagi so letos razrezali 1.500 kubičnih metrov lesa, letna kapaciteta pa je nekaj več kot 3.000 kubičnih metrov. Za prihodnje leto predvidevajo, da se bo ob izkoriščenju vseh zmogljivosti promet povečal na 32 milijonov dinarjev. V zgradbo žage se bo vvelo tudi tapetništvo, ker so sedanji prostori premajhni in se obrat ne bi mogel razvijati. Oba obrata bosta zaposlovala okoli 50 delavcev.

Poslovanje novega obrtnega podjetja naj bi se sčasoma razširilo še na avto tapetništvo, avto likarstvo, sedlarstvo in jermenarstvo. O umestnosti ustanovitve samostojnega podjetja bo razpravljala še občinska skupščina in trekla zadnja beseda. Člani sveta za industrijo in obrt soglasno menijo, da bo kolektiv osamosvojenega podjetja razvil mnogo večjo iniciativno, kot bi jo pokazal v primeru pripojitve teh obratov k drugemu podjetju. Najteže bo najti dobrega računovodjo, medtem ko za ostale kadre ne bo zadrege. Osnova za razvoj je po oceni sveta za industrijo in obrt zelo solidna in kolektiv bo ob teh pogojih lahko dobro gospodaril.

S sejma v Brežicah

V soboto, 18. januarja, je bilo na tedenski sejem prasičev pripeljanih 520 pujskov, starih do 3 mesece, in 30 pujskov, nad 3 mesece starih. Manjše so prodajali po 500 din žive teže, večji pa so veljali 350-400 din kg.

Mali oglasi v domačem listu: zanesljiv uspeh!

Lani trinajst milijonov za opremo gasilcev

Gasilska organizacija ima v brežiški občini že tradicijo, saj je bila vrsta društev ustanovljenih pred več kot 60 leti. Najstarejša društva so v Brežicah (1882), na Bizeljskem (1894), v Cerkljah (1903), na Velikem Obrežju (1904) in v Pišecah (1908).

Občinska gasilska zveza ima področje občine razdeljeno na pet osrednjih enot. Te so: Brežice-mesto z okolico, Dobova, Bizeljsko, Obrežje in Krška vas. Ostalo so pomožne enote. Omenjeni centri imajo prednost pri opremljanju. Lani je dobila gasilska zveza 500 tisoč di-

narjev. Brez gasilskih domov so samo še mlada društva: Velika dolina, Dolnja Pirošica, Zupelevec in Orešje.

Lani je bilo v občini Brežice 21 požarov, ki so povzročili za 42.570.000 dinarjev škode. Pri zadetih gasilcih se moramo zahvaliti, da škoda ni bila večja. Ugotovljeno je, da so gasilci obvarovali pred uničenjem za 61.430.000 dinarjev premoženja. Pet požarov je nastalo na družbeni imovini, škoda pa je bila ocenjena na nekaj nad 30 milijonov dinarjev. V zasebnem sektorju je bilo lani 16 požarov, pri katerih je nastalo za 13.985.000 dinarjev škode. Zaradi nepazljivosti je izbruhnil kar deset požarov, po eden pa zaradi gradbenih pomanjkljivosti, elektrike, strele, malomarnosti in samovžiga. Pet požarov so povzročili otroci pri igranju. Vzroka niso ugotovili samo pri enem požaru. Tolikšne škode, kot je bila letos, gasilci ne poznajo. Po vojni ni znašala nikoli več kot 14 milijonov dinarjev.

Občinska gasilska zveza je šolala svoje častnike in podčastnike v gasilski šoli v Medvodah. Na ta način je vzgojila 15 častnikov in okoli 90 podčastnikov. Tečajji za izprašane gasilce in strojnike so v Brežicah. V gasilskih vrstah je vključenih tudi 110 članic, ki se priučujejo za opravljanje sanitetne službe. Mnoge izmed njih prevzema jo tajniške, blagajniške in druge funkcije v upravnih odborih. Gasilska organizacija se trudi, da bi pridobila čimveč članic, vendar se z uspehi ne more ravno pohvaliti. Lani je imela le dve kompletni ženski desetini, ki sta šli tudi na okrajno tekmovalje.

Pionirjev-gasilcev je 153. Razporejeni so po desetinah in vadijo za nastope. Udeležujejo se tekmovanj na občinskih, okrajnih in republiških prireditvah. Pionirska desetina iz Krške vasi je najboljša v okraju. Letos bo nastopila na republiškem tekmovalju.

BREŽIŠKE VESTI

narjev iz gasilskega sklada, za investicije pa je bilo porabljenih nad 13 milijonov dinarjev. Gasilsko društvo Brežice-mesto je dobilo avtosterno, Brežice-okolica avtomobil kombi, gasilci na Bizeljskem pa so prejeli terensko vozilo. Iz investicijskih sredstev je gasilska zveza nabavila še tri motorne črpalke, cevi, zaščitno opremo in drugo tehnično opremo, brez katere intervencija pri požarih ni uspešna.

Po letu 1945 je bilo na območju občine na novo zgrajenih deset gasilskih domov, in to največ s prostovoljnimi delom. Vrsta domov je bilo adaptiranih in na štirih je bilo dvignjeno nadstropje, kjer so dobile prostor družbene organizacije. Na dograditev še čakajo gasilski domovi v Cerini, Sobenji vasi in Rakovecu. Letos bodo začeli graditi dom v Selah, v Ločah pa dvigujejo nadstrop-

Sevniško gospodarstvo lani, letos in prihodnjih 7 let

Z oceno gospodarjenja občine Sevnica v letu 1963, z družbenim planom 1964 ter predvidevanji družbenega in gospodarskega razvoja v obdobju 1964-1970 seznanja bralce Dolenjskega lista tovariš Lojze Motore, načelnik oddelka za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Sevnica. Problematika je obsežna in je danes ni mogoče prikazati v celoti. Omejili smo se le na nekatera bistvena vprašanja, na katera nam zgoščeno odgovarja tovariš Motore.

»Kako ocenjujete gospodarstvo za leto 1963?«

»Ob pripravi predloga družbenega plana za tekoče leto smo se nujno morali ozreti na uspehe in neuspehe zadnjih let. Pregled gospodarstva nam kaže dokaj ugodno sliko od druge polovice 1962 dalje. Vključevanje povečanih proizvodnih kapacitet in nadaljnje povečevanje storilnosti ter izkoriščanje notranjih rezerv posebno v industriji in kmetijstvu je pripomoglo k uspehom v minulem letu. Takšna gibanja v vseh panogah gospodarstva opozarjajo na nove težnje v gospodarskem

življenju, ki izhajajo predvsem iz spodbudnejšega delovanja gospodarskega sistema in njegovega nadaljnega izpopolnjevanja. Uspešen gospodarski razvoj v letu 1963 je omogočil znaten porast osebne potrošnje.

Lani so se povečale zmogljivosti naše industrije in odprta so bila številna nova delovna mesta. Prvih po vojni so bila vložena večja kreditna sredstva v nove industrijske kapacitete. Do sedaj je veljalo zgrešeno pravilo, da je vlaganje lastnih sredstev v razširjeno reprodukcijo najbolj ekonomično.

V nekaterih panogah je oviralo pro-

izvodnjo pomanjkanje osnovnih surovin in zaradi tega je prišlo do integracijskih procesov. Cilj teh združevanj je bil, da se zagotovi tako sodelovanje, ki bo pospešilo dobavo surovin in drugega materiala ter okreplilo uveljavljanje podjetij na domačem in tujem trgu.

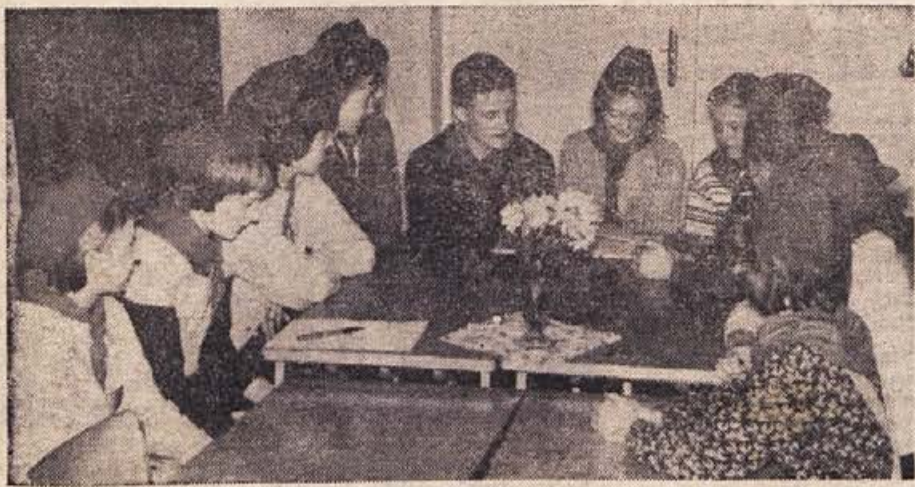
Dokaj ugodne pogoje je imelo lani tudi kmetijstvo. Kmetijske zadruge bodo morale na svojih posestvih začeti z živinorejo, ker ta v zasebnem sektorju zadnje čase upada.

V obrti nazadujemo. Občani pogrešajo tovrstnih uslug in storitev. Naloga krajevnih skupnosti je, da organizirajo čimveč uslužbnih servisov, ki naj bi nadomestili izumiranje nekaterih vej zasebne obrti.«

»Kakšne so značilnosti družbenega plana za tekoče leto?«

»Plan je v pripravi. Zbrani so vsi potrebni podatki, le nekateri bo treba še uskladiti z dejansko realizacijo v letu 1963. Ob zbiranju dokumentacije za preteklo leto smo realizacijo samo ocenjevali in ponekod so nastale znatne razlike, ki jih bo treba popraviti.

SPODNJE

KAKO DELA PIONIRSKI ODRED NA ŠENTJANŠKI OSNOVNI ŠOLI

»Otvorjam četrto sejo odbora Pionirskega odreda... Tako je začela sejo naša načelnica. — Na sejah se pogovarjamo že kot odrasli. Izpolnjujemo si način življenja, sklicujemo seje, jih vodimo, urejamo okolico šole, izpolnjujemo načrte za igrišče, urejamo šolsko delavnico, ker obstajajo na šoli krožki: šahovski, lutkovni, literarni, dramatski, tehnični in prometni. Vsak krožek bo nekaj naredil ali pokazal. Z delom se navajamo na samoupravljanje. — Na konferenci v začetku šolskega leta smo sprejeli program dela, po katerem bomo delali vse leto. Pionirski odbor se trudi, da bi z delom dosegel čimvečje uspehe. Pri vsem pa le ne pozabimo, da je glavna naloga učenje.

ODBOR PO MILANA MAJČNA NA SOLI SENTJANZ

„V klubu mladih proizvajalcev se radi sestajamo“

Naš obisk je bil tokrat namenjen tovariščici ANICI VOVKOVI, 22-letni predsednici upravnega odbora v Konjicah Lisca v Sevnici. Tovarišica Vovkova je prišla v podjetje pred tremi leti, takoj po diplomu na ekonomski srednji šoli. Zaposlena je kot obratni knjigovodja, v upravnem odboru pa dela od lanskega leta. Zastaviti smo ji

nekaj vprašanj, na katera je odgovorila kratko in jedrnat. »Kako ste se znašli v predsedniški funkciji in kako ocenjujete delo samoupravnih organov v podjetju?«

»Hvala, kar dobro. Začela sem ob pomoči drugih, bolj izkušenih, in upam, da bom dolžnostim kos tudi vnaprej. Glede samoupravljanja menim, da se uveljavlja prepočasno. »Lisca« je namreč mlado podjetje in tudi večina delavk je mladih. Nimajo še delovnih izkušenj in za mnoge izmed njih je to prva zaposlitev.«

»Kolikšno je število zaposlenih v vašem podjetju?«

»V vseh obratih 450, na domu pa jih dela še 150. Osemdeset odstotkov delavk je priuđenih.«

»Kako jih usposabljate?«

»Za strokovno izobraževanje skrbi naš center v podjetju. Vsako na novo sprejeto delavko zadržimo v centru za priučevanje dva do tri mesece. Inštruktorji seznanijo kandidatke z osnovami delavskega samoupravljanja, z zakonom o delovnih razmerjih, organizacijo podjetja, strojeznanstvom, računstvom in tehnologijo tekstila. Ves ta čas se delavke pripravljajo tudi praktično usposabljujejo.«

»Kakšne načrte ima podjetje za letošnje leto?«

»Predvidevamo razširitev obrata v Sevnici in gradnjo tovarne na Senovem. Za dela v Sevnici smo namenili 95 milijonov, za ostale obrate pa 40 milijonov dinarjev. Na Senovem bo ta investicija odprla 200 delovnih mest.«

»Ali imate statut vaše delovne organizacije že pripravljen?«

»Zdaj je v končni obdelavi,

v zadnjih dneh januarja pa računamo, da ga bomo lahko dali v razpravo kolektivno. Pravilnik bo pripravljen za razpravo že prej, čez nekaj dni.«

»Omenili ste, da je v podjetju zaposlenih veliko mladih delavk. Sodeč po tem, imate gotovo svojo mladinsko organizacijo. S kakšnimi problemi se ta največ ukvarja?«

»Z izobraževanjem. Imamo klub mladih proizvajalcev in sestajamo se vsak mesec dvakrat. Razpravljamo o vseh problemih podjetja in si pri tem širimo znanje o družbenih in ekonomskih vprašanjih. Po potrebi vabimo na razgovore posamezne tovariše iz vodstva, da nam razložijo plan, statut, pravilnike, investicijski elaborat ali kar koli je tedaj na dnevnem redu.«

JOŽICA TEPPEY

»SAVA« ima razumevanje

Gradbeno podjetje »Sava« iz Vidma-Krškega imapatronat nad pionirskim odredom »Naših borecev« iz Dolenje vasi pod Libno. Čeprav to podjetje ni med bogatejšimi v občini, z vsem razumevanjem pomaga naši šoli.

Lani, ob 20-letnici ustanovitve pionirske organizacije, je poklonilo našemu odredu gradbeni material za zgraditev tehnične delavnice, pred kratkim pa je bila delavnica zgrajena v podstrešnem prostoru šole. Pionirji delajo v njej z velikim veseljem tako pri tehničnem pouku kot pri mizarско-tehničnem krožku. To je za šolo velika pridobitev, zlasti letos, ko tekmuje v okviru JPI v raznih tehničnih panogah.

Ker je centralna šola v Vidmu-Krškem materialno slabo oskrbovana, je omenjeno podjetje plačalo še račun za zidarska dela nove delavnice.

Na povabilo pionirjev sta se dva predstavnika podjetja »Sava« udeležila tudi pionirske konference in darovala 15.000 din za nabavo tehničnega orodja.

Za vso pomoč in razumevanje se pionirji osnovne šole Dolenje vas, šolski odbor in vodstvo šole rajtopleje zahvaljujejo podjetju »Sava«.

»Kakšne načrte za nadaljnji razvoj občine predvidevate v sedemletnem planu?«

»Družbeni plan za leto 1964 je že sestavljen del sedemletnega plana, ki ga pripravljamo. Od realizacije letošnjega plana v marsičem zavisi tudi uresničitev perspektivnega načrta, ki mora temeljiti na čim stabilnejšem gospodarskem razvoju komunne. Glavni cilji našega bodočega razvoja so: utrditve in nadaljnje širjenje delavskega in družbenega samoupravljanja, izboljšanje pogojev gospodarjenja, dinamično povečevanje proizvodnje in vzporedna rast družbenega standarda. V našem gospodarstvu moramo zaposlovati vedno več novih delavcev, da ne bodo zapuščali občine in se vključevali v druge industrijske centre. Z uresničitvijo planiranih investicijskih naložb v gospodarski in družbeni razvoj občine se bomo postopoma približali predvidenemu pokrajinskemu razvoju tega območja, predvsem centrov v Sevnici in Krmelju.«

Z investicijsko politiko in problematiko posameznih vej gospodarstva bomo seznanili bralce v prihodnjih številkah našega lista.

JUGOTANIN nič več na razpotju

S 1. januarjem 1964 se je sevniško podjetje JUGOTANIN priključilo usnjarskemu kombinatu KONUS v Slov. Konjicah — Surovine bodo letos zagotovljene

Podjetje Jugotanin v Sevnici je imelo zadnje čase velike težave z nabavo surovin. Da se omenjene težave ob neredni in nezadostni preskrbi z osnovnimi surovinami ne bi ponavljale, je delovni kolektiv začel razmišljati, kako bi se jim čimprej izognil. Najbolj sprejemljiva je bila zamisel o združitvi podjetja z močnejšim partnerjem, ki bi lahko zagotovil nemoteno dobavo surovin skozi vse leto.

Podjetje Jugotanin se je nameravalo najprej pripojiti k Industriji usnja v Smartnem pri Litlji. S tem so soglašali v obeh gospodarskih organizacijah in razgovorom je sledila sklenitev pogodbe. V času, ko je sklep delavskega sveta čakal na pridobitev občinske skupščine Sevnica, je Jugotanin navezal stike z usnjarskim kombinatom Konus v Slovenskih Konjicah. Le-ta je nudil Jugotaninu ugodnejše pogoje za pripojitev, zato je delavski svet Jugotanina preključil prvotni sklep o priključitvi k Industriji usnja v Smartnem. Odlučil se je za drugo, boljše možnost in s prvim januarjem 1964 je podjetje postalo samostojen obrat Konusa.

O obeh pripojitvah sta razpravljala svet za gospodarstvo in svet za družbeni plan in finance občinske skupščine Sevnica. Podprla sta zadnji sklep delavskega sveta, ker bo imel Jugotanin kot obrat usnjarskega kombinata v Konjicah boljše razvojne možnosti. Ta sklep je podprla tudi občinska skupščina.

Obrat bo proizvajal in prodajal taninske ekstrakte. Obdržal bo samostojno tehnično, razvojno, komercialno in kadrovsko službo, ki bodo delale v soglasju z istovrstnimi službami v matičnem pod-

jetju. Morebitno poslovno izgubo bo po pogodbi kril Konus. Kombinatu se tudi obvezuje, da bo Jugotaninu pomagal do specializirane proizvodnje taninskih ekstraktov. Obrat bi potem izdeloval le

SEVNIŠKI VESTNIK

oplenitene in navadne ekstrakte iz kostanjevega lesa. Konus je razen tega sklenil, da bo v Jugotaninu uvedel predelavo izluženega kostanjevega materiala v kemično lesovino. To bo predvidoma končano v dveh letih, prva faza letos, druga faza pa

1965. Del sredstev, ki jih bo Jugotanin pridobil v teh dveh letih s proizvodnjo kostanjevih ekstraktov, bo vlagal v skupni sklad podjetja za kritje manj rentabilne proizvodnje drugih ekstraktov. Kolikšna naj bi bila ta vlaganja, bo določeno po proučitvi dosežanjega poslovanja, razmer na tržišču in storilnosti v Jugotaninu.

Obveze so obojestranske in takšne naj bi bile tudi koristi. Združitve oz. pripojitve je čisto poslovna in zaradi tega brzokone dovolj utemeljena. Dandanes postaja v gospodarstvu to osnovno gibanje in edinole poslovnost lahko zagotavlja gospodarsko rast obeh partnerjev.

JT.

Lepi uspehi Rdečega križa v Boštanj

V nedeljo, 19. januarja, je bil v osnovni šoli Boštanj občni zbor osnovne organizacije RK. Kljub mrazu je bila lepa udeležba. Ta organizacija je doslej uspešno delala, posebno v lanskoletnem obdobju, saj je precej povečala članstvo, izvedla pa je tudi več uspešnih nabiralnih akcij. Za Skopje so zbrali 57.000 din, razen tega pa še lepe vsote v tednu RK in v tednu TBC. Med bolnike so razdelili 23.000 din, kar je še posebno vredno pohvale. V Boštanju so imeli tudi tečaj za prvo pomoč.

Na občnem zboru so govorili o tem, da bo treba krvo-

dajalsko akcijo razširiti tudi na odročne kraje v hribovitih predelih, kjer je dovolj zdravih ljudi. Sklenili so pridobiti tudi čimveč mladine, razen tega pa so sprejeli še več koristnih napolit za nadaljnje delo.

Pri volitvah je bil izvoljen skoro ves stari odbor, v katerem bo še nadalje predsednik tov. Lipec, tajnica Štefka Štempljeva in blagajničarka Kaganovičeva. Ob koncu so pripravili udeležencem skodelico čaja in skromen prigrizek, ob tem pa so prisotni izmenjali še vrsto misli.

S. Sk.

O cestni razsvetljavi v Boštanj

Boštanj ima že precej urejeno cestno razsvetlavo, morali pa bi jo še dopolnili na nekaterih mestih in križiščih. Na strmem klanecu, ki vodi iz Dolenjega v Gornji Boštanj, bi bila potrebna še najmanj ena, če ne dve svetilki. Zdaj, ko so ceste ledene, je zvečer res nerodno, ko pešci ne vidijo, kje je led in kje ne. Nerazsvetljena je tudi peš pot ob železniškem mostu. V temi je hoja po mostu prav nevarna, saj

se ne vidi, če je morda kakšna deska premaknjena ali pa če celo manjka, promet pa je precej živahen. Tudi kolezarjev na mostu ne manjka. Tu bi morali namestiti vsaj dve svetilki, na vsaki strani mosta po eno.

Morda bi krajevna organizacija SZDL lahko dala pobudo, da se to uredi? Pa tudi krajevni urad bi lahko sporočil željo prebivalstva pristojnim na občini.

S. Sk.

Kovinska stroka med najboljšimi

Na področju obrtništva se je lani v breziški občini najbolj razmahnila kovinska stroka. Uspehe posameznih podjetij navajamo v številkah. Obrtno kovinsko podjetje v Dobovi je v preteklem letu ustvarilo 137 milijonov celotnega dohodka, Kovina-Bizeljsko 84 milijonov, Splošno livarstvo v Dobovi 50 milijonov in Posavje iz Brežice 102 milijona dinarjev. Tolikšen dohodek je delno rezultat vložnih investicij, delno pa rezultat prizadevnosti kolektivov. Zelo se je popravilo stanje v Kovini na Bizeljskem, odkar imajo novo vodstvo. Podjetje se je prej vedno borilo s finančnimi težavami ki so izvirale iz slabega vodenja. Posavje Brežice se je lani odločilo za kooperacijska dela z Zavodom za raziskavo materiala v Ljubljani in doseglo lepe uspehe.

V 1964. letu planirajo v kovinski stroki povečanje plana za 22 odstotkov. Potrebne investicije bodo podjetja v glavnem pokrivala z lastnimi sredstvi.

Dober uspeh je pokazalo lani kljub težavam zaradi pomanjkanja prostorov Mizar-sko podjetje v Dobovi. Ustvarilo je 68 milijonov celotnega dohodka. V tem letu se bodo rešili stiske za prostor z manjšo dograditvijo, ki jo bodo sami financirali. Ob enakem številu zaposlenih predvidevajo za to leto 75 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Pekarna v Brežicah je lani ob zelo slabih delovnih pogojih ustvarila 34 milijonov prometa in je svoj prvotni plan preseгла za 41 odstotkov. Na povečanje prometa je precej vplivalo izboljšanje delovne discipline, kvalitete in poslovanje. Za letos planirajo 40 milijonov dohodka, ker več ob sedanjih kapaciteti ni možno. Gradili bodo novo pekarno; začetna dela so planirana že v tem letu.

Povprečni osebni dohodek v obrti se bodo povečali za 17 do 18 odstotkov, kar je v skladu s predvidenim povečanjem delovne storilnosti.

Priprave na občne zборе sindikalnih podružnic

Za ta teden je občinski sindikalni svet v Sevnici pripravil sejo s predsedniki sindikalnih podružnic. Na dnevnem redu so občni zbori in konference sindikalnih podružnic, ki bodo po vseh podjetjih opravljene do konca tega meseca. Občni zbori bodo obravnavali vrsto važnih problemov: realizacijo lanskega plana, letošnji plan in sedemletni razvoj podjetij in občine. Razen tega je na dnevnem redu še razprava o statutih gospodarskih organizacij in možnostih za prehod na skrajšan delovnik. Občinski sindikalni svet Sevnica pripravlja tudi analizo osebnih dohodkov. Proučil bo vzroke, zakaj ponekod osebni dohodki niso večji od 25.000 dinarjev. Tam se bo verjetno treba najprej pogovoriti o tem, kako povečati produktivnost, od katere so osebni dohodki predvsem odvisni.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

Družbeni plan za 1964. leto predvideva povečanje družbenega brutoprodukta za 9,5 odstotka, povečanje narodnega dohodka pa le za 3,5 odstotka. Prav tu je ključ do ugotovitve, da naše gospodarstvo nekje zastaja, saj pričakujemo porast narodnega dohodka predvsem v terciarnih dejavnostih. Narodni dohodek se počasneje veča v industriji in kmetijstvu, čeprav sta ti dve panogi stebler občinskega gospodarstva. V zasebnem sektorju se bo narodni dohodek zmanjšal za 10 odstotkov, kar se sklada z načrti o podružbljanju kmetijskih zemljišč.

Narodni dohodek na prebivalca narasča takole: 1962 — 164.300 dinarjev; 1963: — 210.000 dinarjev (po oceni); 1964: — 217.500 dinarjev. In zdaj še povečevanje družbenega bruto proizvoda: 1962 — 302.600 dinarjev; 1963 — 402.800 dinarjev; 1964 — 441.100 dinarjev na prebivalca. Iz teh podatkov vidimo, da se je narodni dohodek od leta 1962, do leta 1963 povečal kar za 27,9 odst., v naslednjem letu pa le za 3,5 odstotka. Družbeni bruto proizvod je v letu 1963 narasel za 33,1 odst., po predvidevanjih za letos pa naj bi znašalo to povečanje 9,5 odstotka.

Za letos planirajo podjetja 35,8 odst. večji izvoz, kot je bil dosežen lani. Ob

tem pripominjam, da leta 1963 podjetja naše občine niso izvozila toliko, kolikor so predvidela v planu. Ta izpad je znašal 2,2 odstotka. Letos naj bi šest gospodarskih organizacij izvozilo za okrog 749 milijonov dinarjev svojih izdelkov, industrija za 531 milijonov, kmetijstvo pa za 217 milijonov. V izvozu se zadnje čase uveljavljata predvsem Mizar-ska zadruga in Kopitarna, ki imata tudi kredite Jugobanke za uvoz industrijske opreme.

Družbeni plan za leto 1964 bo verjetno sprejet v začetku februarja, če bo le mogoče pravočasno uskladiti proračunske izdatke s proračunskimi dohodki. Težave so nastale zaradi tega, ker z dohodki, ki nam jih je odmerila okrajna skupščina, ne bomo mogli poravnati vseh predvidenih izdatkov. V tem letu mora namreč občina prispevati znatna sredstva v sklad za financiranje šol II. stopnje. Stroški za šolstvo v občini naraščajo že brez tega, še večje težave pa bodo nastale v prihodnjih letih, ko se bo pričelo odplačevanje najetih posojil za gradnjo osnovne šole in nekatere komunalne gradnje. Zelje občanov po boljši komunalni ureditvi so iz leta v leto večje in jih težko dohajamo z razpoložljivimi sredstvi.

POSAVJE

Turistično olepševalno društvo Crnomelj je 13. decembra na razširjeni seji temeljito razpravljalo o stanju turizma in smernicah za njegov bodoči razvoj. Navzoča sta bila tudi predstavnika dolensko in republiške turistične zveze.

Razpravljali so zlasti o tem, kakšno mesto naj dobi turizem v sedemletnem perspektivnem razvoju gospodarstva občine. Bela krajina je zaradi svojih etnografskih vrednot, prirodnih lepot, lova, ribištva, šeg in običajev en sam turistični kraj. To pa ni dovolj! Turistu je treba nuditi udobno tudi bivanje. Prihodnje leto bo belokranjska magistrala pripeljala turiste do Crnomlja, zato jih ne smemo pričakati nepripravljeni.

Predlogi za sestavo perspektivnega plana turizma so izvedljivi, posebno važni pa so naslednji: inšpekcijski organi morajo storiti vse, da bodo gostinski lokali ustrez-

ni. Izdelovanje spominčkov je zelo pametno, saj jih lahko v neomejeni količini prodamo za devize. Zato naj bi belokranjsko šolsko in izvenšolsko mladino usmerjali v folklorne skupine in k izdelovanju spominčkov.

Lov na medvede, jelenjad, srnjad, divje prašiče, zajce in drugo divjad je velika privlačnost za domačega in tujega turista. Seveda pa lovišča ne smejo biti prazna. Lovske družine so dolžne poskrbeti za vzgojo divjadi.

Tudi ribištvo ima v Beli krajini velik pomen za turizem. Kolpa, Lahinja, Dobljica in druge vode so izredno ugodne za turistični ribolov, zato naj ribiške družine vlagajo podmladek in skrbijo za razplod rib.

Da bi izboljšali stanje ribištva in lovstva, je posebna komisija občinske skupščine že pregledala poslovanje in gospo-

Pogumno in načrtno v turizmu!

zali vsem higienskim in tehničnim zahtevam. Vse strožne osebje in družbenih, kakor tudi v zasebnih gostilnah, si mora pridobiti ustrezno kvalifikacijo, ki je določena s predpisi. Kateri te kvalifikacije ne bodo imeli, si bodo morali najti drugo zaposlitev. Strojno osebje si bo moralo pridobiti vsaj osnovno znanje enega ali več tujih jezikov, da bo lahko postreglo tudi tujega gosta in dajalo pojasnila.

Vsi, ki so zaposleni v gostinstvu, trgovini, prometu, ljudski milici, v uslužnostni obrti in imajo stik s turisti, morajo biti seznanjeni s turističnimi, etnografskimi, zgodovinskimi in drugimi zanimivostmi, da jih lahko mimogrede posredujejo turistu. Za take uslužbence bo turistično-olepševalno društvo priredilo posebne tečaje, seminarje in predavanja. S prometnimi zvezami, stanjem cest in voznimi redi bi lahko ti občani turiste seznanjali.

Belokranjske zidanice s pristno kapljico naj se spremenijo v turistične postojanke v belokranjskem slogu. Razglednice z belokranjskimi motivi ne bi smelo manjkati ne v trafikah, ne v gostilnah in ne v trgovinah.

Belokranjska folklorna in tamburaši bi morali znova zaživeti. To so etnografske redkosti, ki jih tuji turisti hočejo videti in zaradi katerih sploh prihajajo v naše

darjenje teh družin. Občinska skupščina bo na eni izmed prihodnjih sej razpravljala o razpustu tistih družin, ki slabo gospodarijo.

Crmošnjice z okolico — Gače! — in Mirna gora sta zelo ugodna za zimski šport. Tu bo smučarski center Dolenske in bodo že v tej sezoni tekmovanja za gozdno in lesno stroko.

Za pripravo na prihodnje turistično sezono imamo zelo malo časa. Priprava mora biti temeljitejša kot katerakoli poprej, saj bo hkrati priprava na proslavo 20. obletnice SNOS, ki bo prihodnje leto. Proslava bo združena s kulturnim festivalom.

Na seji so razpravljali še o gradnji avtobusne postaje v Crnomlju, katere investitor naj bi bil podjetje »Gorjanci« in »SAP«, ter občinska skupščina. Tudi zasebni hišni lastniki v mestu in ob prometnih cestah naj že zdaj razmišljajo o tem, da bi svoje hiše, poslopja in njih okolico uredili do proslave 20. obletnice SNOS. O ureditvi mesta in naselij bo občinska skupščina izglasovala poseben odlok.

Na seji so še posebej poudarili, da mora postati turizem v Beli krajini ena najpomembnejših gospodarskih panog.

JOZE SKOF

Kdo bo preživel ostarele kmete?

Svet za socialno varstvo občinske skupščine Crnomelj je nedavno tega razpravljalo o problematiki socialnega varstva na svojem območju. Na podlagi ankete, izvedene med kmečkimi prebivalstvom, so na seji govorili o podatkih, ki jasno kažejo, da postajajo ostareli kmetje najbolj pereč problem socialne službe.

V občini je 3049 kmetovalcev, ki na večer življenja životarijo, od teh jih 173 živi popolnoma osamljenih. Se bolj žalostno pa je dejstvo, da 119 kmetovalcev nima nikogar, ki bi po njih prevzel posestvo, za katerega so vse življenje trdo delali. 106 kmetov je pripravljeno oddati zemljo v družbeno last, zadruge pa je zaradi lege v hribovitih predelih ne marajo vzeti. Invalidnost ali druge ugodnosti s stra-

ni družbe prejema 663 starejših ljudi, ni pa še ugotovljeno, koliko jih prejema pokojnine. Sedanje podatke o ostarelem kmečkem prebivalstvu bo svet

NOVICE CRNOMALJSKE KOMUNE

izpopolnil, zatem pa bo celotno problematiko predal v razpravo občinski skupščini.

Organi socialnega skrbstva bodo poskušali družine, ki bi bile pripravljene sprejeti onemogle ljudi, katere so doslej oddajali v domove počitka. S tem bodo prihranili precej sredstev, ustregli pa bodo tudi starčkom, ki se v domačem okolju bolje počutijo.

Člani sveta so se danes pomudili pri številki 2740, kolikor znaša povprečna socialna podpora. Vsi vemo, da s tem denarjem nihče ne more živeti, zato bodo v letošnjem letu poskušali doseči primernejšo vsoto.

Lani so bili težki tisočaki porabljeni za šolanje otrok, za socialno podporo 50 ljudem je občina plačevala vsak mesec 137.000 din, razen tega pa je v preteklem letu porabila okoli 7 milijonov za osebe, ki živijo v raznih domovih, in še precej denarja za ostale osebe, ka-

Občani, obvestite nas in pišite nam!

Marsikatero piko in upravičeno rečejo občani na račun trgovin in tržnic. Ta pove, da je neka stvar predraga, ona premalo stehana, tretja spet umazana. Zelo redki pa so tisti, ki nepravilnosti prijavljajo pristojnim inšpekcijskim. Občani se boje, da se ne bi razvedelo, kdo je zatožil, in se boje zameriti. Tu pa ne gre za toženje, temveč naj bo vsem pred očmi načelo: za pošteno plačilo poštena postrežba.

Da ne bi imeli občani nepotrebne bojazni, da bi kdorkoli izvedel, kdo prijavi take nepravilnosti, je kolegij za medobčinske inšpekcijske službe sprejel sklep, naj se na vseh tržnicah postavijo posebni predali, podobni poštnim predalom, kamor bodo lahko ljudje oddajali pošto. Se pravi, da nepravilnosti, ki jo opazijo, opišejo na papirju in ga vržejo v nabiralnik, seveda brez podpisa. Ključ od predala bosta imela le sanitarni in tržni inšpektor, ki bosta takoj ukrepala.

Tak način obveščanja imajo že vrsto let v nekaterih naprednih državah, zato bomo z njim tudi pri nas poskušali. Občani, sporočite nam, kaj vam ni všeč!

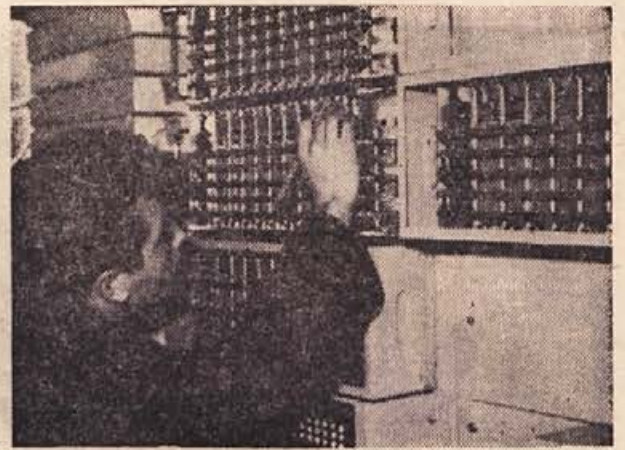
Seminar za vodstva mladinskih aktivov

Občinski komite ZMS Crnomelj pripravlja za vodstva mladinskih aktivov seminar, na katerem bodo mladini posredovali osnovno znanje o njihovih gospodarskih organizacijah, statutih ter oblikah dela v mladinski organizaciji. Vaška mladina bo spoznala bodoče naloge mladinske organizacije pri socializaciji vasi.

Seminar bo 31. januarja in prva dva dni februarja v Crnomlju. Potreben je zlasti za to, ker so na janskih mladinskih konferencah izvolili okoli 75 odst. novih ljudi v vodstva aktivov, ki še nimajo delovnih izkušenj na tem področju.

Matični urad Semič

Decembra sta bila izven bolnišnice rojena ena deklica in en deček. — Porok ni bilo. Umrli so: Marija Golobič, posestnica iz Lipovca, 89 let; Marija Ivce, gospodinja s Sodjega vrha, 73 let; Alojzija Šafar, upokojenka iz Srednje vasi, 85 let; Marija Fridel, gospodinja iz Stranske vasi, 50 let, in Jože Novak, delavec iz Nestolje vasi, 25 let.

Najnovejša pridobitev za Crnomelj in vso Belo krajino bo avtomatična telefonska centrala, ki jo sedaj montirajo. Centrala je sodobna, sistema Crosbart in je izdelek Iskre iz Kranja. Imela bo 200 lokalnih priključkov, možnost razširitve pa bo na 700 priključkov. Poleg tega bo služila kot vodna centrala in bodo nanjo priključene ostale belokranjske centrale: Metlika, Semič, Vinica in Stari trg. Nova centrala bo povezana z glavno centralo v Novem mestu, tako da bo mogoče klicati vse novomeške lokalne številke iz Bele krajine kot iz Novega mesta, se pravi, če bo kdo v Crnomlju ali Metliki zavrtel številko 21-227, se mu bo javil Dolenski list v Novem mestu, in obratno: če bo kdo v Novem mestu zavrtel 76-174, se mu bo javil naročnik v Crnomlju.

Centralo montirajo mehaniki Iskre in bodo končali dela predvidoma prihodnji mesec.

Za spremembo občinske doklade in prispevka za kmečko zavarovanje

Občinska skupščina Crnomelj je dala v javno razpravo predlog o spremembah v plačilu občinske doklade in prispevka za razširjeno zdravstveno zavarovanje šoloobveznih otrok iz kmetijstva. Po omenjenem predlogu se davčne obveznosti kmetov za leto 1964 ne bodo zvišale pri

dohodnini, ki je določena z zveznimi predpisi, in pri taksah za vozove, vprežno živino, hibridno trto ter ostalih občinskih taksah. S tem predlogom skuša občinska skupščina zaščititi kmete iz hribovitih predelov, ki bodo plačevali nižjo občinsko doklado. Kmetovalcem iz 3. davčne lestvice bo občinska iz 4. lestvice pa za 50 odst. To znižanje bo pri vseh kmetovalcih 3. in 4. davčne lestvice zneslo približno 8 milijonov dinarjev. To zmanjšanje bodo porazdelili med kmetovalce 1. in 2. lestvice, torej med tiste, ki imajo zemljo v ravninskem področju in v bližini mesta. Poleg teh bodo nastalo razliko deloma krili tudi oni kmetovalci, ki so v delovnem razmerju. Slednji so doslej plačevali za okoli 11 odst. manj davčnih obveznosti, ker so oproščeni plačila prispevkov za kmečko zdravstveno zavarovanje.

terim je bila pomoč družbe potrebna. Izkazalo se je tudi, da je bila lani porabljena vsota 100.000 din za letovanje otrok mnogo premajhna in da bo treba v prihodnje postavko zvišati.

Socialna služba zahteva precejšnjo sredstva. Vsa leta je občina dajala več milijonov za rešitev socialnih problemov, potrebe pa čedalje bolj preraščajo možnosti, zato je vedno več socialnih problemov, kljub vsemu pa denarja premalo. Upošteva besede tovariša Tita, ki jih je že večkrat ponovil, da je v socializmu najvažnejši človek, pa bo treba v bodoče še več razumevanja za socialno problematiko, četudi na račun drugih občinskih potreb.

Glede razširjenega kmečkega zavarovanja za šoloobvezne otroke pa je tako: takšno zavarovanje bi postalo za šolske otroke obvezno. Glavarina bi se po predlogu zvišala od dosedanjih 1200 dinarjev na 2600 dinarjev. Na ta način bi krili le 50 odst. dejanskih

stroškov, ki bodo z razširjenim zavarovanjem šolskih otrok nastali. Ostalih 50 odst. stroškov, ki bodo znesli približno 5 milijonov in pol, bi krila občinska skupščina iz svojega proračuna. O predlogu bo občinska skupščina razpravljala, ko se bodo o njem izrekli zbori občanov. Prepričani smo, da bodo starši razumeli velik pomen novega zavarovanja za otroke, saj bodo s tem odpravljene razlike med otroki staršev, ki so v rednem delovnem razmerju, in med otroki orah staršev, ki so zasebni kmetovalci.

JOZE SKOF

OSAMLJEN ZGLED

V bifeju samopostrežne trgovine v Crnomlju vedo, kaj je sendvič. Običajno pod tem nazivom prodajajo v gostinskih lokalih ali bifejih le žemlje z nekaj rezinami salame ali šunke, tu pa nudijo prave sendviče, obložene s francosko solato, majonezo in šunko. Cena je le za 10 din višja kot za »sendvič« — salamo v žemlji, ki velja 50 din. V tem bifeju nudijo gostom bogato izbiro delikates po primernih cenah. Svojevrsna redkost!

Kulturne probleme rešujemo načrtno in dosledno!

Delovna konferenca obč. SSPD v Crnomlju je pokazala, kakšno je stanje v kulturno-prosvetnem življenju občine, obenem pa je ugotovila, da je potrebno začeti načrtno reševati številne probleme s področja kulture in prosvete. Pri reševanju kulturno-prosvetne problematike je treba izhajati iz ugotovitve, da kultura kaže stopnjo razvoja ljudi in harmonično dopolnjuje človekovo delovanje, kakor tudi, da kulturne potrebe ne nastajajo in se ne zadovoljujejo tako kot ostale potrebe — same po sebi in progresivno s porastom materialne osnove. Zato je potrebna načrtna vzgoja ter sistematično delo, ki pa seveda ne rodi sadov takoj.

Iz ugotovitve, da razvita družba zahteva kulturno razvitega občana — ustvarjalca in upravitelja ter da je zato skrb za razvoj kulturnega življenja in za kulturno rast slehernega občana splošno družbeno, sledi, da je dolžnost vseh družbenih in političnih činiteljev zagotoviti pogoje za normalno kulturno življenje občanov. Zato je potrebno tudi v občinskem statutu dati kulturni ustrezno mesto ter zagotoviti

sredstva za njen razvoj, saj je občina dolžna skrbeti za celoten razvoj na svojem območju.

Kulturno-prosvetna dejavnost v preteklih letih ni popolnoma zadovoljila potreb. Ni mogoče zvracati krivde v celoti na dejavnost Sveta Svobod in na prosvetna društva, kjer se vedno delajo ljudje, katerih delo temelji zgolj na ljubezni do dela na tem področju in ki so pogosto pravi entuziasti, pač pa bolj na pomanjkanje materialne osnove za amatersko delo.

Občinska dramska revija v Crnomlju v marcu 1963, na kateri so sodelovale štiri dramske skupine in od katerih je ena nastopila tudi na medobčinski reviji v Brežicah; občinska revija pevskih zborov in folklornih skupin v maju 1963 v Crnomlju, na kateri sta sodelovali dva mladinska pevski zbora in en ženski pevski zbor ter kot gosta belokranjskih študentov iz Ljubljane; poleg tega pa še folklorne skupine iz Adlešič in Semiča od teh sta en pevski zbor in ena folklorna skupina nastopila na medobčinski reviji v Brežicah in poleg tega še

gostovanje Drame iz Ljubljane ter gledališča iz Trsta jasno kažejo kulturno-prosvetno življenje v občini v pretekli dobi. Ni pa tako stanje na posameznih področjih prosvetnih društev, kjer imajo svojsko problematiko. Na njihovem področju kulturno-prosvetno življenje ni razgibano tako, kot bi moralo biti, če upoštevamo, da so to kmetijska področja, odmaknjena od kulturnega centra, da tu žive ljudje, ki razen radia, časopisa in morda še knjige nimajo kulturnega razvedrila, da pa čutijo potrebo po tem, kar dokazujejo obiski občasnih predstav v njihovem kraju.

Novi sekretariat Sveta Svobod in prosvetnih društev, ki je bil izvoljen na zadnji delovni konferenci in se je tudi že konstituiral, je sprejel kot osnovno nalogo, da se najožje poveže s prosvetnimi društvi in ostane z njimi v stalni povezavi, da bo lahko spremljal njihovo delo, jim pomagal, jih usmejal ali jim posredoval pomoč. Le tako bo mogoče poživiti delo, da ne bo osredotočeno le na dramsko in morda še pevsko ali folklorno

Kljub napredku: še številne zapreke

Zapiski z zborov volivcev v kočevski občini

V nedeljo so se končali v kočevski občini zbori volivcev, na katerih so občani razpravljali o družbenem planu komune za letošnje leto ter o formiranju krajevnih skupnosti. Problematika, o kateri so volivci govorili, je bila med posameznimi volilnimi enotami dokaj različna, posebno med mestnimi VE in ostalimi kraji.

Občina je zadnja leta, posebno pa preteklo leto, napravila lep razvoj, saj se je po narodnem dohodku uvrstila med najbolj razvite občine. Kljub temu pa so po posameznih krajih še številne potrebe, ki jih bo treba čimprej urediti. Ponekod o teh potrebah govorijo že več let; na zadnjih zborih volivcev so se občani zavzeli, da bi te stvari letos skušali dokončno urediti.

Poglejmo, kaj so volivci govorili na nekaterih zborih:

KOČEVJE: zdravstveni dom, pokopališče

Céprav je bil zbor volivcev v 6. in 7. volilni enoti v Ko-

Matični urad Kočevja

Od 6. do 18. januarja so v Kočevju rodile: Ljuba Josič iz Rajhnanava — Zdravka, Alojzija Zidar iz Novih Lazov — Branka, Antonija Sever iz Mahovnika — Branko.

V Ljubljani so rodile: Francka Oražem iz Kočevja — Nataša, Franciška Fajfar iz Mlake — Slavka, Ana Jakšič iz Kočevja — deklca, Dragica Mihelič iz Črnega potoka — dečka, Magdalena Juhnič iz Kočevja — Matjaža, Stefanija Krašovec iz Kočevja — Renata, Silva Nimac iz Mahovnika — Mirco, Marija Nose iz Tisovec — Franca, Ana Škufca iz Kočevja — Silvo.

Poročila sta se: Ivan Jelenc, šofer iz Ribjeka, in Stefanija Bavdek, delavka iz Ljubljane.

V Ljubljani sta se poročila: Srečko Vidic, strojevodja iz Kočevja, in Marija Osterman, kuharica iz Morave.

Umrli so: Martin Berian, čevljar iz Slovenske vasi, 64 let; Franciška Krašovec, učiteljica iz Prilcerkve, 77 let; Aleksander Kordiš, kemični tehnik iz Brezovice, 19 let; Marija Ulčar, učiteljica iz Podtabora, 86 let.

V Novem mestu je umrl Anton Sular, knjigovodja iz Kočevja, 57 let.

Razpis natečaja za posojila hišnim svetom

Stanovanjski sklad občine Kočevje razpisuje na osnovi člena 3 Pravil sklada in sklepa seje upravnega odbora sklada z dne 15. januarja 1964

I. NATECAJ

za dajanje posojil hišnim svetom in družbeno-pravnim osebam v letu 1964 do višine 8 milijonov din.

1. Posojila se bodo dajala za rekonstrukcijo stanovanjskih hiš, s čimer se bodo pridobila nova stanovanja ali znatno povečala vrednost obstoječih stanovanj.

2. Najnižja obrestna mera je 2 odstotka.

3. Najdaljši rok vračanja je 20 let.

4. Ponudbe z vso dokumentacijo je vložiti najkasneje do 1. marca 1964 Stanovanjskemu skladu občine Kočevje v zaprti kuverti z oznako »Natečaj za posojila hišnim svetom«.

Razpis natečaja za posojila za združno gradnjo stanovanj

Stanovanjski sklad občine Kočevje razpisuje na osnovi člena 3 Pravil sklada in sklepa seje upravnega odbora sklada z dne 15. januarja 1964

I. PREDNATECAJ

za dajanje posojil za združno gradnjo stanovanj na področju mesta Kočevje v letu 1964.

V ta namen je v predračunu sklada za leto 1964 predvidenih 40 milijonov dinarjev.

V prednatečaju lahko sodelujejo vsi državljani SFRJ, ki si žele zgraditi stanovanje na področju mesta Kočevje.

Za to gradnjo je predvideno zemljišče, ki bo urbanistično urejeno na osnovi prijav po tem prednatečaju, težnji udeležencev in splošnih urbanističnih vidikov.

Začetek gradnje bo možen spomladi leta 1964.

V prijavi, ki jo je treba poslati ali oddati osebno najkasneje do 10. februarja 1964 Stanovanjskemu skladu občine Kočevje, III. nad-

stropje, je treba navesti naslednje podatke:

- naslov prijavitelca,
- položje in kraj zaposlitve,
- kolikosočno stanovanje želi graditi,
- v kakšnem sistemu zgradbe želi biti soudeležen (blok, vrstne hiše, dvojčki),
- kaj bi želeli imeti zgrajeno stanovanje,
- s kakšnimi sredstvi bi sam prispeval h gradnji stanovanja,
- kakšno pomoč bi mu nudilo podjetje, kjer je zaposlen.

Prijave so lahko tudi skupinske prek delovne organizacije ali sindikalne podružnice.

Po zaključku prijav bo sklican sestanek vseh interesentov, na katerem se bo možno točneje seznaniti z vsemi zadevnimi problemi.

Kočevje, 20. januarja 1964.

STANOVANJSKI SKLAD
OBČINE KOČEVJE

KOČEVJSKE NOVICE

sihi na gradnjo nove šole; pomanjkanje šolskih prostorov, ki so prav tako raztreseni v več stavbah, se zaostruje že več let. Prebivalci mesta ter prosvetni delavci, ki jim je zaradi slabih šolskih prostorov delo precej oteženo, lahko upajo, da bodo v naslednjih letih dobili novo šolo.

Poslanec v republiškem gospodarskem zboru Ignac Karničnik je na zboru poudaril, da smo z uspehi, doseženimi v preteklem letu, lahko vsi zadovoljni. V prihodnje pa je treba še bolj skrbeti za povečanje proizvodnje, saj bo komuna s tem tudi veliko lažje skrbela za urejanje šolstva in zdravstva.

Na zboru so govorili še o nujnosti, da se dogradi pokopališče, o slabi razsvetljavi nekaterih mestnih predelov, o skrbi za razvoj turizma, o nevezgotenosti nekaterih otrok na cesti itd. Ko so govorili o krajevni skupnosti, so nekateri menili, da je treba za zadovoljevanje potreb ustanoviti še več servisov. V sedanjih so storitve precej drage, delo pa ne preveč kvalitetno.

STRUŽE: elektrifikacija

Občane v Strugah je predvsem zanimalo, kako je z elektrifikacijo nekaterih vasi v tej dolini, kjer so ljudje sa-

mi že precej prispevali, vendar za dokončno elektrifikacijo vedno zmanjka denarja.

Zanimali so se tudi za kooperacije s KGP ter izrazili željo po avtobusni zvezi s Kočevjem. Če bi ne bilo mogoče uvesti rednega avtobusa Ljubljana — Kočevje prek Strug, naj bi vozil v Kočevje vsaj ob uradnih dnevih.

BANJA LOKA: krajevna skupnost in delavnice

V razpravi po točmačenju družbenega plana so volivci govorili o gradnji ceste, obdavčitvi gozdov ter škodi po divjadi, ki je vedno večja, o kooperaciji in različnih odkupnih cenah živine in lesa v primerjavi s cenami na Hrvaškem. Želijo tudi, da bi elektrificirali vasi Briga in Ajbelj, ki ležita tik ob cesti. Za elektrifikacijo potrebujejo še okrog milijon din. Iz živahne razprave so povzeli več sklepov: predvsem je treba zboljšati sodelovanje s KGP in

uskladiti odkupne cene s cenami onstran Kolpe, sicer bodo raje prodajali tam. Pročiti je tudi treba davčno politiko z ozirom na pasivnost krajev ter urediti turistično kočvo v Kostelu.

Krajevna skupnost je v Banja Loka in okoliških krajih nujno potrebna. Volivci so izvolili 6-članski pripravljalni odbor. Menili so, da bi morali v teh krajih ustanoviti več delavnic (npr. sodarsko, mizarstvo, čevljarsko itd.), ker je do Kočevja in do Broda le predaleč.

DRAGA: spet elektrifikacija

V dragarskem koncu bo po dolgih letih končno letos le dograjena šola (na Travi), v Podpreski pa bodo pričeli graditi vodovod. Dobro bi tudi bilo, če bi pričeli elektrificirati vasi Pungert in Črni potok. Letos bi morda napeljali elektriko v Pungert in popravili pot v Črni potok, ki je izredno slaba, prihodnje leto pa naj bi dobil elektriko še Črni potok.

Zbor gasilskih veteranov v Stari cerkvi

Gasilsko društvo v Stari cerkvi je pričakalo svojo osemdesetletnico z zmago na okrajnem tekmovanju in odneslo drugo nagrado v republiškem tekmovanju. Večina bi pričakovala, da bodo sedaj obsedeli na pridobljenih lovorikah in samovšečno ogledovali pridobljene pokale. Pa ni tako! Starejši, prek 40 let delujoči člani gasilnega društva so prepustili delo mlajšim, ki prav nič ne zaostajajo z delom. Društvo s polno paro deluje dalje brezhibno in se pripravja za naskok na zvezni pokal.

Prepričani smo, da si ga bodo tudi priborili. Poročila so bila z navdušenjem sprejeta in staremu odboru je bila dana razrešnica s pohvalo. Stari odbor bo tudi nadalje krmaril ugledno gasilsko društvo v Stari cerkvi, saj fantje dobro vedo, kako se taki stvari streže.

Ob koncu zborovanja je bila majhna svečanost. Zastopnik gasilske zveze občine Kočevje tovariš Lesar je razdelil posebne diplome in odlikovanja. Za 40 in večlet-

no delo v gasilskih vrstah so bili odlikovani: Franc Vidmervol starijši, stanujoč v Koblarjih, ki je prišel med gasilce že leta 1922, od leta 1942 pa je bil aktiven pripadnik NOV; Franc Erjavec, star 77 let, stanujoč v Slovenski vasi, gasilec prek 45 let; Janez Mikolič iz Slovenske vasi, ravno tako gasilec nad 40 let in aktiven v NOV;

Seminar Rdečega križa

Občinski odbor Rdečega križa Kočevje je 9. in 10. januarja pripravil seminar za predsednike in tajnike krajevnih organizacij RK. Seminarja se niso udeležili predstavniki iz Strug, Rudnika in Predgrada.

Udeleženci seminarja so poslušali predavanja o mestu in vlogi RK v komuni, o nalogah RK pri oblikovanju zdravstvene in socialne zavesti otrok in mladine, o odnosih do lastnega zdravja (odnosi med spoloma) ter o statusu JRK in organizacijsko — kadrovskih vprašanjih. — Na semi-

Vprašal sem v trgovinah z obutvijo v Kočevju, vprašal v Ribnici, vprašal v Novem mestu. Nič. Lepe besede, prijazen nasme, to pa je bilo tudi vse. Visokih zimskih čevljev, po katerih povprašujem že vsaj dva meseca, ni v nobeni trgovini.

»Veste, imamo samo do 42. številke. 46? Ne, teh pa nimamo in jih verjetno tudi ne bomo več dobili...«

V Ljubljani jih bom pa golovo dobil, sem si dejal. Toda kjerkoli sem vprašal, nič, ponekod pa

PREVELIKE NOGE?

mi niti vprašati ni bilo treba. »Zimske čevlje bi radi?« je dejala prodajalka, »nimamo jih, za vas že ne!«

Ježim se na veliko nogo, ki zmruže v neprimer- nish nizkih čevljih in na kateri se že počasi javljajo ozeblina in kurja očesa, Ježim se pa tudi (in predvsem) nad našo industrijo obutve, ki te v zimskih mesecih najlažje preskrbi s navdalami (teh imajo povsod dovolj), tja okoli novega leta pa ji že zmanjka zimske obutve, ki je baje ne bodo več delali!

K. F.

Posvet o turizmu v Kočevju

V sredo popoldan je bil pri oddelku za gospodarstvo občinske skupščine Kočevje posvet o problematiki in razvoju turizma.

Kočevski občini so se z

dograditvijo nove ceste odprle široke možnosti za razvoj vseh vrst turizma, vendar je potrebnih še vrsta objektov, ki bodo služili turistu in ga privlačevali v ta konec. Sama cesta, čeprav smo jo vrsto let nestrpno pričakovali, še ne pomeni vsega.

V mestu je nujno zgraditi nov hotel, ker sedanjega ne odgovarja več niti po kapaciteti niti po funkcionalnosti. Planinci bi kočvo za Mestnim vrhom radi preuredili, za kar bi potrebovali milijon in pol din, prizadevajo pa se tudi, da bi jim KGP odstopil kočvo na Fridrihštajnu, ki bi bila lahko stalno oskrbovana. Potrebno bi bilo ograditi Ledeno jamo in urediti njeno notranjost, kar bi sicer nekaj stalo, vendar bi podzemne zanimivosti Kočevske privlačevale mnogo turistov.

V prihodnje naj bi se razvil tudi lovski turizem, predvsem inozemski. Lani so imeli lovci 28.000 dolarjev prometa od inozemskih lovcev. Potrebno bo še povečati stalež divjadi; letos bo na Smuki dograjena obora, vendar se bodo pokazali rezultati šele čez tri do štiri leta.

Za ribolov je precej zanimiva Kolpa, vendar tu še niso določene meje med kočevsko ribiško družino in ribiško družino na hrvaški strani. Upajo, da bo tudi to kmalu urejeno, in tedaj bodo lahko še več kot doslej vlagali vanjo.

Ob vsaki spremembi naslova nam sporočite svoj stari in novi naslov!

STATUTI DELOVNIH ORGANIZACIJ V RIBNIŠKI IN KOČEVSKI OBČINI

Sestavljalci statotov v dirki s časom

Predsednika občinskih sindikalnih svetov v Kočevju in Ribnici govorita o statutih

Statuti komun in gospodarskih organizacij naj bi bili pripravljani in sprejeti do 9. aprila letos. Dotlej pa naj bi proizvajalci v delovnih organizacijah temeljito preštudirali in prediskutirali svoje »ustave v malem«. Statut delovne organizacije naj bi namreč ne bil le administrativno sestavljen akt, kakršni so vse prepogosto bili dosedanjim pravilniki in pravila, ki so, žal, navadno obležali v zaprašenih predalih, ampak živ, stvaren dokument, blizek in domač slehernemu članu kolektiva. Se pravi: statut naj ne bo samo statut podjetja, ampak statut slehernega člana kolektiva, naj bo njegovo zrealo in vodilo pri delu. Prav tak statut pa je, kakor predobro vemo iz izkušenj, težko izdelati.

Čas, ko naj bi bili statuti pripravljani in sprejeti, se naglo bliža, kolektivi pa hite, hoteč v tej dirki s časom zmagati. Kako poteka izdelava statotov delovnih organizacij v kočevski in ribniški komuni, koliko statotov je že izdelanih in s kakšnimi težavami se pri tem srečujejo sestavljavci, govorita predsednika občinskih sindikalnih svetov iz Kočevja in Ribnice Tone Šercer in Franc Košorok.

Céprav ne moremo trditi, da je pri statutih narejenega malo, ne smemo biti zadovoljni, kajti rok za sprejem statotov se naglo približuje. Kolektivi sicer že več mesecev delajo statufe, posebno intenzivno zadnje čase, vendar jih najbolj ovira čakanje na sprejem nekaterih zakonov (na primer zakona o delovnih razmerjih, zakona o delavskem samoupravljanju itd.). Sestavljalci se boje, da bo zakon, če bo izšel šele po sprejemu statuta, le-tega povsem postavljal na glavo in dela se bodo morali lotiti znova.

RAZPRAVE PO POGLVAVJIH

Prvi in drugi del teza osnutka statuta, ki v glavnem obravnavata uvodne do-

ločbe, delavsko samoupravljanje, strokovne službe, delitev dohodka, kadrovske problematiko itd., imajo v kočevski komuni pripravljena podjetja Rudnik, Inkop, Snežnik iz Kočevske Reke, Zidar itd. Statute imajo gotove že Itas, Tekstilana, kemična Melamin, Kovinar, Oprema, KGP (pol statuta) itd. Nekateri teh statotov so že v obravnavi med člani kolektiva, drugod se na to pripravljajo. Pohvalna je odločitve, naj bi ne čakali, da bo sestavljen ves statut, ampak naj bi se kolektiv z njim seznanjal postopoma, po delih. Kakor hitro je pripravljeno poglavje statuta, se kolektiv zbere in ga predebatira. Tako kolektivni statut počasi, toda temeljiteje osvaja, bolje spoznava njego-

ve določbe in bistva posameznih poglavij, razprava pa ne postane monotona in dolgočasna in ljudje mnogo lažje dajejo pripombe in priporočila. Če pa je statut (ki mora seveda upoštevati vse koristne opombe članov kolektiva) sestavljen na ta način, bo res življenjski in last vseh zaposlenih.

Druga težava, ki je zavrla izdelavo statotov, so reorganizacije podjetij. Združila sta se Kmetijsko gozdarsko posestvo in Kmetijska zadruga Kočevje, kar je prav gotovo vplivalo na počasnejšo izdelavo statuta. Elektro Kočevje je statut že imelo, potem pa se je združilo z drugim podjetjem, pri časopisno založniškem podjetju Kočevski tisk pa dolgo časa niso bili na jasnem, kako bo z listom Novice, ki so bile do konca leta v sklopu podjetja.

Zelo slabo pa je v manjših podjetjih v obeh občinah, kjer s statuti ne pridejo nikamor. Ne le, da dejansko nimajo ljudi, ki bi pripravili statut, bolj žalostno je, da v večini primerov kolektiv ne kažejo posebnega zanimanja za to in le čakajo, kaj bodo rekli drugod.

Ker se je občinski sindikalni svet v Kočevju zavedal podobnih težav, je skupno z delavsko univerzo ustanovil komisijo za pomoč pri izdelavi statotov. Strokovnjaki bi statutarnim komisijam v podjetjih nudili vsa pomoč s

JELKA' v naporih za sodobno trgovino

Pri trgovskem podjetju »Jelka« v Ribnici so povedali, da bodo letos naredili za približno 830 milijonov dinarjev prometa in plan presegli za 18 milijonov. Po reorganizaciji trgovine v ribniški občini, ko je iz treh majhnih trgovskih podjetij nastalo eno večje, se je začela tudi trgovina hitreje razvijati. V to razdobje lahko uvrstimo prve napore za modernizacijo in specializacijo prodajaln.

Trgov. podjetje Jelka združuje 29 poslovalnic, od katerih jih je v Ribnici, trgovskem središču v občini, kar 14. Doslej so preuredili, tako da združajo sodobnim zahtevam, prodajalne: »Samopostrežba«, »Oprema«, »Mešano blago« in »Železnina«, preurejajo še »Železnina« in »Zelenjav«, vse ostale prodajalne pa so več ali manj zastarele. Prva in osrednja naloga kolektiva Jelke je nadaljnja moder-

ni, ker se je rentabilnost poslovanja po reorganizaciji zaradi zmanjšanja števila uslužbencev v upravi in manjših stroškov pri nabavi povečala. Kolektiv bo letos ustvaril za okrog 15 milijonov dinarjev skladov, kar je precej več kot poprej, pa kljub temu mnogo premalo za razvoj, kakršnega želijo. Ker bodo modernizacijo trgovin in za vse, kar je s tem zvezi, potrebovali precejšnje zneske, bodo skušali uporabiti vsa razpoložljiva investicijska sredstva iz občinskih, republiških in ostalih virov.

S poslovnim uspehom so v kolektivu zadovoljni,

Obnovljena cesta Žlebič-Sodražica bi še bolj odprla vrata turizmu

Sodražica je prijazen kraj, ki leži pod vznožjem Travnogore. Ta gora je znana iz časov NOB, ker je ves čas vojne nudila varstvo partizanom. Pred nekaj leti so na Travnogori zgradili turistični dom, ki se vedno bolj uveljavlja.

Sodražica je med zadnje vojno veliko pretrpela, saj je bila skoro do tal porušena. Zrasla je nova Sodražica, lepša od prejšnje. Najpomembnejši obrat v tem kraju je Lesna galerija, ki je obrat ribniškega Inlesa. Tu je še obrat ljubljanske »Torbiček«, ki zaposluje pretežno žensko delovno silo. »Žične pletenice«, ki bodo letos znatno povečale svojo dejavnost v novih delovnih prosto-

rih, ter odkupna postaja suhe robe.

Po zaslugi agilnega turističnega društva se razvija v pomembnem turistični kraj. Cimprej bo treba misliti na modernizacijo ceste Žlebič-Sodražica. Z urejeno cesto bi se ta lepi predel Ribniške doline na široko odprl turistom. Želimo, da bi se to zgodilo čimprej!
K. O.

Sprehod po Ribnici in še kaj

Ribnica je v zadnjih letih precej spremenila podobo. Zrasla so nove stanovanjske zgradbe v bližini Inlesovega lesnega obrata sta zrasla lani dva stolpca. V enem že stanujejo, drugi je pred dokončitvijo, tretji pa bo kmalu v gradnji. Z izkopom temeljev so začeli že lani. Tako ta del trga, ki je bil prej pust in prazen, postaja med najlepšimi predeli Ribnice. Pa tudi v ostalih predelih, posebno na periferiji, je bilo zgrajeno večje število hiš. Gradijo predvsem zasebniki.

Za tuja bo zanimivo, koliko je v zadnjih letih zgradil Inles (prej LIP). V celoti so modernizirali proizvodno in zgradili nove delovne prostore za obrat vezanih vrat, žagarski obrat, lesno galanterijo itd. Novi obrati še na zunanaj dajejo videz močne lesnoindustrijske dejavnosti. Naj omenimo še Kovinsko

Pavle Primšar (vidite ga na sliki) je mehanik v Ribnici. Stroj za izdelavo vzmeti za ščipalke za perilo, ob katerem stoji, se je pokvaril in vse je kazalo, da ga bo treba zavreči. Tov. Primšar ga je popravil in stroj izdelava v 8 urah 70 kilogramov vzmeti. Koliko je s tem prihranjenega, lahko izračunate, če upoštevate, da ročni strojček za izdelavo vzmeti naredi v 8 urah le 12 kilogramov in pol vzmeti.

podjetje, ki je v polpreteklem obdobju z novimi delovnimi prostori povečalo proizvodnjo. Seveda pa s tem nismo našli vsega novega, kar daje z romantičnim obnovljenim ribniškim gradom in letnim gledališčem novo podobo tega starodavnega kraja ob Bistrici v zahodnem delu Dolenjske.

Seveda pa bo treba stanovanja še graditi. Vložiti bo treba še precej naporov, da bo dokončno odpravljena stanovanjska stiska. Stanovanjski klub gradnjam še vedno primanjkuje. Nekateri družine stanujejo v stanovanjih, ki komaj zaslužijo to ime. Po predvidevanjih bo stanovanjski problem, če bo šla gradnja stanovanj s tako naglico naprej, že v nekaj letih rešen.

Pa še nekaj besed o Ribnici. Ribnica je z modernizacijo ceste Ljubljana-Kočevje

veliko pridobila. Dotok tujcev se je povečal, kar bo terjalo od gostincev boljše lokale. Tu je močno razvita trgovska mreža, ki se lahko pohvali z nekaterimi novimi oztroma preurejenimi lokali. Tu je sedež trgovskega podjetja »Jelka«, ki zajema celotno področje občine.

Ribnica se je razmahnila, zato se je že dalj časa kazala potreba, da dobijo ulice in ceste ter nova naselja imena. Izdelan je bil osnutek predloga z imeni ulic, ceste in novih naselij Ribnice. Glavna ulica, ki vodi skozi trg, naj bi se imenovala Ulica 26. marca (v spomin na veliko parti-zansko zmago 26. marca 1943 v Jelenovem žlebu). Imeli bomo tudi Urbanovo, Rešetarstvo ul. itd. Vsekakor bo Ribnica s poimenovanjem ulic in cest — o tem so dokončno odločili na javni tribuni 13. januarja — veliko pridobila.

Trčenje zaradi poledice v Loškem potoku

V soboto popoldan je prišlo v Loškem potoku pri Ribnici do lažje prometne nesreče. Milana Pajnič je z osebnim avtomobilom LJ-13-43 zaradi poledice zaneslo v naproti vozeči tovorni avtomobil, ki ga je upravljala Ludvik Graš. Gmotno škodo so ocenili na približno 150 tisoč dinarjev.

Predloge zborov volivcev bo obravnavala občinska skupščina

Volivci v ribniški občini obravnavajo posamezna določila družbenega plana in proračuna občine na zborih volivcev, ki so se začeli 15. januarja, končali pa se bodo 25. Občani razpravljajo tudi o različnih komunalnih problemih, ki so v neposredni zvezi z občinskim planom.

Osnutek družbenega plana še ni pripravljen v celoti; odborniki, ki vodijo in sklicujejo zbere volivcev, le-te seznanjujejo s pripravo in značilnostmi letošnjega plana. O družbenem planu razpravljajo tudi volivci v gospodarskih organizacijah.

Po končanih zborih bo sestavljen plan in proračun, ki bosta že obsegala želje in pripombe volivcev, do konca meseca pa bo o družbenem planu razpravljala občinska skupščina. Na skupščini bodo podrobno obravnavali tudi predloge in želje občanov, ki jih, kakor vemo iz izkušenj, ne bo malo.

Za kroniko

»Ribnica v NOB«

Pri občinskem odboru Zveze borcev Ribnica imajo zbrana že precej pisane gradiva o predvojnem delu KP in o narodnoosvobodilnem gibanju in dogodkih iz NOB na področju občine. Vendar bo potrebno še precej dela, da bo zbran ves material, pregledan in gođen za tisk posebne kronike, v kateri bo zajeta vsa epopeja osvobodilne vojne v teh krajih.

Že 156 milijonov dinarjev vlog!

Otroci v Ribniški dolini se zavedajo resničnosti načela: dinar na dinar..., o čemer govori tudi število hranilnih vlog. V ekspozituri KB v Ribnici imajo s »šparovčiki« vedno dovolj dela. Ob koncu lanskega leta je imelo hranilne knjižice 875 otrok, vlog pa za nad 15 milijonov. Ostalih hranilnih vlog je bilo 622 z nad 108 milijoni hranilnih vlog, vezanih hranilnih vlog pa je bilo 154 z 32 in pol milijona dinarji.

M. T.

RIBNICA: večerna politična šola

V četrtek, 23. januarja, se je v Ribnici pričela večerna politična šola, na kateri bodo predavali strokovnjaki s posameznih področij ter družbeno-politični delavci. Šola bo trajala približno do srede aprila. Še med poukom bodo slušatelji izdelali seminarske naloge z različno tematiko; seminarske naloge bodo kot nadomestilo za zaključne izpite. Predavano snov bodo utrjevali z razgovori o določenih problemih. Izobraževanje slušateljev, ki bodo pokazali posebno zanimanje, bodo kasneje nadaljevali z raznimi kratkimi seminarji.

MORDA VAS ZANIMA...

Na območju matičnega urada Ribnica se je lani rodilo skupno s tistimi v porodničnicah 34 fantkov in 43 deklic. Marija Rus iz Nemške vasi 13 je lani rodila trojček, živa pa sta ostala samo dva dečka; dvojčka (dečka in deklico) je rodila tudi Ivana Anđoljšek iz Ribnice 131. Lani je na območju tega matičnega urada umrlo 20 moških in 23 žensk, od tega je bila ena smrtna nesreča. Poročilo pa se je 17 parov, medtem ko se jih je precej tudi v Ljubljani in drugod.

V ribniški komuni je leta 1963 pri Avto-moto društvu napravilo šoferske izpite 116 ljudi, izpite o poznavanju prometnih predpisov za mopede pa blizu 400.

Vsega skupaj je v občini 623 voznikov motornih vozil. Pri oddelku za notranje zadeve občinske skupščine imajo registriranih nad 300 motornih koles, nad 1.700 mopredov in 200 avtomobilov, traktorjev in tovornjakov.

REŠETO

nizacija trgovine in specializacija prodajaln. Da bi to izvedli, bodo morali graditi nove stavbe, oziroma najti prostor za prodajalne in pritičenem delu stanovanjskih blokov, ker bodo lokale, v katerih so zastarele prodajalne zdale, težko preuredili.

Poleg ostalega primanjkuje v Ribnici primernih

Tole je središče Osilnice, njen trg: v ozadju avtomobil (džip), ki se vrača iz Čabra in bo spotoma vzel pošto, da jo odpelje v Delnice

nasveti in konkretnimi predlogi. Čeprav komisija obstaja že dalj časa, se je do sedaj poslužila le Rudnik! Potem pa še tožimo...

V CEM SE GRESILO?

Ponekod, pravi tov. Serčer, zavlačujejo z razpravo o osnutku, čeprav imajo statut že izdelan. V nekem podjetju imajo statut že dva meseca, dali so ga v posamezne ekonomske enote, s tem pa, mislijo, je vse storjeno. Organizirane razprave ni bilo. Nikjer pa se ne vprašajo: Smo res stordili dovolj? Je s tem, da je zadostno formalnim predpisom, zadostno tudi dejanskemu stanju, željan proizvajalcev? Je dovolj, če se nekje v oddelku valja izvod neprebranega ali površno prelistanega statuta? Ne. Ni dovolj! Statut ni formalizem, ni nekaj deset ciklostiranih pol pa-pirja. Statut naj, poleg vsega drugega, sta poudarila tov. Serčer in Košorok, zagotavlja članom kolektiva take pravice, da mu jih ne bo v nobenem primeru treba iskati izven podjetja. Tak statut bi bil idealen, spričo pomanjkanja predpisov pa ga je tudi težko izdelati. Toda če bomo pri razpravah tako površni, bo statut prav tako neveljaven, kakor so bila prej pravila.

Kdo naj organizira razprave o statutu? Vsekakor sindikalna organizacija. Brez dvoma bi imeli člani kolektiva ob posameznih členih dovolj pripomb, vrednih upoštevanja, s tem pa bi bil dosežen glavni smoter statuta. Člani bi povedali svoje mnenje o določenih stavkih za delitev dohodka, razporejanje investicij, centralizacijo in decentralizacijo sredstev in še in še. Morda bi veljalo zagotoviti ekonomskim enotam več pristojnosti pri sprejemanju planov. Če bo ekonomska enota sama razpravljala o proizvodnem planu, bo lažje v njem videla samo sebe, vsak član kolektiva pa svoje mesto in vlogo v njem.

PA RIBNICA?

V ribniški občini so pripravljene doslej le trije statuti: v Kovinskem podjetju, Zdravstvenem domu in Veterinarski postaji, kjer so ga dobili od veterinarskega združenja in prikrojili svojim potrebam. Predsednik sindikalnega sveta, F. Košorok meni, da morajo statuti temeljito obdelati predvsem odnose med člani kolektiva, to je sprejema-

nje, odpuščanje in premeščanje na delovnem mestu, kar večkrat povzroča sitnosti in nesoglasja.

Podjetja, meni dalje tov. Košorok, ki so se razvila iz obrtnih delavnic v industrijske obrate z istim vodilnim osebjem, ne kažejo pravega razumevanja za perspektiven razvoj vzporedno s pridobivanjem strokovnih delavcev. Ni pa dovolj, če se podjetje razvije in širi svoje proizvodne zmogljivosti, vendar pa pušča skrb za delovnega človeka (stanovanja) in skrb za strokovnjake, brez katerih si sodobno in naglo rastoče proizvodnje kljub novim strojem in delovnim prostorom ne moremo zamisliti.

NOVE NALOGE KMETIJSTVA

Ribniška zadruga bo statut imela pripravljen v kratkem. Z odcepom gozdarstva od zadruge pa nastaja vprašanje financiranja kmetijstva (kooperacija, arondacija). To stanje, kar naj se kaže tudi v statutu, nujno narekuje, da se zadruga temeljito posveti višji obliki kooperacije, ki je pod normalnimi pogoji retabilna. S tem pa se bo morala reorientirati od »trgovske« na tisto dejavnost, ki ji je pravzaprav že ves čas prvi namen, to je cilj za napredek kmetijstva. Ta prehod bo nujno terjati določene kadrovske izpopolnitve.

V ribniški občini je precej obratov, katerih matično podjetje je v drugi komuni (Sukno Zapuže, Torbica, Žičnica, PTT, ZTP itd.); kako je z njihovimi statuti in kakšno mesto bodo imeli v statutih celotnega podjetja, ni znano. Predvsem bi bilo potrebno, da se podjetja dogovorijo z občinsko skupščino o participaciji ustvarjenega dohodka, posebno pa o tem, kako je s skladi, ki so v večini primerov centralizirani.

DRUŽBENE SLUŽBE V ZAOSTANKU

V prosveti, pa tudi v zdravstvu so s statuti precej v zaostanku. V najtež-

jem položaju je prosveta. Na osemletkah v Kočevju so sklenili, da bi, ker imajo enako problematiko, statut delali skupaj. O izdelavi statuta so imeli posebno predavanje. Največ nejasnosti je o delitvi dohodka ter o pristojnostih posameznih šolskih organov. Kljub temu pa se morda le preveč zanašajo na pomoč od zunaj...

Kakor rečeno, časa ni veliko in treba bo pohiteti, toda ne tako, da bo zadosteno le predpisom, češ sedaj pa imamo statut. Statut naj bo, povejmo še enkrat, življenjski, ker formalno napravljeni členi ne pomenijo nič, so le bled odsev življenja kolektiva in posameznika, katerima so pravzaprav namenjeni. To pa se pravi, naj statut ne bo registrator sedanjega stanja, ampak naj oriše tudi perspektivo kolektiva za daljše obdobje. Na ta način bo vsakdo spoznal svoje pravo mesto v delovni organizaciji, spoznal bo, da je pravzaprav tudi on eden od številnih proizvodnih členov, da je to podjetje tudi njegovo.

Zaradi tega je treba statutarnim komisijam pri delu nuditi vso pomoč, prav tako tudi sindikatu, ki združuje in usmerja vse te napore, je pa bil, žal, precej časa osamljen.

Poskrbeti je tudi treba, da bo vsak član kolektiva spoznal statut in da bi ne bilo nikogar, ki ne bi vedel, kaj je sploh statut. To pa bomo dosegli le, če bo dobil vsak član kolektiva izvod statuta in ga bo lahko v miru prebral. V tem bi morda veljalo posnemati kočevski Rudnik, ki je vsem delavcem poslal ciklostiran izvod statuta s pisnom, naj ga vsak prebela in na sestanku pove pripombe. (vec)

Razen zborov volivcev po terenu so minuli teden v novomeški občini potekali tudi zbori volivcev v proizvajalnih enotah. Na sliki: odbornica Tilka Modic (v sredini) poroča delavkam v tovarni perila »Labod« v Novem mestu o osnutku statuta občine Novo mesto in o družbenem planu za 1964. Proizvajalke so sklenile, da bodo osnutek občinskega statuta, ki ga je nemogoče predelati na enem zboru, temeljiteje predelale na več sestankih po posameznih enotah v februarju.

ZA POGLOBLJENO RAZPRAVO O OSNUTKU OBČINSKEGA STATUTA

Zbori volivcev v novomeški občini so končani. V volilnih enotah po vaseh in mestnih naseljih ter v delovnih organizacijah so občani razpravljali o osnutku občinskega statuta, o tem, kako so uresničene naloge družbenega plana za lansko leto, ter tudi o družbenem planu za 1964. Kaj nizecjalih so občani razpravljali iz poteka zborov volivcev? Zelo prav in potrebno je, da se zamislimo nad tem, kakšna stališča je zavzel ta najširši organ samoupravljanja in socialistične demokracije.

Dnevni red zborov je bil tudi tokrat preobsežen, preobsežen zato, ker se volivci na enem samem zboru, čeprav bi hoteli, niso mogli dovolj temeljito pogovoriti o obeh točkah dnevnega reda. Osnutek občinskega statuta je za občana nad vse pomemben, saj bo statut opredelil mnoge odnose in razmerja v občini ter pravice in dolžnosti. V vsakdanjem življenju se bodo občani srečevali z njegovimi določili, prav zato jih morajo poznati. Družbeni plan je že postal skupna naloga, ki jo v proizvodnji in v vsakdanjem delu uresničujejo vsi občani. Od njihovega dela,

prizadevnosti in naporov je odvisno, ali bo plan izpolnjen ali ne. Prav zato je družbeni plan zadeva, ki jo morajo zelo dobro poznati vsi občani. Šele nato bodo vedeli, katere naloge so v nastopajočem letu poglavitne ter česa se je treba najodločneje lotiti. Družbeni plan govori o proizvodnji; v njej je zajeto to, kar delajo vsi posamični kolektivi, govori o družbenih službah: tam je našto vse o razvoju zdravstva, šolstva in socialnega varstva, kar občane prav gotovo močno zanima, in končno govori o družbenem planu tudi o družbenem standardu in o komunalni izgradnji v občini: tam je našto vse tisto, kar poleg vsakdanjega kruha potrebujemo v življenju. To so ceste, ulice, javna razsvetljava, elektrifikacija, popravila poti, gradnja vodovodov, stanovanj itd. Ze iz teh nekaj besedi lahko razberemo, da ima vsak občan mnogo skupnega z družbenim planom.

Povrnimo se zdaj k zborom volivcev. Ugotovili smo že, da je bil dnevni red preobsežen in da je onemogočil tehtno razpravo. To so na mnogih zborih ugotovili tudi volivci.

Marsikje so poudarili, da je premalo to, da jim osnutek statuta v grobih obrisih posreduje odbornik. Statut, želijo spoznati podrobneje, šele nato bodo lahko o njem razpravljali, so ugotavljali ponekod. Takšne predloge in pobude velja pozdraviti. Naj povemo, da ni bil namen občinskega vodstva seznaniti občane z osnutkom statuta samo tokrat. Socialistična zveza ima kot najbolj množična organizacija pravico sklicevati zbere volivcev. Osnutek statuta bodo še ta mesec razmnožili v večjem številu izvodov. Ko se bodo občani z osnutkom temeljiteje seznanili, pa bo Socialistična zveza sklicala zbere volivcev, na katerih bo tekel pogovor samo o osnutku. Na nekaterih zborih so občani predlagali, naj bi osnutek razmnožili v toliko izvodih, da bi dobilo vsako gospodinjstvo po enega. Predlog je sicer umesten, toda veljal bi preveč denarja. Osnutek bo zdaj razmnožen v toliko izvodih, da bo dosegiljiv vsakomur, ki se bo želel podrobneje seznaniti z njim. Ko bo javna razprava končana in ko bo osnutek dopolnjen s predlogi občanov ter sprejet od občinske skupščine, pa bo tiskan v toliko izvodih, kolikor jih bo občina gospodinjstev.

Mladinski aktiv v Iskrinem žužemberškem obratu

Pred dnevi se je mladina iskrinega obrata v Žužemberku zbrala na ustanovnem sestanku mladinskega aktiv. V 160-članskem kolektivu je dobra polovica mladih ljudi, povečini deklet. Čeprav je večina delavk iz okolnih krajev, je bila težnja po organizaciji in njenih oblikah dejavnosti velika. Vodstvo obrata je aktivno oblikovalo vsa pomoč. Pridobivanje poizkušanih, razni tečajji, predavanja, kulturno-zabavno življenje in drugo bodo skrb novega aktiv, ki mora postati zarišče vse društvene dejavnosti v Žužemberku.

Obrat v Žužemberku je, tako kot obrat v Sentjerneju, oddelek »Tovarne elementov za elektrifikacijo« iz Ljubljane, ta pa je ena od šestnajstih tovarn »Iskres« iz Kranja, keramični kondenzatorčki, ki jih izdelujejo v Žužemberku, so na pogled podobni uporom, ki jih izdelujejo v Sentjerneju, le da se po strukturi in uporabnosti močno razlikujejo.

Uspehi kolektiva so iz leta v leto večji. Leta 1960 so izdelali osemsto tisoč kondenzatorčkov, letos pa že 4 milijone in ustvarili 300 milijonov prometa. Prihodnje leto, ko bo odprt še en oddelček in se bo kolektiv povečal na 500 ljudi, bodo izdelali 17 milijonov drobnih elementov in ustvarili milijardo tisoč milijonov prometa. To bo največji podvig in o njem so razpravljali tudi na ustanovnem sestanku mladinskega aktiv. 17 milijonov kondenzatorčkov! To pomeni: odbrusiti 17 milijonov drobnih keramičnih cevk, dolgih 1-2 cm, pripajati

KAJ SO PAVEDALI OBČANI NA DVORU

18. januarja je bil na Dvoru zbor volivcev, ki se ga je udeležilo 92 občanov. Razpravljali so o osnutku statuta občine, o družbenem planu,

izvršenem v lanskem letu, in o predlogih družbenega plana za letošnje leto. V razpravi je sodelovalo 15 volivcev s tehtnimi predlogi in vprašanji.

Glede osnutka statuta so volivci menili, naj ga zaradi obširnega gradiva obravnava še krajevna organizacija SZDL in pove o njem svoje mnenje.

V nadaljnjem so predlagali, naj bi še letos zavarovali ovinek na cesti Dvor-Kočevje, da bi pri zaviranju odpadla vzvratna vožnja za avtobuse in tovornjake nad slabo zavarovano škarpo; občina naj bi v programu komunalne dejavnosti za leto 1964 upoštevala tudi raziskave in načrt za gradnjo lokalnega vodovoda za Dvor in okolico, pri čemer so prebivalci pripravljeni sodelovati z lastnimi sredstvi, razen tega naj bi Dvor dobil bencinsko črpalko.

Volivci so se tudi zavzeli, da se uredi vprašanje stavb SLP, za katere družbeni sektor ne kaže zanimanja in so obsojene na propad. Zato naj bi jih občina prodala zasebnikom, sredstva pa namenila za popravilo ostrejša na žagi, kjer stanujejo štiri družine.

V razpravi je bil govor tudi o avtobusnem prometu.

NOVOMEŠKA KOMUNA

Prisotni so enoglasno predlagali, naj bi avtobus podjetja »Gorjanci«, ki pelje zjutraj iz Žužemberka v Trebnje, vozil z Dvora. Od tu namreč vsak dan potuje razen ostalih potnikov še 50 otrok v Žužemberk. Vožnja z avtobusom, ki gre prvi v

Ljubljano, je zaradi prenatrpanosti nevarna in nekulturna, drugi avtobus, ki pride iz Črnomlja, pa ima zlasti v zimskem času stalne zamude. M. S.

V šolstvu bo letos treba končati začete investicije

Kljub velikim potrebam letos v občini Novo mesto ne bodo možne v šolstvu nove investicije; občinska skupščina razpolaga letos le z malenkost večjimi sredstvi kot lani. Prvenstvena naloga je dokončanje lani začelih investicij na šolah v Vavti vasi in v Smihelu pri Novem mestu. Brez dvoma so potrebe po novih šolskih stavbah zelo velike, zlasti v Mirni peči, kjer stara šola že razpada, v Smarjeti, v Dol. Toplicah, pa tudi drugod, vendar novih gradenj ne bo moči začeti. Edina izjema je stavba za ESS in šola za zdravstvene delavce v Novem mestu, ker bo gradnja iz medobčinskih sredstev in ne iz sredstev novomeške občine.

BOROVO: lani prodanih 36.572 parov obutve

V prodajalni industrije obutve »Borovo« v Novem mestu je vedno živahen vrveč potrošnikov. V minulem letu so v tej prodajalni prodali 36.572 parov obutve raznih vrst (tu so vštet tudi gumijasti škornji in copate), 6628 parov nogavic in 833 piščev za kolesa. Prodajalna je s tem za 8 odst. preseгла svoj letni plan. Potrošniki zelo radi kupujejo obutev in ostalo v prodajalni »Borovo« zato, ker jim tam prijazno postrežejo in ker brez očlašanja upoštevajo vse reklamacije potrošnikov glede kakovosti prodanih izdelkov.

V Šmarjeti so se pomenili

V nedeljo, 19. januarja, je bil v Šmarjeti zbor volivcev, ki ga je vodil Franc Medle. Številnim občanom je dr. Znidar poljsrjeval občinski statut, katerega so občani tudi sprejeli. O družbenem planu je govoril Janez Potočar in razložil, kje in kaj bomo gradili v tekočem letu. Iz njegovega poročila pa je bilo razvidno, da na našem področju sploh ni predvidevana nobena gradnja, kar je občane precej razburilo. Razvila se je zdrava in zanimiva razprava, v kateri so občani izrekli željo po ustanovitvi krajevne skupnosti na tem območju, ki naj bi začela delati že letos marca. Radi bi imeli zdravstveno postajo in cesto skozi Šmarjeto. Pripomnili so tudi, da je bil vodovod iz Šmarjete v Dolenjo vas obljubljen že lani, pa

v letošnjem planu ni upoštevan. Govorili so tudi o gradnji šole, ki je v planu ni, predvidena pa je bila že v prejšnjem družbenem načrtu občine. V zvezi s tem so razpravljali tudi o stanovanjih za učitelje.

Občani so povedali, da jih nikdar ne obišče poslanec, ki so ga izvolili, in da bi radi videli, če bi kdaj prišel mednje. Razpravljali so še o kmetijstvu, ob koncu pa ponovno naglasili, naj bi občina njihove želje upoštevala.

Pretekli teden je zasedal plenarno KO ZZZ NOV Šmarjeta — Bela cerkev, kjer so kot glavno nalogo organizacije predvideli ureditev grobišča in spomenika v Beli cerkvi. Izvolili so 1-člansko komisijo, ki naj bi vse potrebno pripravila, da bi bil spomenik odkrit lahko že za dan borca 4. julija.

Pred kratkim je bila tudi seja upravnega odbora gasilkega društva v Šmarjeti. Pomenili so se o obnem zboru. Društvo je dobilo avtomobil za prevoz ljudi in motorke, česar so bili gasilci zelo veseli, saj se jim je s tem izpolnila dolgoletna želja. D. P.

Kanalizacija v Bršlinu

O tem, da se dela pri urejanju bršlinske kanalizacije nadaljujejo, smo že poročali. Z gradnjo so začeli lani, in so dogradili polovico približno 800 metrov dolgega kanalizacijskega voda. Kanalizacija bo zajela področje tovarne Iskra v Bršlinu ter objekte bodoče tovarne stekla in gornji del stanovanjskega naselja. Skupaj s čistilno napravo bo veljala približno 45 milijonov dinarjev. Čistilno napravo, ki velja približno polovico vsega, bodo zgradili še letos.

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod. Posavja in Dolenjske!

ZAHVALA

Ob tragični, prezgodnji smrti našega dragega sina, brata in strička

Bogdana Kreseta

IZ PODGORE

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, počastili njegov spomin, mu darovali toliko vencev in cvetja. Posebno zahvalo izrekamo direktorju tovarišu Ernu Šaliju in tovarišu Alojzu Vidmajerju ter celotnemu kolektivu obrata vezanih plošč »Novoles« v Straži.

Nadalje se zahvaljujemo godbenikom, pevcem, govornikom za ganljive poslovilne besede, družbenim organizacijam, sosedom ter vsem ostalim, ki so nam v hudih trenutkih stali ob strani.

Zalujoči:

oče, mati, bratje Slavko, Polde, Tone in Jože z družino ter sestra Anica z otrokoma, zaročenka Stefka in ostali sorodniki

Novomeška kronika

Delavska univerza priredi 27. januarja ob 17. uri v Domu JLA zanimivo politično predavanje. Predavatelj visoke politične šole v Ljubljani Vinko Trček bo govoril o najnovejših težah idejno-političnega spora v komunističnem gibanju. Vsi politični delavci, aktivisti in tudi ostalo prebivalstvo — vabljeni!

Novomeška pekarija je lani prodala 2068 ton kruha in peciva, od tega 1968 ton kruha raznih vrst, 11 ton keksov, 2.200.000 žemelj in 767.000 kosov raznega peciva. V letu 1962 je prodala 1791 ton kruha in peciva, v letu 1961 pa 1463 ton. V zadnjih dveh letih se je torej potrošnja pekarskih izdelkov na območju, kjer prodaja novomeška pekarija, povečala za okrog 20 kg na posameznega prebivalca.

Lastnikom avtomobilov v Novem mestu se, kot je videti, le obetajo boljše časi, vsaj kar se garaz tiče. Izvedeli smo, da se bo ta dni v okviru turistične komisije začela razprava o tem pomembnem problemu in da bodo morda prav kmalu določili prostor za gradnjo garaž. Če bo šlo vse po sreči, bo lahko nekaj garaž, ki bodo omilile stisko, zgrajenih že letos.

Ograjo pri blagajni v veži kina Krka nameravajo postaviti, kot je bilo slišati. Vsekakor je takšna ograja zelo potrebna, saj

ni pri nakupih kino vstopnic nobenega reda, česar so krivi nedisciplinirani kupci, zlasti pa mladež, ki se mimo vrste gnete k okencu. Najbrž bi bilo boljše postaviti pravocelo jekleno mrežo, ki bi kupce prisilila k temu, da bi stali v vrsti drug za drugim!

»Navali, narode!« je vabil v ponedeljek na tržnici prodajalec vojenih nogavic. »Znane cene, skoraj zastojite je klical. Ko pa smo vprašali, po čem so, je odvrnil, da po 600 din. Tudi sicer jih je vedno tako prodajal, nekateri pa so se le ujeli na lažno snižanje. Dobiti je bilo še umetne rože po 60 din, mleko po 70 din, jajca po 50 din, radić na merice po 80 din, fišol po 200 din, jabolka po 100 do 120 din kg, kislo repo in zelje na merice po 60 din. Za korenino hrena pa so tokrat zahtevali kar 100 din.

Gibanje prebivalstva: rodilo so: Frančiška Zidar iz Kolodvorske 10 — Zlatka, Marija Gričar iz Ragovske 21 — deklica, Marija Vučkovič, Nad mlina 23 — deklica. — Poročila sta se: Alojz Pirnar, lesostrugar z Broda, in Danijela Kraj, delavka iz Paderševce 11. — Umrli so: Franc Kek, čevljar iz Šolske 6, 30 let; Franc Colarič, upokoženec iz Kristanove 13, 66 let; Alojz Medved, upokoženec iz Slakove 2, 73 let; Jože Padovan, upokoženec s Ceste brigad 1, 75 let; Mira Grecorec, gospodinja iz »Cestarske« 11, 67 let.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 21. januarja: Felician Sobota, 25. januarja: Trpimir Nedelja, 26. januarja: Pavla Ponedeljek, 27. januarja: Janez Torek, 28. januarja: Drago Sreda, 29. januarja: Francisek Cetrik, 30. januarja: Martina Petek, 31. januarja: Vanja

ČESTITKE

Ljubi mami Lojzevi iz Kota pri Ribnici želita za njihov rojstni dan vse najboljše in vedno mislita na njih hčerki Francka Krajnik in Ivanke Perkovič iz Chisholma, Minnesota, USA.

Vipavčevemu auu iz Tribuč pri Crnomlju, ki je 22. januarja izpolnil 50 let, želijo se mnogo zdravil zadovoljnih let: hčerka Milena s možem Janko in vnuka Majdica in Ivanček.

Ljubemu možu Zvonku Tkalecu, ki služi vojaški rok v Beogradu, čestitajo za god in novo leto žena Marija, obe mami, stara mama ter Milena.

ZAHVALE

Ob izgubi našega ljubega moža, očeta in starega očeta FRANCA ZUPANČICA iz Poljan pri Dol. Toplicah smo prejeli veliko izrazov globokega sočustvovanja, zato se ne moremo vsakemu posebej zahvaliti. Prejmite vsi našo iskreno zahvalo, posebno pa sosedje. Obenem se zahvaljujemo za številne vence ZB Dol. Toplice, Socialistični zvezi, tovarni vezanil plošč v Straži, tovarni Iskra, Kranj. Prav tako smo dolžni zahvalo Alojziju Murmu iz Poljan za poslovitne besede in predsedniku ZB ter vsem ostalim,

ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Zahlujoči: žena Marija, hčerka s Srečkom, Rozalija z družino, Janez z družino, Jože z družino, Albin z družino in Karel z družino ter ostalo sorodstvo.

Ob težki izgubi našega najdražjega moža, papana in nonota HERMANA LENASSIJA iz Gor. Straže izrekamo vsem, ki so počastili njegov spomin, iskreno zahvalo. Posebno zahvalo izrekamo govornikom tovarišem Ašu, Virantu in Korenu, zahvaljujemo pa se tudi vsem darovalcem vencev in cvetja, železničarjem in prav vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili v njegov zadnji dom. Vsem se enkrat prisrčna hvala! Žena Emi, hčerki Jelisava in Vlasta z družinama. Straža, 17. januarja 1964.

Vsem, ki so spremili k zadnjemu počitku mojo sestro OLGO SOBAR iz Dobindola se v svojem imenu in v imenu njenih otrok zahvaljujem. Posebno zahvalo kolektivu Vodovodnega instalacijskega podjetja in Ribje restavracije iz Novega mesta za iskreno pozornost ter vsem darovalcem vencev in cvetja. Karolina Cigoj iz Novega mesta

KRISTOGLASJE

BRIVSKO POMOČNICO sprejemem v stalno službo. Stanovanje preskrbljeno. Penzija: Salon Druškovič, Ljubljana, Bernekerjeva ulica 23. ZA VARSTVO ENOLETNEGA OTROKA iščem žensko. Vse ostalo po dogovoru. Naslov: Janez Bojc, Ribnica 120. GOSPODINJSKO POMOČNICO, pošteno in pridno, sprejma v službo gostilna Ojka Lukež, Brežice.

PRODAM GUMI VOZ, srednje teža, in par konj. Naslov v upravi lista. (24-64)

PRODAM LES ZA OSTRESJE. Naslov v upravi lista. (21-64)

PRODAM SKORAJ NOV STEDILNIK »Gorenjek« z nepregornim steklom (34.000). Pauček, Kočevje, Seškova 2. UGODNO PRODAM klaviško harmoniko »Hohner«, 120 basov, štiri glasno, z več registri; novo kuhinjsko kredenco moderne oblike; otroško posteljo z žimnico, dolžine 130 cm; radioaparata UKV Soča; gramofon »Supraton« na 4 hitrosti in električno pečico. Vzemem tudi ček. Naslov v upravi lista. (23-64)

100.000 DIN NUDIM osebi, ki mi preskrbi sobo in kuhinjo v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista. (22-64)

ODDAM V NAJEM hišo z gospodarskim poslopjem in po dogovoru tudi zemljo. Naslov v upravi lista. (26-64)

ISCEM GOSPODINJSKO pomočnico za kmečka dela. Naslov v upravi lista. (24-64)

ISCEM FANTA, vajenega konj in kmečkoga dela, za majhno posestvo. Možna kasnejša zaposlitev v tovarni. Plača dobra. Janez Kuralt, Zabnica 7 pri Kranju.

ZDRAVILISCE ROGAŠKA SLATINA. Desetletno vaških sotrpilnov, ki so kakor vi bolehal na želodcu, jetrih, žolču in črevesju, so se pozdravili z učinkovitim prirodnim zdravilom: rogaškimi DONAT vrelcem. Vprašajte zdravnika! Zahtevajte Donat v svoji trgovini, te pa ga dobe pri trgovskem podjetju »Zadravnika«, telefon 129 - KGPK.

Crnomej: 25. in 26. januarja ameriški barvni film »Velikostvornih sedem«, 28. in 29. januarja

OBJAVE — RAZPISI

Razpis stanovanjskega sklada občine Kočevje

Stanovanjski sklad občine Kočevje razpisuje na osnovi člena 3 Pravil sklada in sklepa svoje upravne odbora sklada z dne 15. januarja 1964

I. NATECAJ

za dajanje posejil zasebnim lastnikom stanovanjskih hiš v letu 1964 do višine 7 milijonov dinarjev. 1. Posojila se bodo dajala kot udeležba pri financiranju novih gradenj, adaptacij ali večjih popravil stanovanjskih hiš v zasebni lastnini, in sicer največ do višine 800.000 din. 2. Natečaj se lahko udeležijo fizične osebe, ki so v delovnem razmerju, in osebe, ki so po predpisih socialnega zavarovanja izenačene z osebami v delovnem razmerju za gradnje na področju občine Kočevje. 3. Najdaljši rok vračanja je 20 let. 4. Najnižja obrestna mera je 2 odstotka. 5. Prosilec je dolžan položiti varščino v višini 2 promilov zaprosenega posojila na širo račun stanovanjskega sklada pri NB Kočevje, št. 600-27-047-1, do 1. marca 1964. V primeru, da prosilec odstopi od ponudbe, zapade varščina v korist sklada. 6. Ponudbe z vso dokumentacijo je treba vložiti najkasneje do 1. marca 1964 Stanovanjskemu skladu občine Kočevje v zaprti kuverti s oznako »Natečaj za posojilo zasebnikom«. V ponudbi morajo biti navedeni pogoji iz člena 24 in predložena dokumentacija po členu 25, 26, 27 in 28 Pravil sklada, ki so zainteresirani na razpolago na sedežu sklada v zgradbi občinske skupščine Kočevje, III. nadstropje. 7. Prednost pri dajanju posojil bodo imeli ponudniki: a) ki prispevajo večji lastni delež k stroškom gradnje, b) ki ponudijo krajši odplačilni rok, c) ki ponudijo višjo obrestno mero, d) ki bodo z vložnimi sredstvi več prispevali k reševanju stanovanjskega problema.

8. O izidu natečaja bodo ponudniki obveščeni pisмено. Kočevje, 20. januarja 1964. STANOVANJSKI SKLAD OBČINE KOČEVJE

Razpis delovnega mesta

Zakonskemu paru brez otrok ali mlajšima upokojencema (žena sposobna kuharica, mož večje upravljalna planinskega doma z manjšo ekonomijo) oddamo v oskrbo planinsko postojanko v bližini Ljubljane. Ponudbe z opisom sposobnosti in dosedanjega službovanja pošljite pod šifro »Gorenjska« - stalnost - takoje v upravo lista.

Vabilo na občni zbor

Avto-moto društvo Novo mesto vabi na redni občni zbor vse člane in ljubitelje avto-moto športa. Zbor bo 25. januarja ob 19.30 v Domu JLA v Novem mestu.

KOČEVJE: potrebna je nova šola

Šolski zvonec je presunljivo zavrnil, zadnjič v tem polletju, in otroci so se vriskaje usuli skozi stara šolska vrata, ki so se za njimi hrupno zaloputnili, v škripajoče, mrzlo zimsko dopoldne. Šole je konec (za štirinajst dni), snega je dovolj in vreme je lepo! S podstrešij, iz dvorane in od drugod so privlekli sanke, starejši smučke, in se zapodili v belo naravo. In uspeh? Dober? Slab? Da in ne. Na osemletki Jožeta Šeška v Kočevju je povprečni učni uspeh 64 odst. Od 670 učencev jih je brez nezadostne ocene 429. Najboljši uspeh je v enem od treh prvih razredov (88 odst.), najslabši pa v 6 b (39 odst.), oziroma v enem od sedmih. Na drugi osemletni šoli v Kočevju, kjer je 983 učencev, je uspeh 64,76 odst., izdelalo je 636 učencev, trije pa niso bili ocenjeni. Najslabši uspeh je v šestih in sedmih razredih, najboljši pa v treh osmih. Obe kočevski osemletki imata največje težave s prostori, ki so raztreseni po več stavbah. Zaradi pomanjkanja prostorov preti šoli J. Šeška tretja izmena. Precej na tesnem pa so tudi učitelji. Na Šeškovi šoli manjka profesor za matematiko ter trije predmetni učitelji za matematikofiziko, zemljepis-zgodovino in biologijo-kemijo. V marsičem jim pomaga gimnazija.

Bračičeva šola ima pouk v treh stavbah, prostori pa niso primerni. Letos nimajo tehničnega pouka, ker nimajo učitelja, za razredni pouk pa jim manjkata še dva učitelja. Na tesnem so predvsem s pomožnimi prostori (knjižnica, kabineti, delavnice). Na Šeškovi šoli učil osem učiteljev popoldne, tako da imajo deljen delovni čas, kar

pa se jim pri dohodkih ni bilo pozna. Pred zimo so v Kočevju pričeli s telesno vzgojo v novem domu TVD, kjer so učenci dobili slične pogoje za športno udejstvovanje in pouk. Tudi najemnina, pravijo, je solidna. Učenci Seškove šole bodo med počitnicami imeli pet smučarskih tečajev, smučali pa bodo tudi učenci Bračičeve, ki se bodo ob koncu počitnic spustili prav do Ortneka.

Seškova šola bo med počitnicami preselila šolsko knjižnico v prostore izpraznjene ljudske knjižnice (doslej so jo imeli v pisarni). To naj bi bil neke vrste pionirski klub. FRANCE GRIVEC

Razpis javne dražbe
Kmetijska zadruga Videm-Krško bo prodala na javni dražbi 1. februarja 1964 gospodarsko stavbo pri gradu v Leskovcu pri Krškem. Pri nakupu imajo prednost gospodarske organizacije in družbeni sektor. Vse informacije dobite v upravi zadruga.

Pojasnilo vpisnikom na ESS
Prvi sestanek vpisnikov v I. semester bo 4. februarja 1964. Ekonomska šola, Novo mesto.

Splošno gradbeno podjetje "PIONIR"

želi zaradi razširitve proizvodnih nalog pridobiti naslednje sodelavce:

- 2 KV AVTOLIČARJA
- 1 KV REZKALCA
- 1 KV STRUGARJA
- 5 KV AVTOMEHANIČEV s prakso
- 3 VARILCE - za avtogeno in elektrovarjenje
- 20 KV KLJUČAVNIČARJEV

Nastop službe možen takoj ali po dogovoru. — Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Samsko stanovanje za moške priskrbljeno.

Prehrana možna v restavraciji podjetja oziroma menzi gradbišča.

Osebnosti ali pismene ponudbe sprejema KADROVSKI ODDELEK PODJETJA.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Ob bridki izgubi ljubega moža, očeta, starega očeta in brata

Jožeta Padovana

se najiskreneje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili dragega pokojnika v izredno velikem številu na njegovi zadnji poti. — Posebno zahvalo izrekamo zdravnikom, ki so ga zdravili in mu lajšali trpljenje, pevcem, organizaciji Zveze borcev, SZDL, govornikom ter sindikalni podružnici ZTP Novo mesto. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v težkih urah stali ob strani.

Prisrčna hvala za vse izraze toplega sočutja! Zahlujoči: žena Marija, sinovi Jože, Tone, Stane, Ivan, Lojze, hčerke Nada, Dragi in Jožica.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NACIONALNI URAD NOVO MESTO

V času od 13. do 21. januarja je bilo rojenih 18 dečkov in 22 deklic.

Poročili so se: Franc Malenšek, tesar iz Sel, in Alojzija Brulo, uslužbenka iz Smarjeških Toplic; Viktor Rataj, delavec iz Dolenje vasi, in Marija Prešeren, poljedelka iz Lutrskega sela; Albin Vidmar, delavec iz Sardinje vasi, in Mihaela Zupančič, delavka iz Laš; Frano Stangelj, mesar iz Ljubljane, in Neža Malenšek, delavka iz Podrebrja.

Umrli so: Janez Vovko, kmet iz Sel pri Ratežu, 63 let; Miloška Tamše, dijakinja iz Hrastova, 20 let; Mirela Spekonja, dijakinja iz Dol. Cerovega, 20 let; Sonja Volf, otrok iz Ljubljane, 3 leta; Jožefa Zarabec, gospodinja iz Podturna, 65 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Bradč iz Dola pri Litiji — Darjo, Alojzija Maroit iz Stranske vasi — Alenko in Nevenko, Katarina Gorše iz Crnomlja — Mirana, Vida Krkman iz Grobelj — Suzano, Marija Povhe iz Blata — Jožico, Slavka Klemenčič iz Jugorja — Tatjana, Marija Prešeren iz Praproti — Antona, Terezija Peganova iz Crnomlja — Duška, Jožefa Gröman iz Starega Loga — Mirka,

Neža Predovnik iz Brezja — Martina, Jožefa Berkopec iz Rumanje vasi — Jožico, Ana Viro s Hudega — Marto, Marija Kopina iz Loka — Franca, Frančiška Cukajne iz Mihovega — Božidarja, Angelca Rifelj iz Dolnjih Ponikvev — Franca, Kristina Poje iz Trnovca — Kristino, Marija Verčič iz Dolnje Nemške vasi — Jožico, Milka Smerke s Trehanskega vrha — Jožeta in Vinka, Mihaela Suštaršič iz Zabe vasi — Damijana, Dragica Paurnovič iz Paurnovičev — Dragoljuba, Rozalija Jerele iz Brezovice — deklica, Vida Vidic iz Brezice — deklica, Karolina Bojano iz Zabe vasi — deklica, Ivanke Gosencica iz Podgrada — deklica, Jožeta Zagorjan iz Zagorice — deklica, Jožefa Vranušič iz Tribuč — deklica, Angela Sulc iz Prešene — 2 deklici, Marija Zagorja iz Velike Bučne vasi — deklico, Terezija Lavka iz Sardinje vasi — deklica, Marija Vrščak iz Gornjih Ponikvev — deklico.

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Jožeta Novak, upokojenka s Trške gore, je padla in si poškodovala desno nogo; Henrik Škufca, delavec iz Kočevja, je padel in si poškodoval prsni koš; Terezija Jakše, sestra posestnika s Vrha, je padla in si zlomila levo nogo.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomej, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, France Grivec, Miloš Jakopec, Jožica Teppy in Ivan Zoran. IZHAJA vsak petek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Casopisno podjetje DELO v Ljubljani.

OBVESTILO

Vse šahiste Novega mesta obveščamo, da bo v petek, 24. januarja ob 19. uri v Domu JLA sestanek udeležencev letošnjega prvenstva Novega mesta. Po sestanku bo brzo-turnir. Slavko Sitar

Mrvar - gimnazijski prvak

Šahovsko prvenstvo je letos na novomeški gimnaziji zelo razgibano. Pred nedavnim je bil končan turnir za gimnazijskega prvaka, na katerem je zmagal Lado Mrvar z 9,5 točkami, drugi je bil Franc Gazvoda z 9 in tretji Stokanovič s 7,5. Sporaz je zbral 6,5 točke, Božič 5, Petelinar in Zagorc po 4, Teržič 3,5, Trešč 3, Dolensček in Rauh pa po 1,5 točke. —da